

**UCHWAŁA Nr VI/33/2011
RADY GMINY DOBRE
z dnia 31 marca 2011 roku**

w sprawie uchwalenia Programu ochrony środowiska wraz z planem gospodarki odpadami dla Gminy Dobre na lata 2008-2011 z perspektywą do 2015 roku

Na podstawie art. 18 ust 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591; z 2002r. Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz.558, Nr 113, poz. 984, Nr 153, poz.1271 i Nr 214, poz. 1806; z 2003 r. Nr 80, poz. 717 i Nr 162, poz. 1568; z 2004 r. Nr 102, poz. 1055 i Nr 116, poz.1203; z 2005 r. Nr 172, poz. 1441 i Nr 175, poz. 1457; z 2006 r. Nr 17, poz. 128 i Nr 181, poz. 1337; z 2007 r. Nr 48, poz. 327, Nr 138, poz. 974 i Nr 173, poz.1218; z 2008 r. Nr 180, poz. 1111 i Nr 223, poz. 1458; z 2009 r. Nr 52, poz. 420 i Nr 157, poz. 1241 oraz z 2010 r. Nr 28, poz.142 i 146, Nr 106, poz. 675 i Nr 40, poz. 230) i art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 roku, Nr 25, poz. 150, Nr 111, poz.708, Nr 138, poz. 865, Nr 154, poz.958, Nr 171, poz.1056, Nr 199, poz. 1227, Nr 223, poz.1464 i Nr 227, poz. 1505; z2009 r. Nr19, poz. 100, Nr 20, poz. 106, Nr79, poz. 666, Nr 130, poz. 1070 i Nr 215, poz.1664; z 2010 r. Nr 21, poz.104, Nr 28, poz. 145, Nr 76, poz.489, Nr 119, poz.804, Nr 152, poz. 1018, Nr 152, poz.1019, Nr 229, poz.1498, Nr 249, poz.1657, Nr 28, poz.145, i Nr 182, poz. 1228) i art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku o odpadach (Dz. U. z 2010 roku, Nr 185, poz. 1243, Nr 203, poz. 1351 i Nr 28, poz. 145)

§ 1. Uchwala się Program ochrony środowiska wraz z planem gospodarki odpadami dla Gminy Dobre na lata 2008-2011 z perspektywą do 2015 roku. Program ochrony środowiska wraz z planem gospodarki odpadami stanowią załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Dobre.

§ 3. Traci moc uchwała Nr XXIII/113/04 z dnia 26 listopada 2004 roku w sprawie uchwalenia Programu ochrony środowiska wraz z planem gospodarki odpadami dla Gminy Dobre

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Tomasz Kuźba

Uzasadnienie

Art. art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 roku, Nr 25, poz. 150, i art. 14 ust. 1 i ust 3 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku O odpadach (Dz. U. z 2010 roku, Nr 185, poz. 1243) zobowiązały gminy do tworzenia gminnych programów ochrony środowiska i planów gospodarki odpadami, które w myśl art. 14 ust. 2 Prawo ochrony środowiska winny ulegać aktualizacji co 4 lata.

Mając powyższe na uwadze przystąpiono do tworzenia projektu gminnego programu ochrony środowiska wraz z planem gospodarki odpadami podając informację do publicznej wiadomości w myśl art. 39 ustawy z dnia 3 października 2008 roku O udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U z 2008 roku, Nr 199, poz. 1227 ze zm.).

Gotowy projekt dokumentu został przekazany do organów opiniujących czyli Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu, Plac Teatralny 2, 87-100 Toruń oraz Starostwa Powiatowego w Radziejowie, ul. Kościuszki 17, 88-200 Radziejów ponieważ: w myśl art. 14 ust. 7 pkt 4 ustawy O odpadach gminny plan gospodarki odpadami wymaga opinii zarządu województwa, oraz zarządu powiatu,

w myśl art. 17 ust. 2 pkt 3 ustawy Prawo ochrony środowiska gminny program ochrony środowiska wymaga opinii zarządu powiatu.

Dnia 4 marca 2011 roku wraz z pismem O.T. 602.2.2011otrzymano Uchwałę Nr 13/2011 Zarządu Powiatu w Radziejowie z dnia 25 lutego 2011 roku w sprawie zaopiniowania projektu aktualizacji Programu ochrony środowiska z planem gospodarki odpadami dla Gminy Dobre, natomiast dnia 11 marca 2011 roku wraz z pismem ŚGI.ko.7610-gpgo/24-8/2010/2011 otrzymano Uchwałę Nr 12/161/11 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z 22 lutego 2011 roku w sprawie zaopiniowania projektu „Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska z Planem Gospodarki dla Gminy Dobre na lata 2008-2011 z perspektywą do 2015 roku” w części planu gospodarki odpadami.

W związku z powyższym w chwili obecnej zaopiniowany Program ochrony środowiska z planem gospodarki odpadami dla Gminy Dobre na lata 2008-2011 z perspektywą do 2015 roku winien być uchwalony przez Radę Gminy Dobre.

Przewodniczący Rady

Tomasz Kuźba

**AKTUALIZACJA
PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
Z PLANEM GOSPODARKI ODPADAMI
DLA
GMINY DOBRE
NA LATA 2008 - 2011
Z PERSPEKTYWĄ DO 2015 ROKU**

Opracowanie: Aurelia Brzezińska -Serocka
Samodzielny referent ds. ochrony środowiska i gospodarki komunalnej
Urzędu Gminy w Dobrem

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA
GMINY DOBRE**

Spis treści:

Część I

ANALIZA I OCENA AKTUALNEGO STANU ŚRODOWISKA

WSTĘP

1. Podstawa prawna oraz cel opracowania	7
2. Zakres i metoda opracowania	7
3. Historia miejscowości – Dobre	8
4. Charakterystyka elementów środowiska	11
4.1. Położenie i ogólna charakterystyka gminy Dobre	11
4.1.1. Charakterystyka gospodarki gminy Dobre	13
4.2. Budowa geologiczna i zasoby naturalne	13
4.2.1. Budowa geologiczna	13
4.2.2. Zasoby surowców naturalnych	14
4.2.3. Zasoby odnawialne	15
4.3. Rzeźba terenu	15
4.4. Wody powierzchniowe i gruntowe	16
4.5. Warunki klimatyczne i jakość powietrza atmosferycznego	17
4.5.1. Klimat	17
4.5.2. Powietrze atmosferyczne	17
4.6. Gleby	17
4.6.1. Przydatność gleb dla rolnictwa	17
4.6.2. Degradacja gleb	19
4.7. Świat roślin i zwierząt	20
4.8. Szata leśna	21
4.9. Gospodarka łowiecka	22
5. Źródła zagrożeń środowiska	23
5.1. Hałas	23
5.1.1. Hałas komunikacyjny	23
5.1.2. Hałas przemysłowy	24
5.2. Promieniowanie elektromagnetyczne	25
5.2.1. Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym	26
5.3. Poważne awarie przemysłowe	27
5.4. Transport	27
5.5. Odpady	28
6. Zagrożenia wód	29
6.1. Zagrożenia wód powierzchniowych	29
6.2. Zagrożenia wód podziemnych	31
7. Infrastruktura ochrony środowiska	32
7.1. Wodociągi i ujęcia wody	32
7.2. Gospodarka ściekowa	33

7.3. Gospodarka odpadami	34
--------------------------------	----

Część II

ANALIZA I OCENA AKTUALNEGO STANU GOSPODARKI ODPADAMI

1. Aktualny stan w gospodarce odpadami	36
1.1. Rodzaj, ilość i źródła powstawania odpadów	36
1.1.1. Odpady komunalne	36
1.1.2. Odpady niebezpieczne	38
1.1.3. Odpady opakowaniowe	40
1.1.4. Odpady inne niż niebezpieczne	41
1.2. Odzysk i unieszkodliwianie odpadów	42
1.2.1. Rodzaj i ilość odpadów poddanych procesowi odzysku oraz instalacje do odzysku wraz wykazem podmiotów prowadzących odzysk	42
1.2.2. Rodzaj i ilość odpadów poddawanych procesom unieszkodliwiania i instalacje służące do unieszkodliwiania odpadów oraz wykaz podmiotów prowadzących unieszkodliwianie	44
2. Identyfikacja problemów w zakresie gospodarowania odpadami	46

Część III

PROGNOZA ZMIAN W GOSPODARCE ODPADAMI ORAZ USTALENIA PLANU

1. Zmiany wynikające z prognoz demograficznych	48
2. Zmiany wynikające z prognoz społeczno – gospodarczych	49
3. Prognoza zmian wytwarzanych odpadów w 2011 roku z perspektywą na 2014 rok	50
3.1. Odpady komunalne	50
3.2. Odpady niebezpieczne	51
3.3. Odpady inne niż niebezpieczne	52
4. Cele w zakresie gospodarki odpadami	53
4.1. Odpady sektora komunalnego	53
4.2. Odpady niebezpieczne	54
4.3. Odpady inne niż niebezpieczne	55
5. Działania naprawcze	55
5.1. Działania zmierzające do zapobiegania powstawania odpadów	55
5.2. Działania zmierzające do ograniczenia ilości odpadów komunalnych oraz ich negatywnego oddziaływania na środowisko	56
5.3. Harmonogram realizacji działań	56
5.4. Projektowany system gospodarki odpadami uwzględniający ich zbieranie, transport, odzysk i unieszkodliwianie	57
5.4.1. Odpady komunalne	59

5.4.2. Odpady niebezpieczne	60
5.4.3. Odpady inne niż niebezpieczne	61

Część IV

UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE I USTALENIA PROGRAMU

1. Uwarunkowania zewnętrzne programu	63
1.1. Zasada i cele ekologicznej polityki państwa	63
1.2. Limity krajowe	69
1.3. Cele polityki ekologicznej województwa kujawsko – pomorskiego	70
1.4. Wnioski z aktualnego stanu środowiska	71
2. Ustalenia programu	71
2.1. Kierunki ochrony środowiska	71
2.2. Rodzaj, harmonogram przedsięwzięć proekologicznych planowanych na lata 2008-2011 z perspektywą do 2015 roku	72
2.2.1. Ochrona przyrody i krajobrazu	72
2.2.2. Ochrona terenów leśnych	73
2.2.3. Ochrona gleb	74
2.2.4. Ochrona przed hałasem	76
2.2.5. Ochrona przed odpadami	77
2.2.6. Ochrona gospodarki wodno-ściekowej	77
2.2.7. Ochrona powietrza atmosferycznego.	80
2.2.8. Ochrona przed hałasem i promieniowaniem elektromagnetycznym	81
3. Edukacja ekologiczna	81
4. Nakłady na realizację programu i planu	84
5. Analiza oddziaływania planu na środowisko	102
6. Monitoring i ocena wdrażania planu	102
7. Streszczenie w języku niespecjalistycznym	103
8. Spis tabel i rysunków	105
9. Literatura źródłowa	104

Część I

**Analiza i ocena
aktualnego stanu środowiska**

WSTĘP

1. Podstawa prawna i cel opracowania.

Podstawę prawną do wykonania programu ochrony środowiska dla gminy Dobre stanowi art. 17 i 18 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity Dz. U. z 2008r. Nr 25, poz. 150 ze zm..) Przedmiotowy program uchwalony przez Radę Gminy Dobre jest realizacją polityki ekologicznej państwa na terenie gminy Dobre.

Plan gospodarki odpadami dla gminy Dobre powstał jako realizacja ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (tekst jednolity Dz. U. z 2010r. Nr 185, poz. 1243 ze zm.), wprowadzającej obowiązek opracowania planu gospodarki odpadami na szczeblu krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym.

Obowiązek opracowania aktualizacji przedmiotowego programu co 4 lata wynika z art. 14 ustawy Prawo ochrony środowiska oraz art. 14 ust. 4 ustawy o odpadach.

Program ochrony środowiska wraz z planem gospodarki odpadami uchwalony przez Radę Gminy jest podstawą działań Wójta do stworzenia warunków niezbędnych do realizacji określonych zadań związanych z ochroną środowiska w tym także realizacji priorytetowych programów branżowych.

Zgodnie z art. 17 ustawy Prawo ochrony środowiska gminny program ochrony środowiska określa przede wszystkim:

- cele i priorytety ekologiczne na terenie gminy Dobre,
- rodzaj i harmonogram przedsięwzięć ekologicznych w gminie Dobre oraz niezbędne środki do osiągnięcia wyznaczonych celów, w tym mechanizmy finansowe, prawne i ekonomiczne.

Natomiast priorytetowe cele planu gospodarki odpadami przedstawiają się następująco:

- zaplanowanie, zaprojektowanie oraz przeprowadzenie wszelkich działań zapobiegających powstawaniu odpadów lub ograniczeniu ich ilości w taki sposób, by zapewnić ich odzysk oraz unieszkodliwienie w chwili gdy nie uda się zapobiec ich powstaniu ewentualnie nie będzie możliwości poddania ich procesowi odzysku,
- stworzenie zintegrowanej sieci instalacji i urządzeń do odzysku i unieszkodliwiania odpadów spełniającej wymagania przepisów ochrony środowiska.

2. Zakres i metoda opracowania

Program ochrony środowiska jest podstawą działań Wójta Gminy Dobre w zakresie polityki ekologicznej. Samorząd Gminy Dobre podjął decyzję o rozpoczęciu aktualizacji programu ochrony środowiska z planem gospodarki odpadami dla gminy Dobre. Podjęto decyzję, iż aktualizacji przedmiotowego dokumentu dokona pracownik Urzędu Gminy Dobre. Przeprowadzono wnikliwą analizę programu i planu celem wychwycenia problemów wymagających aktualizowania bądź stworzenie nowego opracowania. W pracach nad aktualizacją wykorzystano ogólnodostępne materiały i opracowania: Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy, Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Bydgoszczy, Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Gdańsku, Warszawie i Poznaniu, Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Toruniu, Urzędu Marszałkowskiego w Toruniu, Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych we Włocławku, Urzędu Statystycznego w Bydgoszczy.

Po opracowaniu i przyjęciu przez Samorząd Gminy projekt dokumentu został poddany zaopiniowaniu przewidzianemu przepisami prawa a także udostępniony zgodnie z zasadami określonymi ustawą Prawo ochrony środowiska w zakresie dostępu do informacji społeczeństwa i prowadzenia postępowania z udziałem społeczeństwa.

Po uzyskaniu opinii oraz uwzględnieniu uwag i wniosków projekt został w dniu 31 marca 2011 roku uchwalony przez Radę Gminy Dobre.

Opracowany program ochrony środowiska z planem gospodarki odpadami dla Gminy Dobre składa się z czterech części. Część I dotyczy diagnozy stanu środowiska z oceną jego poszczególnych komponentów przyrodniczych oraz identyfikacją zagrożeń środowiska. Część II przedstawia diagnozę stanu gospodarki odpadami w gminie Dobre. Część III natomiast prognoza zmian w gospodarce odpadami oraz ustalenia planu działań w zakresie gospodarki odpadami. Część IV zawiera wnioski oraz niezbędne działania zmierzające do poprawy jakości środowiska oraz gospodarowania odpadami w gminie Dobre.

3. Historia miejscowości -Dobre

Początki Dobrego sięgają odległych czasów. Pierwsza wzmianka o miejscowości pochodzi z dokumentu wydanego przez króla Władysława Jagiełłę 6 czerwca 1400 r., co oznacza, że wieś już wówczas istniała. Powstanie Dobrego nastąpiło najpóźniej w drugiej połowie XIV w.

Od początku swego istnienia wieś była własnością królewską. W XV w. Władysław III Waryński pożyczył pod zastaw Dobrego znaczną sumę pieniędzy od Mikołaja Szarlejskiego. W ten sposób Mikołaj przejął wieś do czasu, kiedy dług zostanie spłacony. W 1457 r. Szarlejski dobrowolnie zrzekł się dóbr otrzymanych od króla na rzecz Jana Kościeleckiego. Następnym administratorem Dobrego był prawdopodobnie Florian Żukliński. Po jego śmierci dług ciążący na majątku wykupił Mikołaj Kościelecki. Na prośbę Mikołaja, w 1524r. król, Zygmunt I Stary dokonał zamiany Dobrego na Gnojno i Celiny, dziedziczne wsie szlacheckie. Od tego czasu miejscowość przestała być królewską i stała się własnością prywatną.

Dobre należało kolejno do rodzin: Mieleckich, Pstrokońskich, Działyńskich, Schliebenów, Dąbskich. Ostatnimi właścicielami wsi byli Czerniccy.

Podział administracyjny państwa polskiego wykształcony w XIV-XV wieku wprowadził jako jednostki administracyjne województwa i powiaty. Kujawy dzieliły się na dwa województwa: inowrocławskie i brzesko-kujawskie. W województwie inowrocławskim powstały dwa powiaty: bydgoski i inowrocławski. Województwo brzesko-kujawskie obejmowało pięć powiatów: brzeski, kowalski, kruszwicki, przedecki i radziejowski. Od początku swego istnienia Dobre dzieliło swoje losy z powiatem radziejowskim.

Wykształcony w XIV-XV w. podział administracyjny Rzeczypospolitej przetrwał do utraty niepodległości. Po pierwszym rozbiore, w wyniku reformy administracyjnej Sejmu Czteroletniego, powstały tzw. komisje porządkowo-cywilne jako organ samorządu lokalnego. Komisja taka działała w Radziejowie. W wyniku drugiego rozbioru całe Kujawy zabrały Prusy. Powiat radziejowski należał do prowincji Prusy Południowe. W wyniku decyzji podjętych na Kongresie Wiedeńskim w 1815 r. przeważająca część powiatu radziejowskiego znalazła się pod panowaniem Rosjan, najpierw w województwie mazowieckim królestwa Polskiego, a po reformach administracyjnych – w obwodzie kujawskim (z siedzibą we Włocławku) guberni warszawskiej.

W 1863 r. wybuchło powstanie, w którym poważną rolę odegrały Kujawy. W historię Dobrego wpisała się także insurekcja styczniowa. Dnia 19 lutego 1863 r. w Krzywosądzy rozegrała się bitwa powstańców z przeważającymi siłami Rosjan. Oddziałem polskim dowodził Ludwik Mierosławski. Finał walk nastąpił w Dobrem.

Niestety bitwa zakończyła się klęską Polaków. Poległych powstańców pochowano w kilku zbiorowych mogiłach. Dwudziestu trzech spoczęło w Dobrem, w mogile nad jeziorem. W 1916 r. położono tam kamień z napisem przypominającym bohaterstwo i oddanie poległych powstańców.

Po upadku powstania styczniowego nastąpiły kolejne zmiany w strukturze administracyjnej. Dobrze znalazło się w powiecie radziejowskim guberni warszawskiej. W 1871 r. siedzibą władz powiatowych stała się Nieszawa. Przez długi czas Dobrze było skromną, typowo rolniczą wsią. Decydującym momentem w rozwoju miejscowości stało się założenie Spółki Akcyjnej Cukrowni „Dobrze” oraz wybudowanie fabryki cukru, która rozpoczęła produkcję w 1908 roku. Bardzo szybko wieś przekształciła się w osadę robotniczą. Do Dobrego zaczęło przybywać coraz więcej ludzi. Cukrownia wybudowała kolej wąskotorową, powstawały nowe domy mieszkalne dla pracowników.

Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości przywrócono dawne jednostki podziału administracyjnego: województwa i powiaty. Dobrze wraz z całym powiatem nieszawskim weszło w skład województwa warszawskiego. W 1932 roku siedzibą władz powiatowych stał się Aleksandrów Kuj. Rok 1937 przyniósł kolejne zmiany, Dobrze znalazło się wówczas w województwie pomorskim.

Okres międzywojenny to czas rozkwitu miejscowości. Dzięki cukrowni polepszyły się warunki ekonomiczne w Dobrem. Miejscowość rozwinęła się także pod względem kulturalnym i oświatowym. Już w 1917 r. cukrownia zorganizowała szkołę fabryczną dla kształcenia dzieci pracowników. W 1920 r. szkołę upaństwowiono i przemianowano na powszechną. Nauka na terenie Dobrego stała się obowiązkowa. Obok drogi w kierunku Bronisławia stanął nowy budynek, do którego 1 grudnia przeniosła się szkoła.

Do Dobrego przybyło dwóch lekarzy. Powstała Kasa Chorych i apteka. Działały liczne organizacje społeczne: Związek Młodzieży Wiejskiej „Siew”, Związek Pracy Obywatelskiej Kobiet, Polska Macierz Szkolna, Towarzystwo Gimnastyczne „Sokół”. W 1933 r. w Dobrem utworzony został Uniwersytet Ludowy. Organizacje społeczne prowadziły działalność charytatywną i kulturalną. Odbywały się liczne amatorskie przedstawienia teatralne, zabawy taneczne, akademie, loterie fantowe itp.

9 września 1939 r. Dobrze zostało zajęte przez wojska niemieckie. Miejscowość znalazła się pod okupacją hitlerowską. Wyzwolenie nastąpiło 19 stycznia 1945 r.

Po zakończeniu II wojny światowej utrzymano przedwojenny podział administracyjny. Dobrze należało do powiatu nieszawskiego województwa pomorskiego. Pewne zmiany nastąpiły w roku 1948, kiedy zniesiono powiat nieszawski, a z jego obszaru utworzono powiat aleksandrowski.

Kolejne zmiany przyniosły lata pięćdziesiąte. Na mocy ustawy z 28 czerwca 1950 r. zmieniono nazwę województwa pomorskiego na bydgoskie. Rozporządzenie Rady Ministrów z 12 listopada 1955 r. powołało powiat radziejowski, w którego skład weszło Dobrze.

W wyniku zmian administracyjnych w latach 1972-1975 ukształtował się dwuszczeblowy system terenowych organów władzy. W miejsce dotychczasowych gromad zostały powołane gminy jako jednostki administracji. z chwilą likwidacji powiatów, na mocy ustawy z maja 1975 r., gmina Dobrze znalazła się w województwie wrocławskim.

Po II wojnie światowej Dobrze rozwijało się. Zaraz po zakończeniu walk podjęto pracę w Szkole Podstawowej. W miejscowości zaczęły działać: Ośrodek Zdrowia, Biblioteka Publiczna, Ośrodek Kultury. W Dobrem powstały zakłady przetwórstwa rolno – spożywczego: młyn, mleczarnia i piekarnia. Dużymi zakładami pracy stały się: Gminna Spółdzielnia Samopomoc Chłopska oraz Spółdzielnia Kółek Rolniczych. Założono nowe sklepy, wybudowano domy mieszkalne. Swoją działalność w Dobrem rozpoczęły: Urząd

Pocztowy oraz Oddział Banku Spółdzielczego w Radziejowie Kujawskim.

W 1973 r. oddano do użytku nowy gmach szkoły. Placówka funkcjonuje w tym budynku do chwili obecnej.

W 1979 r. do Dobrego przybył ksiądz Andrzej Gaweł, którego zadaniem stało się wybudowanie kościoła. Powstała parafia pod wezwaniem św. Stanisława BM. Do tej pory Dobre należało do parafii Krzywosądz. Niedzielne i świąteczne msze święte odprawiane były w kaplicy, która znajdowała się w cukrowni. Budowa kościoła w Dobrem zakończyła się w 1984 r.

Dalszy rozwój Dobrego przyniosły lata dziewięćdziesiąte. 8 marca 1990 r. gmina Dobre (zresztą tak jak wszystkie w Polsce) otrzymała status gminy samorządowej. Wójtem gminy Dobre został pełniący od 1986 roku funkcję naczelnika gminy – Stefan Śpibida. W gminie w szybkim tempie uporządkowano formy własności nieruchomości, uruchomiono procesy prywatyzacyjne. Powstawały nowe zakłady pracy, placówki usługowe, handlowe i gastronomiczne. Największe z nich to: zakład odzieżowy „Mirella” (założony w 1990 roku) i firma „Angama” (założona w 1991 roku). Nie wszystkie przedsiębiorstwa i zakłady zdołały jednak przetrwać do chwili obecnej. Upadły m.in. mleczarnia, Gminna Spółdzielnia „Sch”, kolej wąskotorowa, „Mirella”. Miejsce zlikwidowanej w 2002 r. kolei wąskotorowej przejęły liczne zakłady usług transportu samochodowego. Ciężkie czasy przyszły także dla cukrowni. Trzykrotnie zmieniał się jej właściciel, aż ostatecznie w 2006 roku zakład został zamknięty. Od 6 stycznia 2006 roku fabryka wygasła produkcję i 108 pracowników pozostało bez środków do życia.

Dzień 1 stycznia 1999 roku przyniósł zmiany w strukturze administracyjnej państwa. Po tej dacie Dobre weszło w skład powiatu radziejowskiego województwa kujawsko – pomorskiego.

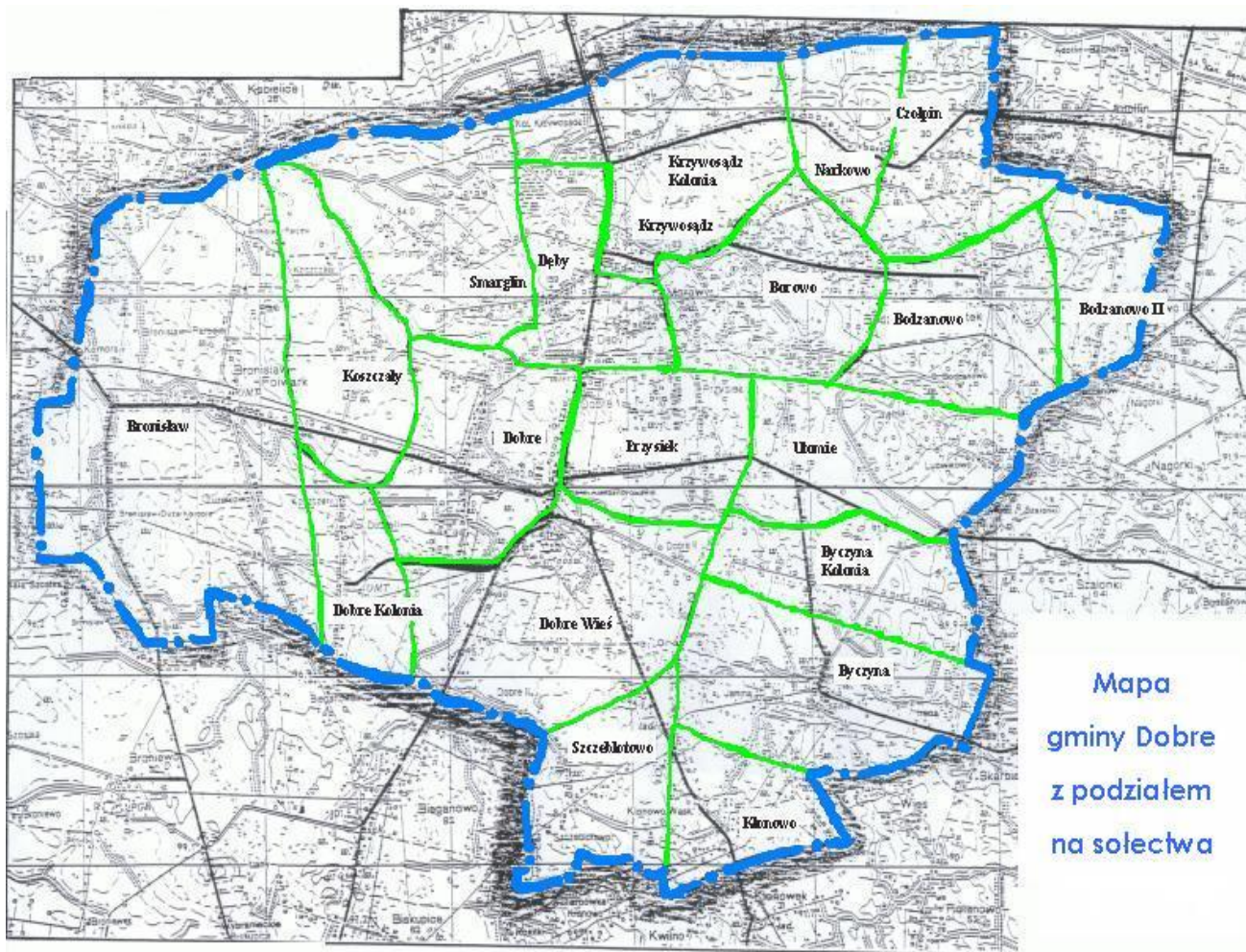
Ważnym wydarzeniem było przeniesienie siedziby Urzędu Gminy Dobre do nowo wybudowanego obiektu na ul. Dworcową 6. Uroczyste otwarcie i oddanie do użytku budynku odbyło się 25 października 2006 r. Nowoczesny i dostosowany do standardów europejskich będzie służył mieszkańcom przez wiele lat.

4. Charakterystyka elementów środowiska

4.1. Położenie i ogólna charakterystyka Gminy Dobre.

Gmina Dobre położona jest w północnej części powiatu radziejowskiego i zajmuje powierzchnię 7077 ha, z czego ogółem na gospodarstwa rolne przypada 6171 ha (tj. 87,2%) z tego grunty rolne 87%, a łąki i pastwiska 6,6%. Na terenie powiatu radziejowskiego gmina Dobre graniczy z gminami Radziejów i Osiećciny, Kruszwica, Zakrzewo. Gmina podzielona jest na 19 sołectw (rys. 2) z 22 miejscowościami i zamieszkuje ją 5,6 tys. osób (tab. 1). Pod względem fizycznogeograficznym jest to fragment mezoregionu Pojezierza Kujawskiego. Głównym elementem sieci komunikacyjnej jest droga Radziejów – Dobre – Aleksandrów Kujawski.

Rys. 1. Mapa gminy Dobre z podziałem na sołectwa

Mapa
gminy Dobre
z podziałem
na sołectwa

Tabela 1. Powierzchnia, liczba sołectw i liczba ludności gminy Dobre na tle powiatu radziejowskiego.

Lp.	Gmina/miasto	Powierzchnia [km ²]	Liczba sołectw	Liczba ludności [tys]
1.	Bytoń	73,35	17	3832
2.	Dobre	70,82	19	5677
3.	Osięciny	123,0	31	8329
4.	Piotrków Kuj.	138,62	23	9886
5.	Radziejów (gm)	92,6	18	4516
6.	Radziejów (m)	5,75	-	6053
7.	Topólka	102,92	24	5244
Razem powiat		607,06	123	43537

Źródło: Informacje z urzędów gmin - stan na 31 grudnia 2007 roku.

Środowisko przyrodnicze na obszarze gminy jest stosunkowo mało zróżnicowane. Wynika to z faktu, że rzeźba terenu została ukształtowana w czasie ostatniego zlodowacenia skandynawskiego, głównie w formie wysoczyzny morenowej płaskiej. Tereny równinne, to najczęściej pola uprawne, położone na najbardziej urodzajnych glebach – czarnych ziemiach kujawskich. Do form negatywnych rzeźby terenu należą dość licznie występującymi zagłębieniami wypełnionymi najczęściej niewielkimi oczkami wodnymi oraz rowami.

Pod względem fizjograficznym teren gminy należy do podprowincji Pojezierza Południowo Bałtyckiego, makroregionu Pojezierza Wielkopolskiego, mezoregionu Pojezierza Kujawskiego. Zróżnicowanie fizycznogeograficzne wywiera konsekwencje dla wszystkich komponentów środowiska geograficznego. Wyraźnie zaznacza się zróżnicowanie typów gleb i ich przydatności dla rolnictwa.

Na terenie gminy rzeźba terenu jest mało zróżnicowana. Wyróżniającym się w terenie akcentem geograficznym jest dolina Bachorzy oraz stosunkowo niewielkie pagórki morenowe w południowej części gminy w sąsiedztwie miejscowości Byczyna i Szczebłotowo. Pod względem hydrograficznym gmina usytuowana jest w obrębie obszaru dwóch dorzeczy: Wisły i Odry. Przy północnej granicy gminy przebiega kanał Bachorze łączący Gopło ze Zgłowiączką, z którą łączy się na północ od Brześcia Kujawskiego. Kanał zbiera wody z przeważającej części gminy. Elementem sieci hydrograficznej jest ponadto sieć rowów i cieków oraz jezioro Dobre.

Klimat na obszarze gminy podobnie jak na terenie całego powiatu radziejowskiego jest typowym dla Polski i ma wyraźnie zaznaczone cechy przejściowe pomiędzy oddziaływaniem wpływów oceanicznych z zachodu i kontynentalnych ze wschodu. Związane z tym częste zmiany napływu mas powietrza różnego pochodzenia przyczyniają się bezpośrednio do znacznej zmienności stanów pogodowych. Rejon powiatu radziejowskiego jest szczególnie zagrożony deficytem wody. Obszar ten charakteryzuje się najmniejszymi w Polsce rocznymi opadami atmosferycznymi (około 500 mm). Na miesiące letnie przypada największa ilość opadów. Suma opadów od kwietnia do sierpnia wynosi tu mniej niż 250 mm. Wiatr w tym rejonie ma przeważnie kierunek z sektora zachodniego i południowo-zachodniego. Średnia roczna temperatura wynosi 7,8 °C, natomiast średnia roczna temperatura dla miesięcy najcieplejszych i najzimniejszych wynosi odpowiednio 18,2 °C dla lipca i -2,7 °C dla lutego.

4.1.1. Charakterystyka gospodarki gminy Dobre

Gmina Dobre należy do gmin o wiodącej funkcji gospodarki rolnej. Najważniejsze cechy gospodarki rolnej:

- głównym kierunkiem produkcji jest profil ogólnorolny (produkcja roślinna i zwierzęca),
- tendencja wzrostowa dotycząca wyposażenia gospodarstw rolnych w infrastrukturę techniczną,
- przewaga gospodarstw indywidualnych,
- zróżnicowany poziom gospodarstw rolnych z tendencją dążącą do spełniania warunków dyktowanych przez Unię Europejską

Poziom rozwoju innych gałęzi gospodarki przedstawia poniższa tabela

2, która ukazuje liczbę podmiotów gospodarczych działających na terenie gminy Dobre z podziałem na branże.

Tabela 2. Rodzaje działalności gospodarczej na terenie Gminy Dobre oraz ich ilość w poszczególnych sektorach.

Rodzaje działalności gospodarczej na terenie Gminy Dobre oraz ich ilość w poszczególnych sektorach									
Produkcja i wytwórstwo	Handel i gastronomia	Usługi transportowe	Usługi remontowo-budowlane i murarskie	Usługi ślusarskie i tokarskie	Usługi ślusarskie i obróbka drewna	Usługi projektowe	Inne usługi	Mechanika pojazdowa	Nauka jazdy
2	69	18	15	8	7	0	24	8	1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych gminnych

4.2. Budowa geologiczna i zasoby naturalne

4.2.1 Budowa geologiczna

Cechą charakterystyczną budowy geologicznej całego powiatu radziejowskiego jest występowanie w podłożu utworów wału kujawsko-pomorskiego (tzw. Antyklinorium kujawskie lub kujawsko-pomorskie). Są to osady wydzwignięte na przełomie ery mezozoicznej i kenozoicznej (na przełomie górnej kredy i na początku trzeciorzędu). Należy podkreślić, że w późniejszych okresach następowało pęknięcie warstw skalnych wału a przez szczeliny skalne zaczęła wdzierać się sól cechsztyńska tworząc charakterystyczne dla wału kujawsko-pomorskiego wysady solne. W trzeciorzędzie nastąpiło wyraźne ścięcie wyższych partii wału i przykrycie ich przez młodsze osady.

Dla budowy podłoża szczególne znaczenie miało zalanie tego terenu w miocenie i w pliocenie i powstanie wielkiego zbiornika wodnego pokrywającego teren całej centralnej Polski, w tym obszar obejmujący dzisiejszy powiat radziejowski. W zbiorniku tym powstawały różnego rodzaju osady, w tym udokumentowane na terenie powiatu trzeciorzędowe węgle brunatne. Na przełomie trzeciorzędu i czwartorzędu - w okresie dużych wahań klimatycznych - nastąpiło wyrównanie powierzchni terenu. Zasadniczy kształt współczesnej powierzchni obecnego powiatu radziejowskiego ukształtowany został w okresie czwartorzędu. W okresie tym zdeponowane zostały na tym terenie różnej miąższości serie piaszczysto-żwirowe, stanowiące ważny, udokumentowany i eksploatowany zasób surowców naturalnych znajdujących się na terenie powiatu.

4.2.2. Zasoby surowców naturalnych

Surowce naturalne w Polsce zgodnie z ustawą Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. z 2005 roku nr 228, poz. 1947 ze zm.) traktowane są jako kopaliny, które dzielą się na kopaliny podstawowe i pospolite. Do kopalin podstawowych zalicza się np. węgiel brunatny występujący na terenie powiatu radziejowskiego. Zdecydowana jednak większość pozyskiwanych na terenie powiatu bogactw naturalnych należy do kopalin pospolitych.

Na terenie powiatu radziejowskiego surowce naturalne występują głównie w postaci kruszyw naturalnych, a mianowicie piasków (kruszywa drobne) oraz pospólek i żwirów (kruszywa grube). Występujące kruszywa są wieku czwartorzędowego. Tabela 3 przedstawia informacje dotyczące złóż kruszywa naturalnego występujące na terenie Gminy Dobre.

Tabela 3. Złóża kruszywa naturalnego na terenie Gminy Dobre, rok 2008.

Lp.	Nazwa złoża	Stan złoża	Powierzchnia złoża (ha)	Zasoby (tys. ton)		Wydobycie (tys. ton)
				Bilansowe	przemysłowe	
1.	Koszczały	E	11,6	877	670	12
2.	Koszczały – Smarglin	E	5,6	185	185	7
Razem:			17,2	1 062	855	19

Zródło: Ekspertyza dot. Złóż kopalni w woj. Kujawsko-pomorskim cz.I. Geotechnica. Toruń 2002r.

Objaśnienia: E -złóże eksploatowane

Występujące na terenie Gminy Dobrze (tab. 3) udokumentowane złoża kruszywa naturalnego zajmują łącznie ponad 17 ha powierzchni a wydobycie (19 tys. ton) stanowi ponad 70 % wydobywania kruszywa w całym powiecie radziejowskim. Przy obecnej intensywności eksploatacji złoża te wystarczą na około 100 lat.

W gminie Dobrze występują także złoża torfu i gytii. Zasoby torfu są znaczne, szacowane na 337 tys. m³. Występują one w miejscowościach: Krzywosądz, Bachorza i Bodzanowo. Gytie o zasobach około 38 tys. m³ spotkać można w miejscowościach Borowo i Buczyna.

4.2.3. Zasoby odnawialne

Do odnawialnych źródeł energii zalicza się: słońce, wiatr, wody płynące, ciepło geotermalne i biomasę. Bardzo ważnym jest także fakt, że podczas produkcji energii z tych źródeł nie powstają odpady, tym samym nie następuje degradacja środowiska, a wielu przypadkach jego kształtowanie i odnawianie.

Energię słoneczną wykorzystać można dla celów ogrzewania budynków oraz podgrzewania wody. Energię uzyskuje się z promieniowania słonecznego jakie dociera do odpowiednich instalacji grzewczych. Położenie geograficzne powiatu radziejowskiego sprawia, że warunki klimatyczne (nasłonecznienie) dla wykorzystania tej energii najkorzystniejsze są w półroczu letnim, od kwietnia do października. Dotychczas energia słoneczna wykorzystywana jest w niewielkim stopniu. W niektórych przypadkach służy jedynie do podgrzewania wody w zabudowie jednorodzinnej.

Zasoby energii wiatru są praktycznie niewyczerpalne. Ocenia się, że pod względem występowania odpowiedniej siły wiatru na 2/3 terytorium Polski występują korzystne warunki do rozwoju energetyki wiatrowej. Produkcja energii z wiatru jest opłacalna przy jego średniej rocznej prędkości na wysokości 30 m nad ziemią minimum 4 m/s. Należy także podkreślić, że obiekty elektrowni wiatrowych stanowią niekorzystną ingerencję w krajobraz i dezorganizują przebieg ptactwa.

W powiecie radziejowskim występują bardzo dobre warunki lokalizacji elektrowni wiatrowych. Obecnie w powiecie funkcjonuje 50 elektrowni wiatrowych a kolejnych 44 jest w trakcie budowy. Najwięcej siłowni znajduje się na terenie gmin: Radziejów - 12 i 20 w trakcie realizacji, Dobrze - 11 i 7 aktualnie realizowanych oraz Piotrków Kujawski - 10 i 10 w trakcie budowy.

Największe zastosowanie energii wiatru, ze względu na małą moc elektrowni wiatrowych (do kilkuset kW), występuje w niewielkich przedsięwzięciach gospodarczych; w gospodarstwach rolnych, w ogrzewaniu różnego typu pomieszczeń, w suszarniach płodów rolnych, w urządzeniach klimatyzacyjnych itp..

W przypadku wykorzystania biomasy ze składowiska odpadów, które znajduje się w miejscowości Byczyna należy dodać, iż wysypisko nie jest duże i z uwagi na małą zawartość emitowanego metanu emitowanego ze składowiska odpadów nie prowadzono żadnych działań w kierunku odzysku biogazu.

Energetyczne wykorzystanie biomasy (odpady organiczne, odchody zwierzęce, odpady komunalne) polega na użytkowaniu pozyskiwanego biogazu. Biogaz wykorzystywany jest głównie do celów grzewczych i do produkcji energii elektrycznej, natomiast masę pofermentacyjną można wykorzystać do nawożenia gleb.

Produkcja biogazu z odpadów rolniczych odbywać się będzie w miejscu ich powstawania: fermy drobiu i chlewnie.

4.3. Rzeźba terenu

Przeważająca część gminy ma charakter płaski, co wynika z występującej tu wysoczyzny morenowej płaskiej ukształtowanej w okresie zlodowacenia północnopolskiego. Pewnym urozmaiceniem rzeźby są pagórki morenowe w południowej części gminy. W Szczebłotowie przy granicą z gminą Radziejów znajdują się pojedyncze kemy stanowiące element dość wyraźnie zaznaczający się w krajobrazie. Do innych interesujących form rzeźby terenu w gminie Dobre należą występujące na powierzchni piaski eoliczne znajdujące się przy północnej granicy gminy, towarzyszące południowej części doliny Kanału Bachorze oraz stosunkowo niewielkie formy wydymowe wyraźnie ukształtowane pomiędzy miejscowościami Czołpin i Bodzanowo.

4.4. Wody powierzchniowe i podziemne

Gmina Dobre położona jest na Pojezierzu Kujawskim. Charakteryzuje się jednak stosunkowo ubogą siecią wód powierzchniowych. Najważniejszą w tym względzie rolę odgrywa jezioro położone w gminnej wsi Dobre, szereg mniejszych naturalnych i sztucznych zbiorników wodnych oraz przede wszystkim znajdujący się przy północnej granicy gminy Kanał Bachorze. Brak jest danych dotyczących stanu czystości wód Kanału Bachorze oraz jeziora Dobre. Na podstawie obserwacji terenowych można stwierdzić, że woda w jeziorze Dobre jest znacznie zanieczyszczona o czym świadczy m. in. jej zapach.

Wody gruntowe występują najczęściej w postaci tzw. „Głównych Zbiorników Wód Podziemnych”. Na terenie powiatu radziejowskiego występują części dwóch takich zbiorników. Zbiornik nr 144 i 151 obejmuje prawie w całości gminę Dobre. Zbiornik nr 144 obejmuje prawie w całości Gminę Dobre i Osiecinę oraz północną część gminy Radziejów. Są to wody czwartorzędowe dolin kopalnych wymagające wysokiej ochrony. Średnia głębokość ujęć wynosi 60 m, natomiast zasoby dyspozycyjne szacowane są na 480 tys. m³/dobę. Zbiornik nr 151 obejmuje południowe skrawki obszaru miasta i gminy Piotrków Kujawski i gminy Topólka. Są to także wody czwartorzędowe dolin kopalnych, wymagające wysokiej ochrony, o zasobności dyspozycyjnej szacowanej na 240 tys. m³/dobę. Wody te mogą być czerpane ze średniej głębokości wynoszącej 90 m. Wody gruntowe występują najczęściej w postaci wód powierzchniowych są zasilane przez opady atmosferyczne, które na naszym terenie zwłaszcza w okresie wiosenno – letnich występują coraz rzadziej. W związku z tym z każdym rokiem pogłębia się deficyt wody na tym terenie.

W ostatnich latach obserwuje się systematycznie zmniejszającą się ilość opadów atmosferycznych, co przy coraz bardziej intensywnej produkcji rolniczej powoduje, że deficyt wody staje się z każdym rokiem bardziej dotkliwy dla rolników.

Aby temu przeciwdziałać rolnicy wiercą studnie głębinowe oraz kopią lub powiększają istniejące stawy dla potrzeb magazynowania wody do nawadniania upraw.

W roku 2004 weszło w życie rozporządzenie Ministra Środowiska dotyczące klasyfikacji dla prezentowania stanu wód powierzchniowych i podziemnych, sposobu prowadzenia monitoringu oraz sposobu interpretacji wyników i prezentacji stanu wód. Nowe rozporządzenie wprowadza pięć klas czystości od I do V. Podstawą do określenia klas jakości wód podziemnych są wartości graniczne wskaźników określone w załączniku do rozporządzenia. Na obszarze powiatu radziejowskiego w ramach monitoringu regionalnego zbadano 5 studni głębinowych, z których jest ujmowana woda pitna. Były to studnie w Dobrem, Radziejowie, Piotrkowie Kuj. (2 ujęcia), Radziejowie. Wody we wszystkich studniach były w III klasie czystości – wody zadowalającej jakości.

4.5. Warunki klimatyczne i jakość powietrza atmosferycznego

4.5.1. Klimat

Klimat na terenie Gminy Dobre, analogicznie jak i na całym obszarze powiatu radziejowskiego - jest klimatem typowym dla Polski i ma wyraźnie zaznaczone cechy przejściowe pomiędzy oddziaływaniem mas powietrza o cechach oceanicznych z zachodu i kontynentalnych ze wschodu. Związane z tym częste zmiany kierunku napływu tych mas przyczyniają się bezpośrednio do znacznej zmienności stanów pogodowych.

Rejon powiatu radziejowskiego jest szczególnie zagrożony deficytem wody. Obszar ten charakteryzuje się najmniejszymi w Polsce rocznymi sumami opadów atmosferycznych (około 500 mm). Największa ilość opadów przypada na miesiące letnie. Jednakże suma opadów od kwietnia do sierpnia wynosi tu mniej niż 250 mm. Wiatr w tym rejonie ma przeważnie kierunek z sektora zachodniego i południowo – zachodniego. Średnia roczna temperatura wynosi 7,8 0C, natomiast średnia roczna temperatura dla miesięcy najcieplejszych i najzimniejszych wynosi odpowiednio 18,20C dla lipca i – 2,70C dla lutego.

4.5.2. Powietrze atmosferyczne

Jakość powietrza atmosferycznego w obrębie powiatu została oceniona na podstawie prowadzonego monitoringu oraz szeregu opracowań. Dyrektywa 2004/107/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 grudnia 2004 roku w sprawie arsenu, kadmu, rtęci, niklu i wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych w otaczającym powietrzu, zobowiązała Państwa Członkowskie do zaprojektowania nowego układu stref w województwie c oceny i zarządzania jakością powietrza pod kątem wymienionych w dyrektywie pierwiastków i związków chemicznych. Powiat radziejowski znajduje się w strefie wrocławsko – aleksandrowskiej. Na terenie powiatu według oceny 5 – letniej stwierdzono, że :

- zawartość benz(o)piranu w pyle zawieszonym PM10 i pyłu zawieszonym PM10 występuje w niekorzystnej 3 klasie,
- zawartość arsenu, kadmu, niklu w pyle zawieszonym PM10 występuje w najkorzystniejszej 1 klasie.

Na podstawie prowadzonego monitoringu biorąc pod uwagę ochronę zdrowia ludzi powiat radziejowski został zaklasyfikowany – jako klasa A.

4.6. Gleby

4.6.1. Przydatność gleb dla rolnictwa

Na terenie Gminy Dobre występują prawie wszystkie kompleksy rolniczej przydatności gleb obejmujące gleby orne i trwale użytki zielone (tab. 4). Na terenie gminy nie występuje jedynie kompleks (3) pszenno-wadliwy. Wszystkie pozostałe kompleksy obejmują zespoły gleb, które wykazują przybliżoną wartość dla rolnictwa i mogą być podobnie użytkowane. Pod względem przydatności rolniczej gleb uwidacznia się generalny podział gminy na dwie części: część południową i centralną (z wyjątkiem rejonu Buczyny) z glebami o wysokiej przydatności rolniczej (kompleksy 1-4) oraz północną o glebach słabszych (kompleksy 5-9 i 14). W części południowej przeważają czarne ziemie i gleby brunatne o bardzo dobrej żyzności i dużej urodzajności. Są to gleby zaliczane do klasy bonitacyjnej I – III. W północnej części gminy występuje znaczny udział gleb wytworzonych najczęściej z piasków lekkich i należące do klas bonitacyjnych IV-VI. W tej części gminy, w dnach obniżen terenowych występują ponadto gleby pochodzenia organicznego mułowo-mineralne.

Kompleks (1) pszenno-bardzo dobry zajmuje w gminie 9,5 % powierzchni gruntów ornych (tabela 4). Gleby tego kompleksu to głównie czarne ziemie i gleby brunatne wytworzone z glin lekko spiaszczonych i glin pyłowych. Charakteryzują się dużą miąższością poziomu próchnicznego, dobrą i trwałą strukturą oraz właściwym uwilgoceniem.

Kompleks pszenno-dobry (2) zajmuje największy odsetek gruntów ornych gminy (33,1 %). Gleby tego kompleksu wytworzyły się z glin. Charakteryzują się mniejszą miąższością poziomu próchnicznego i mniej korzystnym położeniem niż gleby kompleksu (1). Stąd też w obrębie tego 3 Informacja o stanie środowiska powiatu radziejowskiego. WIOŚ, Włocławek 2003. kompleksu występują niewielkie różnicowania wilgotności gleb. W niektórych latach, o optymalnej sumie opadów gleby tego kompleksu wydają rekordowe plony.

Jak wynika z tabeli 6 ponad 10 % gruntów ornych gminy zajmują także kompleksy żytni dobry (5), zbożowo-pastewny mocny (8) oraz żytni słaby (6).

Tabela 4. Kompleksy rolniczej przydatności gleb w Gminie Dobre.

Lp.	Kompleks rolniczej przydatności gleb	Powierzchnia (w ha)	Powierzchnia (w %)
GRUNTY ORNE			
1.	Pszenny bardzo dobry (1)	554	9,5
2.	Pszenny dobry (2)	1 925	33,1
3.	Pszenny wadliwy (3)	-	-
4.	Żytni bardzo dobry (4)	459	7,9
5.	Żytni dobry (5)	669	11,5
6.	Żytni słaby (6)	632	10,9
7.	Żytni bardzo słaby (7)	513	8,8
8.	Zbożowo -pastewny mocny (8)	665	11,5
9.	Zbożowo - pastewny słaby (9)	380	6,6
10.	Grunty orne pod użytkami zielonymi (14)	14	0,2
Razem		5 811	100,0

TRWAŁE UŻYTKI ZIELONE			
1.	Bardzo słabe i dobre (1z)	6	1,3
2.	Średnie (2z)	322	69,6
3.	Słabe i bardzo słabe (3z)	135	29,1
Razem		463	100,0

Źródło: Warunki przyrodnicze produkcji rolnej woj. Włocławskie. IUNG Puławy 1989 r.

Kompleks żytni bardzo dobry (4) obejmuje gleby lżejsze klas bonitacyjnych III a i III b i mocniejsze klasy IV a. Kompleks ten obejmuje gleby występujące na terenach o urozmaiconej rzeźbie, wytworzone z piasków gliniastych pościelonych gliną. Charakteryzują się korzystnymi warunkami powietrzno-wodnymi. W gminie gleby tego kompleksu zajmują 7,9 % powierzchni gruntów ornych (tab. 4).

Kompleks żytni dobry (5) zajmuje 11,5 % powierzchni gruntów ornych gminy. Do tego kompleksu zalicza się gleby lekkie i bardzo lekkie wytworzone z piasków gliniastych lekkich podścielonych gliną lekką lub piaskiem słabo gliniastym. Gleby tego kompleksu wykazują okresowe niedobory wilgoci w okresie wegetacyjnym. Wysokość plonów uzależniona jest od rozkładu opadów atmosferycznych.

Gleby kompleksu żytniego słabego (6) stanowią 10,9 % powierzchni gruntów ornych gminy. Są to gleby wytworzone z piasków gliniastych lekkich o dużej przepuszczalności i małej zdolności magazynowania wody. Wysokość plonów (głównie żyto i ziemniaki) uzależniona jest od występowania opadów atmosferycznych w okresie wegetacji.

Kompleks żytni bardzo słaby (7) zajmuje 8,8 % arealu gruntów ornych w gminie. Gleby tego kompleksu są najsłabszymi, wytworzonymi z piasków luźnych, wykazują niekorzystne warunki wodne do produkcji roślinnej. O wysokości plonów na tych obszarach decydują opady atmosferyczne w czasie wzrostu roślin.

Gleby kompleksu zbożowo-pastewnego mocnego (8) są bardzo żyzne i charakteryzują się dużym potencjałem produkcyjnym. Ze względu jednak na wadliwe stosunki wodne (okresowo podmokłe) są one zawodne w plonowaniu. Gleby te wytworzone są z piasków gliniastych na lżejszym podłożu. Na terenie gminy gleby kompleksu 8 zajmują 11,5 % powierzchni gruntów ornych.

Kompleks zbożowo-pastewny słaby (9) obejmuje gleby lekkie i bardzo lekkie wytworzone z piasków słabo gliniastych. Gleby te są okresowo podmokłe, gdyż występują na terenach o wysokim poziomie wód gruntowych. Gleby tego kompleksu występują w sąsiedztwie użytków zielonych. W gminie zajmują 6,6 % powierzchni gruntów ornych.

Na terenie Gminy Dobre występujące kompleksy trwałych użytków zielonych zajmują łącznie 463 ha powierzchni (tab. 6). Najmniejszą powierzchnię zajmują trwałe użytki zielone bardzo dobre i dobre (1z). Zdecydowanie przeważają kompleksy użytków zielonych średnich (2z) oraz w mniejszym stopniu słabych i bardzo słabych (3z).

4.6.2. Degradacja gleb

Degradacja gleb to zmniejszenie rolniczej lub leśnej wartości użytkowej gruntu, prowadzącej do obniżenia ilości i jakości wytwarzanych plodów. Wyróżnia się następujące procesy degradacji:

- fizyczna to erozja, rozplywanie gleby,
- chemicznej to wymywanie składników, zakwaszenie, zanieczyszczenie metalami ciężkimi,

- biologiczna to spadek zawartości substancji organicznej.

Źródłami przekształcenia powierzchni ziemi i degradacji zasobów glebowych są:

rolnictwo, transport samochodowy, budownictwo, eksploatacja kopalni, gospodarka odpadami, oraz czynniki środowiskowe czyli erozja wietrzna i wodna gleb.

Jedną z form degradacji fizycznej gleb jest erozja. Przez erozję gleb rozumie się procesy niszczenia wierzchniej warstwy gleby przez wodę (erozja wodna) i wiatr (erozja wietrzna - eoliczna). Typ i nasilenie procesów erozyjnych zależą od wielu czynników, wśród których najistotniejszą rolę odgrywa rzeźba terenu, skład mechaniczny i strukturalny materiału glebowego, wielkość i rozkład opadów atmosferycznych oraz sposób użytkowania gruntów.

Erozja gleby powoduje zmniejszanie się jej wartości użytkowej. W związku z tym należy podejmować odpowiednie zabiegi w kierunku ochrony obszarów rolniczych przed jej ujemnymi skutkami. Jednym z zasadniczych, i podstawowych zabiegów, poza zabiegami agrotechnicznymi, są fitomelioracje, czyli racjonalne zalesianie i zadrzewianie obszarów. Zgodnie z art. 151 ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. z 2004 r., Nr 121, poz. 1266 z późn. zm.) właściciel gruntów stanowiących użytki rolne oraz gruntów zrehabilitowanych na cele rolne obowiązany jest do przeciwdziałania degradacji gleb, w tym szczególnie erozji.

Należy stwierdzić, iż erozja nie stanowi dużego zagrożenia dla gleb naszego powiatu. Jednak przy zmniejszającej się z roku na rok ilości opadów i jednoczesnym występowaniu silnych wysuszających wiatrów, w okresie wiosennym obserwuje się występowanie na terenie pól uprawnych zjawiska erozji wietrznej, zwłaszcza na lżejszych glebach. Razem z glebą wywiewane są świeżo zasiane nasiona oraz przysypywane są siewki wschodzących roślin. Jest to zjawisko coraz częściej obserwowane w ostatnich latach na terenie powiatu radziejowskiego.

Z przeprowadzonych przez WIOŚ w Bydgoszczy w 2002 r. badań wynika, że gleby w sąsiedztwie drogi krajowej nr 62 przebiegającej przez teren powiatu nie są zanieczyszczone przez metale ciężkie. Zważywszy na fakt, że na drodze tej występuje największy ruch samochodowy można przyjąć tezę, że w pozostałej części powiatu tego typu zanieczyszczenia gleb również nie występują.

4.7. Świat roślin i zwierząt

Celem ochrony gatunkowej roślin i zwierząt jest zabezpieczenie dziko występujących roślin i zwierząt, a w szczególności gatunków wyjątkowych lub zagrożonych wyginięciem. W działaniach ochronnych ważnym jest także zachowanie różnorodności gatunkowej i genetycznej świata roślin i zwierząt. Ochrona gatunkowa roślin i zwierząt oparta jest na przepisach cytowanej już ustawy 16 kwietnia 2004 r. – o ochronie przyrody (Dz. U. z 2004 r. nr 92, poz. 880). Bardzo ważnymi dla ochrony roślin i zwierząt są akty wykonawcze do tej ustawy, które przedstawiają listę gatunków i siedlisk objętych ochroną, określają sposoby wykonywania działań ochronnych oraz precyzują zakazy i ograniczenia korzystania ze środowiska. Są to następujące akty wykonawcze:

- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14.08.2001 r. w sprawie określenia rodzajów siedlisk przyrodniczych podlegających ochronie (Dz. U. Nr 92, poz. 1029),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 lipca 2004 r. w sprawie gatunków dziko występujących roślin objętych ochroną (Dz. U. Nr 168, poz. 1764)
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 28 września 2004 r. w sprawie gatunków dziko występujących zwierząt objętych ochroną (Dz. U. Nr 220, poz. 2237).

Świat roślin i zwierząt gminy Dobrze jest zróżnicowany. Decydują o tym warunki naturalne, takie jak: klimat, gleby, poziom wód gruntowych, zasoby pokarmowe, miejsca

łęgowe itp. Świat roślin i zwierząt zmienia się także w wyniku gospodarczej działalności człowieka, która – w przypadku roślin - przyczyniła się do rozprzestrzenienia się gatunków synantropijnych.

Obok szaty leśnej, na terenie gminy najbardziej atrakcyjnymi pod względem występowania gatunków roślin są: obrzeża jez. Dobre i innych mniejszych zbiorników wodnych dolina Kanału Bachorze oraz trwale podmokłe obniżenia terenowe, na których najczęściej wykształciły się kompleksy szuwarowo-łąkowe.

Należy podkreślić, że w gminie występuje szereg enklaw środowiska o charakterze zbliżonym do naturalnego (użytki ekologiczne) i zespoły przyrodniczo-krajobrazowe (trzciniowiska, śródpolne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, skarpy itp.) znacznie uatrakcyjniające wiejską przestrzeń.

Szczególnie urozmaicone są zbiorowiska roślinne na niżej położonych powierzchniach (łąki, zarośla, zadrzewienia, roślinność związana z terenami podmokłymi). Wśród roślinności szuwarowo-łąkowej występują m. in.: trzcina pospolita, mozga trzciniowata, pałka wąskolistna, oczeret jeziorny, natomiast zarośla łożowe porasta najczęściej krzewiasta wierzba.

Na obszarze gminy występują także zbiorowiska chwastów pól uprawnych. Należą do nich takie m. in. gatunki jak: maki polne, ostroróżyczka polna, gorczyca polna, wilczomlecz, przetacznik, jasnota, wiosnowka, rzodkiewnik.

Znaczne zróżnicowanie środowiskowe gminy wpłynęło także na bogactwo świata zwierzęcego tego obszaru. Są to przede wszystkim gatunki związane z biocenozami polnymi. Spośród ssaków na tym terenie licznie występują sarny i zające. Nieco rzadziej można spotkać jelenia, lisa, jeża, kunę, czy tchórza. Płazy związane ze środowiskiem wodnym lub łąkami reprezentowane są przez takie gatunki jak: traszka zwyczajna, ropucha szara i zielona, rzekotka drzewna oraz żaby: jeziorkowa, wodna, śmieszka i moczarowa.

Najbardziej jednak ruchliwym składnikiem środowiska są ptaki. Są to gatunki związane głównie ze środowiskiem polnym. Z polami uprawnymi i łąkami związany jest skowronek, ortolan, potrzuszcz, pliszka żółta, rokitniczka, potrzos i łożówka. Dość licznie na tych terenach występują także kuropatwy i przepiórki.

Obrzeża terenów podmokłych porośnięte wierzbą, grabem i brzozą tworzą dobre warunki do gniazdowania myszołowa, grzywacza i dzięcioła, natomiast w trzciniowiskach bytują bąki i czaple. W zadrzewieniach topolowo-wierzbowych dobre warunki gnieźdzenia znalazły pustulki, kobuzy, myszołowy i sowy. Na terenach leśnych spotkać można kruki, gołębiarze, dzięcioły, gile i paszkoty.

4.8. Szata leśna

Wielkość powierzchni gruntów zalesionych na terenie Gminy Dobre wynosi 211 ha z czego 84 ha to lasy prywatne a 127 ha państwowe.

Bardzo ważnym elementem polityki ekologicznej na obszarze gminy jest ochrona lasów. Jednakże ze względu na fakt, że większość terenów leśnych stanowią lasy państwowe, gdzie od dawna prowadzi się odpowiednią politykę w tym zakresie, działania ochronne proponowane w niniejszym programie odnoszą się do wspólnych zamierzeń służb leśnych oraz władz samorządowych. Podstawowymi kierunkami działań w tym względzie powinny być:

- zwiększenie lesistości gminy,
- ograniczanie zmian gruntów leśnych na nieleśne,
- optymalne kształtowanie granic polno-leśnych,
- ochrona lasów i zadrzewień w sąsiedztwie cieków i wokół jezior oraz na obszarach mokradeł stałych i bagnach,

- wprowadzanie zadrzewień na terenach zagrożonych erozją,
- nadzór nad gospodarką leśną na gruntach niepaństwowych.

Ważnym elementem z punktu widzenia ochrony środowiska jest wprowadzanie różnego typu zadrzewień w postaci: zadrzewień śródpolnych, szpalerów drzew w sąsiedztwie dróg, cieków i wokół jezior, czy wokół obiektów uciążliwych dla środowiska jako ich stref ochronnych. Zadrzewienia powinno się także wprowadzać na obszarach o żyznych glebach w celu zwiększenia ich różnorodności biologicznej, a także urozmaicenia krajobrazu.

4.9. Gospodarka łowiecka

Zgodnie z ustawą z dnia 13 października 1995 roku (tekst jednolity: Dz. U. z 2005 r. Nr 127, poz. 1066 ze zm.) - Prawo łowieckie oraz normy znaczeniowej, łowiectwo jako element ochrony środowiska przyrodniczego, oznacza ochronę zwierząt łownych i gospodarowanie ich zasobami w zgodzie z zasadami ekologii oraz zasadami gospodarki rolnej, leśnej i rybackiej.

Na terenie Gminy Dobre znajduje się tylko jeden obwód łowiecki nr 245 o łącznej powierzchni użytkowej 9441 ha w tym 189 ha gruntów leśnych. Jest on zróżnicowany przyrodniczo i zasiedlony przez większość gatunków zwierząt łownych.

Do gatunków zwierząt, które stanowią najważniejszą podstawę dla gospodarki łowieckiej na terenie Gminy Dobre zalicza się: zwierzynę gruba bytująca na terenach leśnych lub na pograniczu lasu i pól np.: sarna, dzik, zwierzynę drobną, bytująca typowo na terenach polnych np: zając, bażant. Pozostałe zwierzęta to np. lisy.

Szacowana liczebność głównych gatunków zwierzyny łownej wg stanu na dzień 10 marca 2009 na obszarze gminy przedstawiała się następująco:

- sarny – 137 sztuk,
- dziki – 17 sztuk ,
- lisy – 25 sztuk ,
- zające – 680 sztuk,
- bażanty – 400 sztuk,
- kuropatwy – 250 sztuk.

Gospodarka łowiecka jest realizowana na terenach gruntów rolnych i leśnych, stanowiących naturalną bazę produkcyjną dla rolnictwa i leśnictwa. Stąd też zmniejszenie się obszarów tej bazy, przez przeznaczenie coraz większej ilości gruntów rolnych, czy też leśnych na cele nierolnicze, nieleśne automatycznie powoduje kurczenie się przestrzeni życiowej dla dzikich zwierząt, która jest niezbędna dla prowadzenia gospodarki łowieckiej. Utrudnia to utrzymanie korytarzy ekologicznych tak ważnych dla zwierzyny. Zwiększenie powierzchni gruntów rolnych, leśnych pogarsza także warunki bezpośredniego bytowania zwierzyny. Dlatego też ochrona zarówno gruntów rolnych, jak i leśnych przed ich przeznaczeniem na cele nierolnicze lub nieleśne, jak również ochrona przeciw ich dewastacji, degradacji, oparta zwłaszcza na przepisach ustawy o ochronie gruntów rolnych, leśnych (tekst jednolity Dz. U. z 2004 r., Nr 121, poz. 1266 z późn. zm) mają szczególne znaczenie nie tylko dla gospodarki rolnej, leśnej, ale także dla gospodarki łowieckiej, ponieważ środki reglamentacyjno – ochronne oparte na tych podstawach prawnych odnoszą się także do obszarów na których istnieją warunki do prowadzenia łowiectwa.

5. Źródła zagrożeń środowiska

Na przedstawione powyżej zasoby środowiska przyrodniczego w powiecie radziejowskim wpływ mają liczne zagrożenia takie jak: hałas, promieniowanie elektromagnetyczne, awarie przemysłowe

5.1. Hałas

Hałasem przyjęto określać wszelkie niepożądane, nieprzyjemne, dokuczliwe, uciążliwe lub szkodliwe dźwięki oddziałujące na narząd słuchu i inne zmysły oraz części organizmu człowieka. Jest on nieodłącznym efektem rozwoju cywilizacji. Jest to każdy dźwięk, który w danych warunkach jest określany jako szkodliwy, uciążliwy lub przeszkadzający, niezależnie od jego parametrów fizycznych. Staje się on ważnym zagrożeniem ze względu na szczególnie wpływ na jakość życia ludzkiego, powodując określone skutki zdrowotne (ubytki słuchu, zaburzenia psychofizyczne) i ekonomiczne (spadek wydajności pracy, wydatki na osłony przeciwhałasowe). Ochrona przed hałasem polega na utrzymywaniu poziomu hałasu poniżej dopuszczalnego poziomu lub co najmniej na tym poziomie, a także na zmniejszaniu poziomu hałasu co najmniej do poziomu dopuszczalnego, w sytuacjach gdy nie jest on dotrzymany.

5.1.1. Hałas komunikacyjny

Na terenie gminy Dobre zagrożenie hałasem związane jest głównie z hałasem komunikacyjnym, co odnosi się to do terenów przyległych do głównych tras drogowych. Do głównych czynników mających wpływ na poziom emisji hałasu komunikacyjnego należą:

- natężenie ruchu,
- struktura strumienia pojazdów, a zwłaszcza udziału w nim transportu ciężkiego,
- stan techniczny pojazdów,
- rodzaj i stan techniczny nawierzchni,
- organizacja ruchu drogowego,
- charakter zabudowy (zagospodarowanie) terenów otaczających.

Oceniając zagrożenie hałasem komunikacyjnym przyjmuje się, że hałas o poziomie równoważnym poniżej 50 dB (w porze dziennej) nie jest uciążliwy dla człowieka. Hałas o poziomie równoważnym powyżej 70 dB uważa się za szkodliwy dla człowieka.

Na terenie gminy Dobre zasadniczy szkielet układu drogowego tworzą krzyżujące się we wsi Dobre drogi Radziejów - Dobre - Aleksandrów Kujawski, droga Bronisław - Dobre Kościelna Wieś oraz droga Dobre - Skibin, przy czym największe natężenie ruchu drogowego występuje na pierwszej z w/w dróg. Przeprowadzony w 2000 r. generalny pomiar ruchu (tab 5.) wykazał, że na tej drodze średni dobowy ruch (SDR) wynosił prawie 2,5 tys. pojazdów i należał do największych w powiecie.

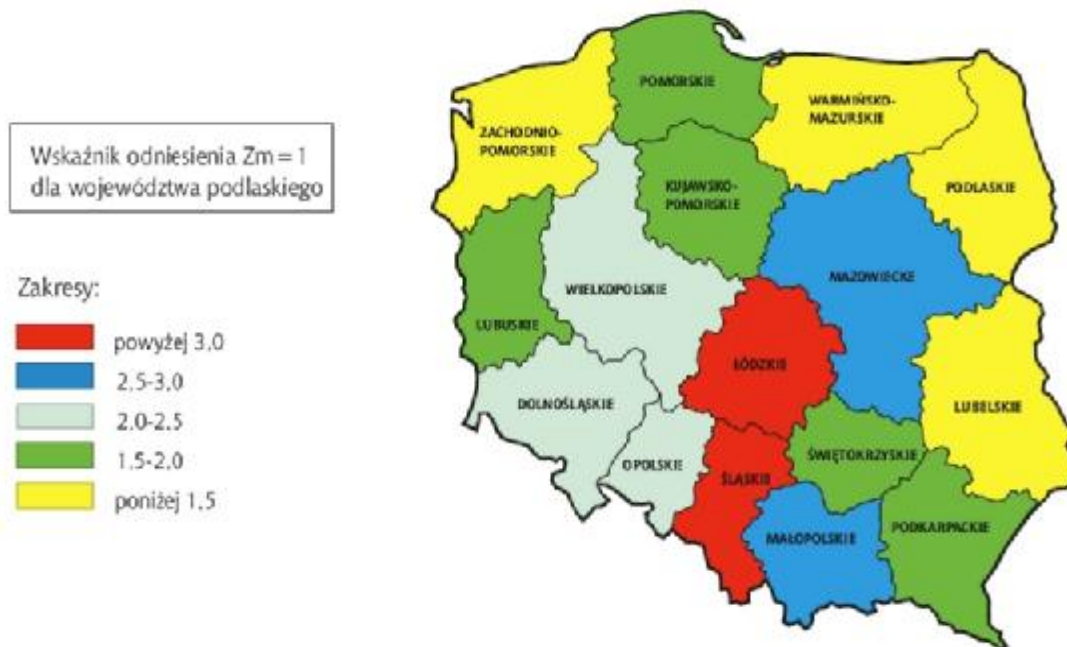
Tabela 5. Średni dobowy ruch drogowy jego struktura na drodze wojewódzkiej w gminie Dobre w 2001 roku.

Nr drogi	Odcinek	Pojazdy sam. ogółem	Rodzajowa struktura ruchu pojazdów samochodowych					
			Moto-cykle	Sam. Osobowe	Lekkie sam. dostawcze	Sam cięża-rowe	Auto-busy	Ciągniki rolnicze
266	Zakrzewo-granica powiatu	2466	30	1915	180	227	42	72

Źródło: Generalny pomiar ruchu - Generalna Dyrekcja Dróg Publicznych, Warszawa 2001 r.

Wskaźnikiem jakościowym, pokazującym przestrzenny rozkład zagrożeń hałasem komunikacyjnym jest ludnościowy wskaźnik presji motoryzacji, który uwzględnia liczbę zagrożonej ludności mieszkającej na danym obszarze (rys. 3)

Rys. 3 Wskaźnik presji motoryzacji w poszczególnych województwach

Źródło: Program Ochrony Środowiska z Planem Gospodarki Odpadami Województwa Kujawsko-Pomorskiego 2010.

5.1.2. Hałas przemysłowy

Zagrożenie hałasem przemysłowym dotyczy głównie terenów zabudowy mieszkaniowej w miastach, gdzie na hałas przekraczający dopuszczalne normy narażona jest znaczna liczba jego mieszkańców. Przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu stanowią największe uciążliwości w porze nocnej. Hałas przemysłowy w odróżnieniu od hałasu komunikacyjnego ma charakter lokalny. Hałas przemysłowy jest to hałas stworzony przez źródła zlokalizowane wewnątrz i na zewnątrz obiektów budowlanych różnego typu. Bywa on najczęstszą przyczyną skarg ludności. Wynika to między innymi z faktu, że hałasy tego typu mają najczęściej charakter ciągły, często o bardzo dokuczliwym brzmieniu. Największymi źródłami są zakłady przemysłowe, wytwórcze i rzemieślnicze. Szczególnie dokuczliwe są przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu w porze nocnej. Jednak hałas przemysłowy w odróżnieniu od hałasu komunikacyjnego ma charakter lokalny, ograniczony do bezpośredniego sąsiedztwa z danym zakładem.

W miejscowości Dobre poza Zakładem produkcyjnym TOM DREW nie ma źródeł hałasu przemysłowego, który stanowiłby uciążliwość akustyczną dla mieszkańców. Działają również pojedyncze, rozproszone źródła hałasu w postaci małych zakładów produkcyjnych, które powodują lokalną uciążliwość dla sąsiadujących posesji. W przypadku zgłoszenia przez mieszkańców uciążliwości takiego zakładu, Wojewódzka Inspekcja Ochrony Środowiska przeprowadza pomiary hałasu i wydaje odpowiednia zalecenia dla uciążliwego podmiotu w zakresie zmniejszenia poziomu emitowanego do środowiska hałasu.

5.2. Promieniowanie elektromagnetyczne

Promieniowanie elektromagnetyczne towarzyszy człowiekowi od początku jego istnienia i do niedawna pochodziło głównie z naturalnych źródeł jakimi są Ziemia, Słońce i Wszechświat, a także z naturalnych wyładowań elektrycznych którymi są pioruny.

Głównym źródłem naturalnego pola elektrycznego i magnetycznego jest Ziemia, którą można porównać do ujemnie naładowanej kuli, będącej jednocześnie wielkim magnesem z biegunami nie pokrywającymi się z biegunami geograficznymi. Z czysto fizycznej analizy oddziaływania tych pól na żywe komórki wynika, że jest ono bardzo małe i nie wywołuje w organizmie żadnych wyraźnych zmian. Całkowite wyeliminowanie kontaktu człowieka z naturalnym źródłem pola elektromagnetycznego nie służy jego zdrowiu fizycznemu i psychicznemu co wykazały przeprowadzone badania naukowe. Do sztucznych źródeł pola elektromagnetycznego, a także statycznego pola elektrycznego i magnetycznego, które towarzyszą nam w życiu codziennym, należą: natomiast sztuczne to: elektroenergetyczne linie napowietrzne wysokiego napięcia (110 kV i więcej), stacje radiowe i telewizyjne, łączność radiowa w tym CB radio, radiotelefony i telefonia komórkowa, stacje radiolokacyjne i radionawigacyjne, stacje transformatorowe, stacje bazowe telefonii komórkowej, instalacje elektryczne, urządzenia elektromedyczne wykorzystywane do badań diagnostycznych i zabiegów fizykochemicznych, sprzęt gospodarstwa domowego. Szczególnie powszechnym obecnie źródłem promieniowania elektromagnetycznego są telefony komórkowe. Ich szkodliwego oddziaływania nie udowodniono, ale też nie stwierdzono, że są całkowicie bezpieczne. Podejrzewa się, że mogą być przyczyną częściowej utraty pamięci i zaburzeń systemu immunologicznego. Energia emitowana przez telefony komórkowe silnie oddziałuje na mózg osób szczególnie w młodym wieku.

Objawy tego oddziaływania w odniesieniu do człowieka mogą być następujące: zaburzenia snu, bezsenność, bóle i zwroty głowy, nudności, brak możliwości skupienia i koncentracji, częściowa utrata pamięci, pogorszenie wzroku, zmiana ciśnienia krwi, migreny, zmęczenie nieadekwatne do wysiłku (objaw często występujący u dzieci i młodzieży), osłabienie, zmiany obrazu krwi (zachwianie stosunku białych i czerwonych ciałek krwi), zmiany poziomu hormonów, rozregulowanie okresu menstruacyjnego, możliwość częstszych poronień, białaczka, rak mózgu, zaburzenia immunologiczne, zakłócenia w działaniu rozrusznika serca, zaburzenia równowagi, zmiany w układzie nerwowym w oczach, reakcje nerwicowe. Kolejność w/w objawów jest przypadkowa, gdyż każdy organizm reaguje indywidualnie i posiada różną odporność na działanie tego rodzaju promieniowania.

Źródłami promieniowania elektromagnetycznego na terenie gminy są:

- linie i stacje elektroenergetyczne wysokiego napięcia,
- instalacje radiokomunikacyjne, w tym stacje bazowe telefonii komórkowej.

Przez teren gminy nie przebiegają linie wysokiego napięcia 220 kV, które wymagałyby odpowiednich stref wolnych od zabudowy (100 m). Należy jedynie podkreślić, że oddziaływanie pola elektromagnetycznego od tej linii mieści się w granicach 10 - 30 m po obu stronach, natomiast w przypadku stacji transformatorowej w granicach działki.

Na terenie gminy we wsi Dobre zlokalizowana jest jedna stacja bazowa telefonii komórkowej. Jak wynika z badań naukowych stacje bazowe telefonii komórkowej, przy prawidłowym zainstalowaniu i wprowadzeniu zabezpieczeń związanych z dostępem do anten, charakteryzują się bardzo małym natężeniem promieniowania elektromagnetycznego. Potwierdzają to również badania Państwowej Inspekcji Sanitarnej przeprowadzone w 2002 r. na terenie województwa kujawsko-pomorskiego, w czasie których nie stwierdzono przypadków przekroczeń norm dopuszczalnych w zakresie

promieniowania elektromagnetycznego. Wobec powyższego można stwierdzić, że na terenie Gminy Dobre nie występują zagrożenia przekroczenia norm dopuszczalnego promieniowania elektromagnetycznego.

Pomimo braku przekroczeń norm dopuszczalnego promieniowania elektromagnetycznego instytucje odpowiedzialne za stan środowiska w gminie powinny podjąć działania zapobiegawcze w tym zakresie, do których powinno należeć uwzględnienie w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym stref oddziaływania przewidywanych do lokalizacji źródeł promieniowania.

5.2.1. Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym

Ochrona przed polami elektromagnetycznymi polega na utrzymywaniu poziomów pól elektromagnetycznych poniżej dopuszczalnych lub, co najmniej na tych poziomach oraz zmniejszaniu poziomów pól elektromagnetycznych, co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane. Przestrzenny rozwój infrastruktury technicznej (w ostatnich latach głównie telefonii komórkowej i sieci bezprzewodowej związanej z dostępem do internetu) wpływa na wzrost tła pola elektromagnetycznego w środowisku wynikający z pojawiania się obszarów o podniesionym poziomie pola elektromagnetycznego (np. Wokół masztów radiowych). Obszary te bezpośrednio związane są z występowaniem na nich źródeł pól elektromagnetycznych. Promieniowanie elektromagnetyczne jest jednym z poważniejszych zagrożeń środowiska szczególnie gdy kumuluje się z zanieczyszczeniami pochodzenia chemicznego i biologicznego. Jednakże należy pamiętać, że jego oddziaływanie ma bardzo daleki zasięg i trudno ograniczyć jego negatywne skutki ponieważ często jest to praktycznie niewykonalne.

5.3. Poważne awarie przemysłowe

Awarię definiuje art. 3, pkt 23 ustawy Prawo ochrony środowiska, zgodnie z którym jest to zdarzenie, głównie: emisja, pożar, eksplozja powstałe w trakcie przemysłowego magazynowania lub transportu w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem. Rozszerzeniem definicji poważnej awarii zgodnie z art. 3, pkt 24 ustawy jest poważna awaria przemysłowa rozumiana jako awaria w zakładzie. Kwalifikację danego zakładu do zakładów o dużym bądź bardzo dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej przeprowadza się na podstawie Rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 9 kwietnia 2002 r. w sprawie rodzajów i ilości substancji niebezpiecznych, których znajdowanie się w zakładzie decyduje o zaliczeniu go do zakładu o zwiększonym ryzyku albo zakładu o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (Dz. U. Nr 58, poz. 535 ze zm.).

Przystąpienie Polski w maju 2004 roku do grupy Państw Członkowskich Unii Europejskiej nałożyło dodatkowe obowiązki ustawowe, wynikające z wdrożenia przez nasz kraj zaleceń Dyrektywy Rady Unii Europejskiej 96/82/WE tzw. „Dyrektywy Seveso II,” Konwencji EKG ONZ o transgranicznych skutkach awarii przemysłowych. Wyżej przedstawione akty prawne podzieliły obowiązki i zadania w ramach tworzenia i nadzoru krajowego systemu przeciwdziałania poważnym awariom na dwie podstawowe służby Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego – Państwową Straż Pożarną i Inspekcje Ochrony Środowiska. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Bydgoszczy prowadzi komputerową bazę danych obiektów z grupy zakładów o zwiększonym ryzyku (ZZR), zakładów o dużym ryzyku (ZDR) oraz obiektów zaliczonych do potencjalnych sprawców poważnych awarii, jednakże żaden z zakładów zlokalizowanych na terenie powiatu radziejowskiego nie figuruje na tej liście. Największe potencjalne zagrożenie

poważnymi awariami wiąże się z ewentualnym transportem substancji niebezpiecznych.

5.4. Transport

Transport stanowi poważne źródło zanieczyszczenia środowiska. Wraz z gwałtownym rozwojem transportu drogowego w ostatnich latach pojawiły się nowe zagrożenia środowiska. W ostatnich latach prawie dwukrotnie wzrosła liczba prywatnych samochodów. Związany z tym niedostateczny rozwój sieci dróg i autostrad powoduje zatory, korki uliczne oraz zwiększenie emisji zanieczyszczeń i hałasu do środowiska. Hałas związany z ruchem samochodowym i spaliny stanowią poważne zagrożenia dla środowiska i zdrowia ludzi.

Transport jest więc zagrożeniem środowiska. Zlikwidowanie uciążliwości związanych z transportem jest dosyć trudne i wymaga likwidacji zanieczyszczeń u źródła. Należałoby więc dokonać m. in. zmian technologicznych, w tym zmianę stosowanych paliw i silników a także wprowadzanie ruchu uspokojonego, rezygnowanie z przejazdów niekoniecznych. Niezbędne są też działania na rzecz ograniczenia emisji tlenu węgla, azotu, węglowodorów i ołowiu.

5.5. Odpady

Szkodliwość lub uciążliwość odpadów na środowisko, a przede wszystkim dla człowieka, rozpoczyna się już w momencie ich powstawania i nasila się równolegle z powiększaniem ich masy. Jest to problem złożony, przede wszystkim z uwagi na różnorodność występujących procesów technologicznych produkcji, decydujących o ilości, rodzaju i właściwościach odpadów. Różny jest zatem stopień ich szkodliwości i uciążliwości w odniesieniu do poszczególnych elementów środowiska, takich jak powietrze, woda czy gleba. Według danych przekazanych przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Bydgoszczy Delegatura we Włocławku na terenie składowisk zlokalizowanych na terenie naszego powiatu, w 2007 roku zdeponowano 5253,5 Mg odpadów komunalnych. Powstające na terenie powiatu radziejowskiego odpady zgodnie z obowiązującym katalogiem odpadów (Dz. U. Nr 112 poz. 1206 z 2001 r.) sklasyfikowane zostały w następujących grupach:

- 01 Odpady powstające przy poszukiwaniu, wydobywaniu, fizycznej i chemicznej przeróbce rud oraz innych kopalni,
- 02 odpady z rolnictwa, sadownictwa, upraw hydroponicznych, rybołówstwa, leśnictwa, łowiectwa oraz przetwórstwa żywności,
- 03 odpady z przetwórstwa drewna oraz płyt i mebli, masy celulozowej, papieru i tektury,
- 07 odpady z produkcji, przygotowywania, obrotu i stosowania produktów przemysłu chemii organicznej,
- 10 odpady z procesów termicznych,
- 11 odpady z chemicznej obróbki i powlekania metali oraz innych materiałów i z procesów hydrometalurgii metali nieżelaznych,
- 12 odpady z chemicznej obróbki i powlekania powierzchni metali i tworzyw sztucznych,
- 13 oleje odpadowe i odpady ciekłych paliw (z wyłączeniem olejów jadalnych oraz grup: 05, 12 i 19)
- 15 odpady opakowaniowe, sorbenty, tkaniny do wycierania, materiały filtracyjne i ubrania ochronne nieujęte w innych grupach,
- 16 odpady nieujęte w innych grupach,
- 17 odpady z budowy, remontów, demontażu obiektów budowlanych oraz

- infrastruktury drogowej,
- 19 odpady z instalacji i urządzeń służących zagospodarowaniu odpadów, z oczyszczalni ścieków oraz uzdatniania wody pitnej i wody do celów przemysłowych,
 - 18 odpady medyczne i weterynaryjne,
 - 20 odpady komunalne łącznie z frakcjami gromadzonymi selektywnie

6. Zagrożenia wód

6.1. Zagrożenia wód powierzchniowych

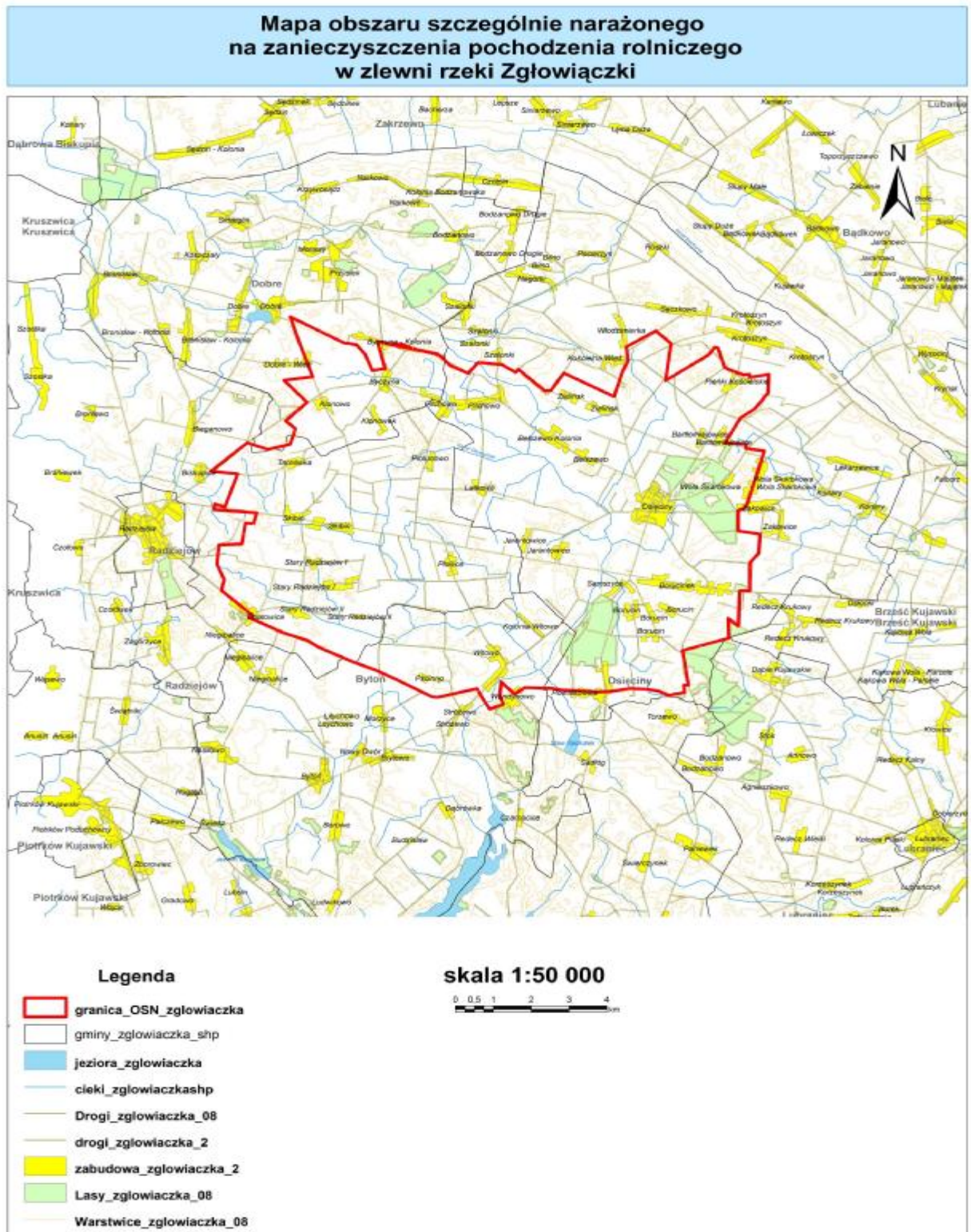
Jakość wód powierzchniowych uzależniona jest od uwarunkowań naturalnych takich jak: warunki hydrograficzne, klimatyczne, zdolności wód do samooczyszczania się oraz presji antropogenicznych. Obniżenie jakości wód powierzchniowych spowodowane jest poprzez: spływy powierzchniowe z terenów rolniczych, ścieki komunalne i przemysłowe odprowadzane do wód powierzchniowych a także dzięki składowiska odpadów. Zanieczyszczenie wód powierzchniowych następuje wskutek zanieczyszczeń obszarowych pochodzących z działalności rolniczej (spływ ze zlewisz drobnych cząstek organicznych i mineralnych, wymywanie chemicznych środków ochrony roślin i nawozów z pól uprawnych) prowadzących do nadmiernego wzbogacania wód w substancje biogenne. Do zanieczyszczenia wód powierzchniowych przyczyniają się również ścieki odprowadzone bezpośrednio do urządzeń melioracyjnych lub przydrożnych rowów albo też gromadzone w zbiornikach bezodpływowych, a następnie wywożone na pola, do lasów lub cieków wodnych, jezior zamiast do punktów zlewnych oczyszczalni ścieków. Na części obszaru powiatu radziejowskiego wyznaczony został w 2003r Obszar Szczególnie Narażony na zanieczyszczenia związkami azotu pochodzenia rolniczego. Przez 4 lata realizowane były działania mające na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych do wód. Nie udało się doprowadzić do zmniejszenia zawartości azotanów w wodach powierzchniowych OSN. Potwierdziły to wyniki badań monitoringowych prowadzonych przez WIOŚ w Bydgoszczy, Delegatura we Włocławku, które wykazały w dalszym ciągu znaczne przekroczenia zawartości związków azotowych, co w rezultacie spowodowało wyznaczenie na następne 4 lata tego obszaru jako Obszaru Szczególnie Narażonego na którym rolników obowiązują wymienione niżej ograniczenia i zalecenia. Dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie 16 czerwca 2008r., rozporządzeniem nr 11/2008, wyznaczył na kolejne 4 lata, program działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych dla obszaru szczególnie narażonego (OSN) w gminach: Radziejów, Osiećciny, Bytoń, Dobre Tern ten (rys. 3) to obszar hydrograficzny zlewni rzeki Zgłowiączki o powierzchni 125,3 km² . Na obszarze szczególnie narażonym jakość wód powierzchniowych nie odpowiada wymaganym standardom. Dlatego też od 2004 r. prowadzone są działania mające na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych a przede wszystkim:

- poprawę praktyki rolniczej związanej głównie z gospodarką nawozami,
- uwrażliwienie rolników na problemy ochrony środowiska poprzez ich edukację,
- stałe diagnozowanie zagrożeń wynikających z gospodarki nawozami,
- stały monitoring gospodarstw.

Do podstawowych obowiązków rolników prowadzących gospodarstwa rolne na terenach OSN należy:

- poprawa praktyki rolniczej.

Rys. 2. Mapa obszaru szczególnie narażonego na zanieczyszczenia pochodzenia rolniczego w zlewni rzeki Zgłowiączki

- prowadzenie dokumentacji (przechowywanie dokumentów przez okres 5 lat): kart dokumentacyjnych pól, rocznego planu nawożenia, rocznego bilansu azotu, udział w szkoleniach organizowanych przez urzędy gmin.

Rolnicy gospodarujący na terenach OSN zobowiązani są prowadzić produkcję rolną w taki sposób, by ograniczyć i zapobiegać zanieczyszczeniom wód związkami azotowymi. Zgodnie z założeniami Dyrektywy Azotanowej, każdy kraj członkowski UE zobowiązany jest do utworzenia i wprowadzenia zasad postępowania, które powinny być przyswojone i stosowane przez każdego rolnika. W Polsce został opracowany Kodeks Zwyczajnej Dobrej Praktyki Rolniczej, który uwzględnia aktualny stan prawa w zakresie ochrony środowiska. Dotyczy to zwłaszcza zasad odpowiedniego postępowania z nawozami:

- Stosować tylko nawozy dopuszczone do stosowania w Polsce.
- Nie nawozić pól na glebę zalaną wodą, zamrznietą głębiej niż 30 cm, pokrytą śniegiem.
- Nie stosować nawozów organicznych i naturalnych w okresie od 1 grudnia do końca lutego.
- Nie nawozić pól płynnymi nawozami naturalnymi oraz azotowymi na polach bez okrywy roślinnej, na stokach o nachyleniu większym niż 10%.
- Nie stosować gnojówki i gnojowicy w okresie wegetacji roślin przeznaczonych do bezpośredniego spożycia.
- Nie stosować nawozów naturalnych w odległości do 20 m od wód powierzchniowych i stref ochrony wód.
- Nie stosować nawozów naturalnych w ilości przekraczającej dawkę 170 kg azotu na 1 ha użytków rolnych w ciągu roku.
- Prawidłowo przechowywać nawozy naturalne: obornik na nieprzepuszczalnych płytach obornikowych, a nawozy płynne w szczelnych zbiornikach.

Po zastosowaniu nawozów naturalnych: obornika, gnojówki, gnojowicy należy je przykryć lub wymieszać z glebą nie później niż następnego dnia po wywiezieniu na pole.

- Dostosować obsadę zwierząt do możliwości zagospodarowania nawozów naturalnych w gospodarstwie. W przypadku ich nadwyżki zapewnić ich odbiór poza gospodarstwo.
- Prowadzić nawożenie w optymalnych terminach i przy użyciu sprawnego sprzętu technicznego.

Problemem większości gmin powiatu radziejowskiego jest też zbyt krótka sieć kanalizacyjna odprowadzająca nieczystości płynne a także brak kanalizacji na terenach wiejskich jak również niska świadomość ekologiczna niektórych mieszkańców, którzy opróżniają przydomowe szamba bezpośrednio na pola lub do rowów melioracyjnych.

6.2. Zagrożenia wód podziemnych

O zanieczyszczeniu wód podziemnych mówimy wtedy, gdy następuje niekorzystna zmiana ich cech fizycznych (temperatura, barwa, zapach, smak, przewodnictwo elektryczne), chemicznych lub bakteriologicznych. Zmiany te mogą być wywołane bezpośrednio przez wprowadzenie do wód substancji zanieczyszczających, oraz pośrednio przez przemieszczanie się do ujęcia wód zanieczyszczonych. Zanieczyszczenie wód podziemnych głównie zależy od głębokości ich zalegania, izolacji poziomu wodonośnego od powierzchni terenu a także lokalizacji potencjalnych źródeł zanieczyszczeń. Najbardziej zagrożone są wody czwartorzędowego poziomu wodonośnego. Jest to spowodowane dobrymi właściwościami filtracyjnymi skał słabo izolujących ten poziom wodonośny stwarzając warunki do migracji zanieczyszczeń z powierzchni terenu.

Największym zagrożeniem dla wód podziemnych w powiecie może być rolnictwo. Do podstawowych źródeł tych zanieczyszczeń można zaliczyć przede wszystkim intensywne stosowanie nawozów i środków ochrony roślin jak również ich niewłaściwe magazynowanie. Za najbardziej niebezpieczną grupę nawozową z uwagi na dobrą rozpuszczalność w wodzie i łatwość migracji uznaje się nawozy azotowe. Kolejnym typem zagrożeń są pestycydy przeznaczone do niszczenia owadów (insektycydy), grzybów (fungicydy) i chwastobójczych (herbicydy) a szczególnie ich niewłaściwe magazynowanie oraz nieumiejętne sporządzanie cieczy roboczych.

Do głównych źródeł zanieczyszczeń pochodzenia rolniczego na terenie powiatu radziejowskiego zaliczyć można fermy drobiu oraz duże gospodarstwa rolne. Przyczyną zanieczyszczeń wód podziemnych jest niewłaściwe składowanie obornika oraz magazynowanie gnojowicy i gnojówki. Bardzo często przyzmy zlokalizowane są na przepuszczalnym podłożu, poprzez które odcieki dostają się do wód gruntowych. Duży wpływ na zanieczyszczenie niezgodne z przepisami pozbywanie się ścieków poprzez wprowadzanie nieoczyszczonych ścieków do gruntów bądź świadome budowanie nieuszczelnionych szamb. Zagrożeniem dla wód podziemnych mogą być również źle zabezpieczone składowiska odpadów. Należy pamiętać, że oddziaływanie wysypiska na wody podziemne nie kończy się wraz z wyłączeniem wysypiska z eksploatacji, ale jeszcze zwykle kilkadziesiąt lat po jej zakończeniu. Bardzo ważnym elementem w takiej sytuacji jest prawidłowa rekultywacja zamkniętego składowiska. Zanieczyszczenie wód podziemnych może mieć charakter nieodwracalny, w związku z tym ich ochrona ma charakter priorytetowy.

7. Infrastruktura ochrony środowiska

7.1. Wodociągi i ujęcia wody

Główne źródło zaopatrzenia powiatu w wodę do celów komunalnych i na potrzeby przemysłu stanowią ujęcia wód podziemnych.

Na terenie gminy Dobre znajdują się 4 ujęcia wody pitnej (tab. 6) , sieć wodociągowa liczy 126 km, jest do niej przyłączonych 1370 gospodarstw domowych. Jeden mieszkaniec gminy zużył w 2007 roku 41 m³ wody z sieci wodociągowej, natomiast ilość zużytej wody z wodociągów na całą gminę Dobre w 2007 roku wyniosła 233 tys m³ .

Wody gruntowe o charakterze użytkowym na terenie powiatu radziejowskiego występują w trzech poziomach wodonośnych: czwartorzędowym, trzeciorzędowym i kredowym. Woda w gminie Dobre pochodzi z utworów czwartorzędowych. Wody te mają największe znaczenie gospodarcze i występują najczęściej w trzech poziomach wodonośnych, których głębokość uzależniona jest od budowy geologicznej podłoża. Poziomy te występują w utworach żwirowych i piaszczystych mają charakter wód naporowych. Są one wykorzystywane przez odbiorców indywidualnych (głównie rolników) jak i zbiorowych (ujęcia komunalne i wodociągi wiejskie).

Tabela 6 Sieć wodociągowa gminy Dobre

Lp.	Miejscowość	Ilość studni	Użytkownik	Sygnatura poziomu wodonośnego	Zasoby zatwierdzone w m ³ /h	Głębokość studni w metrach	Typ ujęcia	Pobór wody w m ³ /d lub średnio w roku	Użytkowanie terenu w rejonie ujęcia
1.	Bronisław	Nr 1 Nr 1	Gminny Zakład Komunalny	czwartorzęd	39	47 50	W	280	W
2.	Krzywosądz	Nr 1 Nr 2	Gminny Zakład Komunalny	czwartorzęd	70	45 53	W	573,5	W
3.	Dobre	Nr 2 Nr 3	Gminny Zakład Komunalny	czwartorzęd	152	47 47	W	1088	W
4.	Byczyna	Nr 2	Gminny Zakład Komunalny	czwartorzęd	31,5	29	W	340	W

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych gminnych

Objaśnienia: W - wodociągowe, zbiorowego zaopatrzenia ludności w wodę

Wszystkie studnie zlokalizowane w gminie Dobre posiadają obudowy żelbetowe, których zadaniem jest zabezpieczenie studni przed umyślnym lub przypadkowym uszkodzeniem, stworzenie odpowiednich warunków sanitarnych, umieszczanie uzbrojenia oraz ochrona przed wpływami atmosferycznymi.

7.2. Gospodarka ściekowa

Rozwój systemów zaopatrzenia w wodę wiąże się nieodłącznie z problemem odprowadzania i oczyszczania ścieków. Do ścieków zaliczamy wprowadzanie wód lub do ziemi: wody zużyte na cele bytowe lub gospodarcze, ciepłe odchody zwierzęce, zanieczyszczone wody wprowadzane do urządzeń kanalizacyjnych, wody odciekowe ze składowisk odpadów, wykorzystane solanki, wody lecznicze i termalne. Ścieki to także wody pochodzące z odwodnienia zakładów górniczych oraz wody wykorzystane odprowadzane z obiektów gospodarki rybackiej. Źródłem powstawania ścieków są przede wszystkim gospodarstwa domowe oraz działalność gospodarcza i rolnicza.

Na terenie gminy Dobre istnieje sieć kanalizacyjna o długości 16,4 km i przyłączonych jest do niej 284 budynków mieszkalnych.

Gmina posiada również własną mechaniczno-biologiczną oczyszczalnię ścieków zlokalizowaną w miejscowości Dobre, ul. Szkolna, której Q proj. docel. wynosi 180 m³/d a Q śred. rzeczyw. jest 140 m³/d. Oczyszczalnia ta wykonana z żelbetu zapewnia wysoki stopień usuwania związków biogenych i związków węgla organicznego. Część mechaniczną stanowi krata zamontowana w przepompowni ścieków oraz piaskownik pionowy zlokalizowany w bezpośrednim sąsiedztwie reaktorów biologicznych. Technologia biologicznego oczyszczania ścieków oparta jest na biologicznych procesach usuwania związków azotu i fosforu metodą wielofazowego niskoobciążonego osadu czynnego. Część biologiczną podstawową w profilu technologicznym stanowi wielofunkcyjny reaktor biologiczny (układ szeregowo połączonych komór z zawieszoną

biomasą w warunkach beztlenowych, niedotlenionych i tlenowych oraz osadników wtórnych z komorami biologicznego oczyszczania ścieków oraz przeróbki osadów). Osady nadmierne po stabilizacji tlenowej są odwadniane mechanicznie po dodaniu polielektrolitu. Skratki oraz wysuszone osady są składowane na wysypisku odpadów stałych zlokalizowanym w miejscowości Byczyna w gm.

Niestety nie jest możliwe by wszyscy mieszkańcy gminy podłączyli się do sieci kanalizacyjnej i w związku z tym od dłuższego czasu Urząd Gminy Dobrze pomaga właścicielom posesji w realizacji przedsięwzięć związanych z budową oczyszczalni przydomowych.

Tabela 7. Liczba posesji posiadających szambo, oczyszczalnię przyzagrodową i podłączenie do kanalizacji sanitarnej (stan na koniec 2007 roku).

Liczba posesji (gospodarstw domowych) posiadających zbiorniki bezodpływowe (szamba)	Ilość przydomowych oczyszczalni ścieków	Liczba gospodarstw domowych przyłączona do kanalizacji sanitarnej	Liczba gospodarstw domowych z uregulowaną gospodarką ściekową (oczyszczalnie przydomowe i kanalizacja)	Liczba gospodarstw domowych ogółem wg spisu powszechnego
546	198	547	720	1831

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych gminnych.

Według stanu na koniec 2008 roku wybudowano na terenie gminy 199 oczyszczalni przydomowych, natomiast w 2009 roku było ich już 201. Przydomowe oczyszczalnie ścieków powstają głównie na terenach o zabudowie rozproszonej, gdzie nie ma możliwości wybudowania sieci kanalizacyjnej.

7.3. Gospodarka odpadami

Gospodarowanie odpadami to zbieranie, transport, odzysk i unieszkodliwianie odpadów w tym również nadzór nad takimi działaniami oraz nad miejscami unieszkodliwiania odpadów. Rosnące ciągle w swej masie i objętości składowiska odpadów są poważnym zagrożeniem środowiska wyrażającym się w zanieczyszczeniach wód podziemnych i powierzchniowych, gleb, powietrza atmosferycznego, a także w obniżaniu walorów krajobrazowych. Dlatego też ważne są działania mające na celu ograniczenie ilości powstających odpadów, ich zagospodarowanie, bezpieczne dla środowiska ich usuwanie i utylizację, zmierzające do przeciwdziałania zanieczyszczeniu środowiska odpadami.

Odpady komunalne deponowane są na „nowym” składowisku odpadów komunalnych w Byczynie o czym w części II poświęconej planowi gospodarki odpadami.

Część II

Analiza i ocena aktualnego stanu gospodarki odpadami

1. Aktualny stan w gospodarce odpadami

1.1 Rodzaj, ilość i źródła powstawania odpadów

1.1.1. Odpady komunalne

Definicja odpadów komunalnych została zawarta w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 roku o odpadach (tekst jednolity Dz. U. z 2007r. Nr 39, poz. 251 ze zm.).

„Odpady komunalne to odpady powstające w gospodarstwach domowych a także odpady nie zawierające odpadów niebezpiecznych pochodzące od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych”

Do źródeł wytwarzania odpadów komunalnych należą: gospodarstwa domowe, obiekty infrastruktury takie jak handel, usługi i rzemiosło, szkolnictwo, obiekty turystyczne, targowiska.

Tabela 1. Szacunkowa ilość odpadów komunalnych powstających w w Gminie Dobre w 2007 roku.

Gmina	Liczba mieszkańców	Współczynnik kg/ mieszkańca/rok	Ilość odpadów komunalnych w Mg/rok
Dobre	5677	52	295,204

Źródło: dane gminy Dobre

Do obowiązkowych zadań własnych gmin w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi zgodnie z ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 roku O odpadach (Dz. U. z 2007 roku, nr 39, poz. 251 ze zm.) należy:

1. zapewnianie objęcia wszystkich mieszkańców gminy zorganizowanym systemem odbierania wszystkich rodzajów odpadów komunalnych,
2. zapewnianie warunków funkcjonowania systemu selektywnego zbierania i odbierania odpadów komunalnych, aby było możliwe:
 - a) ograniczenie składowania odpadów komunalnych ulegających biodegradacji,
 - b) wydzielanie odpadów niebezpiecznych z odpadów komunalnych,
 - c) osiągnięcie poziomów odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych,
3. zapewnianie budowy, utrzymania i eksploatacji własnych lub wspólnych z innymi gminami lub przedsiębiorcami instalacji i urządzeń do odzysku i unieszkodliwiania odpadów komunalnych albo zapewnienie warunków do budowy, utrzymania i eksploatacji instalacji i urządzeń do odzysku i unieszkodliwiania odpadów komunalnych przez przedsiębiorców,
4. zapewnianie warunków ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania:
 - a) do dnia 31 grudnia 2010 r. – do nie więcej niż 75% wagowo całkowitej masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji,
 - b) do dnia 31 grudnia 2013 r. – do nie więcej niż 50% wagowo całkowitej masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji,
 - c) do dnia 31 grudnia 2020 r. – do nie więcej niż 35% wagowo całkowitej masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji w stosunku do masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r.

Wszystkie odpady komunalne z terenu Gminy Dobre trafiają na Składowisko Odpadów Komunalnych w miejscowości Buczyna.

Wyjątek stanowią jedynie:

- niebezpieczne, które przekazywane są podmiotom posiadającym odpowiednie uprawnienia,
- odpady biodegradowalne czyli odpady kuchenne, odpady zielone, papier i makulatura (nieopakowaniowe), opakowania z papieru i tektury, tekstylia ulegające rozkładowi tlenowemu lub beztlenowemu przy udziale mikroorganizmów, występują częściowo na składowisku, ale głównie gromadzone są przez mieszkańców w przydomowych kompostownikach.

Na składowisku gminnym w roku 2006 zdeponowano 325 ton odpadów komunalnych w 2007 - 425 ton a 2008 – 439,71 ton co po wykonaniu wyliczeń i rozbiciu na poszczególne frakcje i składniki odpadów przedstawia się następująco (tab. 2).

Warto zauważyć, iż ilość odpadów z roku na rok rośnie. Z powyższych danych wynika, że skład morfologiczny odpadów zdeponowanych na składowisku w miejscowości Buczyna nie ulega zmianie. Wyniki badań monitoringowych w 2006 i 2007 i 2008 roku wskazują, iż na składowisku dominują odpady pochodzenia roślinnego, odpady mineralne, tworzyw sztucznych oraz papieru i tektury.

Tabela 2 .Ilość odpadów komunalnych zdeponowana na składowisku w Buczynie w latach 2006, 2007 i 2008 oraz ich skład morfologiczny.

Symbol frakcji lub składnia	Nazwa składnika lub frakcji wraz z kodem odpadu	Wynik badania % rok 2006	Ilość odpadów zdeponowanych na koniec 2006 roku (Mg/rok)	Wynik badania % rok 2007	Ilość odpadów zdeponowanych na koniec 2007 roku (Mg/rok)	Wynik badania % rok 2008	Ilość odpadów zdeponowanych na koniec 2008 roku (Mg/rok)
1.	Odpady frakcji wielkości cząstek poniżej 10 mm	39,0	126,75	35,2	149,6	31,4	137,8
2.	0203 -Odpady spożywcze pochodzenia roślinnego,	16,8	54,6	14,0	59,5	11,2	49,16
3.	0202 -Odpady spożywcze pochodzenia zwierzęcego	0,55	1,78	0,47	2,0	0,4	1,76
4.	200101 -Odpady papieru i tektury	8,20	26,65	9,0	38,25	9,8	43,02
5.	200139 -Odpady tworzyw sztucznych	7,15	23,23	7,80	33,15	14,3	62,77
6.	0402 -Odpady materiałów tekstylnych	0,40	1,3	4,60	19,55	8,4	36,88
7.	150107 -Odpady szkła	3,00	9,75	0,80	3,4	6,2	27,22
8.	200140 -Odpady metali	0,58	1,9	7,60	32,3	1,3	5,71
9.	Odpady organiczne	9,60	31,2	13,0	55,25	5,7	25,02

	pozostałe						
10.	Odpady mineralne pozostałe	14,72	47,84	13,01	55,3	11,3	49,61

Źródło: dane Gminnego Zakładu Komunalnego w Dobrem

1.1.2. Odpady niebezpieczne

Odpady niebezpieczne to odpady, które ze względu na swoje pochodzenie, skład chemiczny, biologiczny, inne właściwości lub okoliczności stanowią zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzkiego oraz środowiska naturalnego. Należą do nich: zużyte baterie, akumulatory, resztki farb, lakierów, środki do konserwacji i ochrony drewna oraz opakowania po nich, środki ochrony roślin (pestycydy) i pojemniki, w których były przechowywane, przeterminowane lub tylko częściowo zużyte leki, przedmioty zawierające w sobie rtęć, takie jak: termometry, lampy rtęciowe, świetlówki, przełączniki, środki czyszczące, wywabiacze plam i opakowania po nich, rozpuszczalniki organiczne, pojemniki po aerozolach, pozostałości po domowych środkach do dezynfekcji lub dezynsekcji, oleje przepracowane, smary, środki do konserwacji metali, odczynniki chemiczne np. fotograficzne wraz z opakowaniami.

Na terenie gminy działa kilkanaście podmiotów, które mają decyzje Starostwa Powiatowego w Radziejowie zezwalające na wytwarzanie odpadów niebezpiecznych:

- Zakład Produkcyjny TOM-DREW ul. Szkolna, 88-210 Dobre,
- Gminny Zakład Komunalny ul. Dworcowa 6, 88-210 Dobre,
- Transport Ciężarowy Skup i Sprzedaż Edward Barczak, Koszwały, 88-210 Dobre
- Przedsiębiorstwo Produkcyjno – Usługowo - Handlowe Franciszek Żywicznyński Krzywosądz, 88-210 Dobre,
- Transport Ciężarowy Handel Obwoźny Jan Krychowiak, ul. Mickiewicza 6,
- 88-210 Dobre,
- Usługi Transportowe Handel Obwoźny Zbigniew Kempa ul. Mickiewicza 8, 88-210 Dobre,
- Przedsiębiorstwo Transportowo - Handlowe "AUTO-BUS" Edward Adamski, Dęby, 88-210 Dobre,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Usługi medyczne M-K Waloszczyk s.c. ul. Lipowa 4, 88-210 Dobre,
- Apteka "Pod Lipami " mgr farm. Lech Łukanowski ul. Lipowa 2, 88-210 Dobre,
- „Inter Trade” Sp. z o.o. ul. Radziejowska 7, 88-210 Dobre,
- PPHU "ANDMAR" Andrzej Jąkałski, ul. 19 stycznia 21, 88-210 Dobre,

Firmy te przekazują wytworzone odpady niebezpieczne odpowiednio wykwalifikowanym jednostkom zajmującym się ich odzyskiem i utylizacją.

Zużyte baterie i akumulatory

Na składowisku gminnym nie składowane są odpady tego typu, natomiast bardzo często organizuje się ich zbiórki i przekazuje wykwalifikowanym podmiotom mającym odpowiednie zezwolenia na ich przejęcie. Ostatnia zbiórka miała miejsce 22.11.2008 roku i podlegały jej odpady: - zużyty sprzęt RTV i AGD (łódówki, telewizory, komputery), zużyte lampy fluorescencyjne, baterie i akumulatory, baterie alkaiczne. W jej wyniku zebrano następujące ilości odpadów:

- 0,825 Mg – kod odpadu : 200136 zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 200121 (lampy fluorescencyjne i inne odpady zawierające rtęć), 200123 (urządzenia zawierające freony) i 200135 (zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne),

- 2,952 Mg – kod odpadu: 200135 zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 200121 (lampy fluorescencyjne i inne odpady zawierające rtęć) i 200123 (urządzenia zawierające freony) zawierające niebezpieczne składniki,
 - 0,950 Mg – kod odpadu: 200123 zużyte urządzenia zawierające freony, HCFC, HFC.
- Firmą odbierającą było: PPHU „ABBA-EKOMED” Spółka z o.o., Zakład Unieszkodliwiania Odpadów, ul. Moniuszki 11/13, 87-100 Toruń. W kolejnych latach również planuje się korzystać z jej usług.

Odpady medyczne. Na terenie powiatu radziejowskiego podstawową opiekę zdrowotną zapewnia Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Radziejowie oddalony o około 8 km od Dobrego. Na terenie gminy istnieje jeden Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Usługi Medyczne M-K Waloszczyk s.c., znajdujący się przy ul. Lipowa 4 w Dobrem, oraz 2 apteki: Apteka „Pod Lipami” mgr far. Lech Łukanowski, ul. Lipowa 2 w Dobrem. Odpady niebezpieczne pochodzenia medycznego są przekazywane podmiotom trudniącym się w ich utylizacji.

Odpady weterynaryjne. Na terenie gminy Dobro nie ma lecznicy weterynaryjnej a najbliższa znajduje się w Radziejowie. Padłe w gospodarstwach zwierzęta są wywożone do zakładów utylizacyjnych. Zbieraniem i transportem zwierząt na terenie powiatu zajmuje się Zbiornic I i II kategorii Dawid Krygier z Piotrkowa Kujawskiego. Urząd Gminy Dobro natomiast ma podpisana umowę z Punktem Zbiórki Padliny Bronisław Adamowicz, Broniszewo, 87-710 Służewo i korzysta z jego usług w ramach odbioru i transportu padłych zwierząt z terenu całej gminy.

Odpady zawierające azbest. W roku 2003 rozpoczęto realizację rządowego programu, którego głównym celem jest usunięcie stosowanych od wielu lat wyrobów zawierających azbest. Realizacja programu który określa rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 października 2003 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest (Dz. U. z 2003 roku dnia 14 listopada 2003 r.), jest przewidziana na lata 2003 – 2032, tak aby z terenu Polski całkowicie usunąć wyroby z azbestem a sposób niezagrażający zdrowiu dla ludzi i dla środowiska.

Poniższa tabela ukazuje szacunkowa ilość odpadów zawierających azbest w gminie Dobro (tab. 3)

Tabela 3. Szacunkowa ilość odpadów zawierających azbest w gminie Dobro.

Lp.	Gmina	Ilość w m ²	Ilość w Mg
1.	Dobro	259 144	4146

Źródło: dane Gminy Dobro

W związku z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 9 października 2002 roku wójtowie zobowiązani są do przedkładania wojewodzie informacji na temat rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska na administrowanych przez te osoby terenach, w związku z tym Urząd Gminy Dobro dokonał w 2007 roku aktualnego wykazu obiektów zawierających azbest i zakończył proces tworzenia bazy azbestowej, która jest na bieżąco aktualizowana. Osoby usuwające odpady azbestowe przekazują do tutejszego urzędu kartę przekazania odpadu na której widnieje między innymi nazwa firmy przejmującej odpad oraz jego ilość. Informacja ta jest niezbędna do dokonania aktualizacji bazy. Urząd gminy nie dofinansowuje osób fizycznych w ramach usuwania i utylizacji odpadów azbestowych, natomiast Zarząd Powiatu w Radziejowie - w 2006 roku oraz Burmistrz Miasta Radziejów w 2007 roku zapoczątkowali pilotażowe programy dofinansowania dla osób fizycznych, usuwania

odpadów zawierających azbest. Jest to dofinansowanie do 50% poniesionych kosztów usuwania tych odpadów.

Przeterminowane środki ochrony roślin (pestycydy) i opakowania zanieczyszczone substancjami niebezpiecznymi oraz substancjami nie nadające się do ponownego zużycia.

Głównym źródłem powstawania tych odpadów są:

- rolnictwo (przeterminowane pestycydy oraz opakowania nimi zanieczyszczone),
- zakłady i firmy (wykorzystujące różnego rodzaju substancje toksyczne: lakiery, farby itp., po których również zostają puste opakowania).

Na gminnym składowisku nie składowane są tego typu odpady. Będący w ich posiadaniu podmioty, mieszkańcy gminy są zobowiązani do przekazywania tych odpadów firmom specjalizującym się w ich utylizacji.

1.1.3. Odpady opakowaniowe

Na składowisko odpadów komunalnych w Byczynie trafiają odpady opakowaniowe, jednak są one wydzielane ze strumienia odpadów komunalnych i przekazane innemu posiadającemu uprawnienia podmiotowi do odzysku. Poniższa tabela nr 4 przedstawia rodzaj i ilość odpadów opakowaniowych zebranych na składowisku odpadów komunalnych w Byczynie w roku 2008. Biorąc pod uwagę, że na koniec 2008 roku na Składowisku odpadów komunalnych w Byczynie zdeponowano łącznie 439,71 Mg odpadów, można stwierdzić, że zebrane odpady opakowaniowe w ilości 0,3 Mg stanowią 0,07 % wszystkich zgromadzonych w 2008 roku.

Tabela 4. Rodzaj i ilość odpadów opakowaniowych zebranych na składowisku w Byczynie w roku 2008.

Odpady poddane odzyskowi na składowisku odpadów w roku sprawozdawczym 2008	Kod odpadu	Rodzaj odpadu	Masa odpadu [Mg]	Cel wykorzystania odpadu
	200140	Metal	0,1	Odpady przekazane innemu podmiotowi celem odzysku
	200102	Szkło	0,1	
	200139	Tworzywa sztuczne	0,1	
	Razem		0,3 Mg	

Źródło: dane Gminnego Zakładu Komunalnego w Dobrem

1.1.4 Odpady inne niż niebezpieczne

Odpady z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej (włączając glebę i ziemię z terenów zanieczyszczonych).

Na odpady z sektora budowlanego składają się głównie odpady z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych i infrastruktury drogowej jak np. gruz ceglany, materiały ceramiczne, beton, odpadowa papa i inne elementy gipsowe oraz odpady z budowy nowych budynków (np. ziemia z wykopów). Do grupy tej należą również inne odpady, jak drewno, stal, odpady opakowaniowe, odpady niebezpieczne (w tym odpady azbestu, elektryczne i elektroniczne). Oszacowanie ilości powstających

odpadów budowlanych jest trudne i opiera się w głównej mierze na metodach wskaźnikowych (tab nr 5).

Tabela 5. Szacunkowa ilość odpadów budowlanych na terenie gminy Dobre

Gmina	Liczba mieszkańców	Współczynnik kg/mieszkańca/rok	Ilość odpadów budowlanych Mg/rok
Odpady z gospodarstw domowych			
Dobre	5677	40	227,08

Źródło: dane Gminy Dobre

Duża część odpadów budowlanych zarówno z terenów prywatnych oraz z zakładów produkcyjnych wykorzystywana jest do niwelacji i rekultywacji terenu, odzyskiwana w procesie budowy dróg, fundamentów. Niewielka część trafia na składowisko odpadów komunalnych.

Odpady z instalacji i urządzeń służących zagospodarowaniu odpadów, z oczyszczalni ścieków oraz z uzdatniania wody pitnej i wody do celów przemysłowych. Źródłem tego rodzaju odpadów są stacje uzdatniania wody i oczyszczalnie ścieków. Głównym odpadem w tej grupie są komunalne osady ściekowe. Poniżej znajduje się tabela nr 6 będąca zbiorczym zestawieniem danych o rodzajach, ilościach wytworzonych odpadów – oczyszczalnia ścieków komunalnych. Analizując poniższą tabelę, biorąc pod uwagę ilość zdeponowanych w 2008 roku odpadów na składowisku gminnym czyli 439 Mg, można stwierdzić, iż przedstawione odpady w łącznej ilości 14,8 Mg wytworzone na oczyszczalni ścieków komunalnych stanowią 3,18 % wszystkich zdeponowanych w 2008 roku.

Tabela 6. Zbiorcze zestawienie danych o rodzajach, ilościach unieszkodliwionych odpadów w instalacjach lub urządzeniach.

Lp.	Kod odpadu	Rodzaj odpadów	Masa odpadów [Mg]		Proces unieszkodliwiania
			Masa odpadów	Sucha masa odpadów	
2	190801	Skratki	4,4	-	Składowanie – D5 Składowisko Byczyna
3	190802	Piaskownik	5	-	Składowanie – D5 Składowisko Byczyna
4	190805	Ustabilizowane komunalne osady ściekowe	5,4	-	Składowanie – D5 Składowisko Byczyna
Razem			14,8 Mg	-	Składowanie – D5 Składowisko Byczyna

Źródło: dane Gminnego Zakładu Komunalnego w Dobrem

1.2. Odzysk i unieszkodliwianie odpadów

1.2.1. Rodzaj i ilość odpadów poddanych procesowi odzysku oraz instalacje do odzysku wraz wykazem podmiotów prowadzących odzysk

Zbieranie odpadów to każde działanie, w szczególności umieszczanie w pojemnikach, segregowanie i magazynowanie odpadów, które ma na celu przygotowanie do transportu do miejsca ich odzysku lub unieszkodliwienia. Zgodnie z obowiązującym prawem każdy właściciel nieruchomości powinien mieć podpisaną umowę zapewniającą mu odbieranie odpadów komunalnych. Stroną umowy może być każdy przedsiębiorca posiadający zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie odbierania odpadów komunalnych. Na terenie Gminy Dobrze świadczeniem usług w zakresie zbierania i transportu odpadów na gminne składowisko odpadów zajmuje się Gminny Zakład Komunalny w Dobrem ul. Dworcowa 6, 88-210 Dobrze. Podmiot ten posiada specjalne środki transportu - śmieciarki niezbędne do odbierania odpadów komunalnych od mieszkańców gminy oraz pojemniki na zmieszane odpady komunalne przekazywane w sposób odpłatny właścicielom posesji. Gmina Dobrze dąży do zapewnienia swoim mieszkańcom możliwości właściwego postępowania z odpadami komunalnymi. Uchwałą Nr XXXV/174/06 Rady Gminy w Dobrem z dnia 21 marca 2006 r. w sprawie Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Dobrze stanowiąca załącznik do ustawy z dnia 13 września 1996 roku O utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U z 2005 roku, nr 236, poz.2008 ze zm.) z przyjęto zasady określające m.in. sposób zbierania i wywozu odpadów przez właścicieli nieruchomości. Urządzeniami przewidzianymi do zbierania odpadów na terenie Gminy Dobrze są:

- kosze uliczne o pojemności od 10l do 50l opróżniane przez uprawnioną jednostkę,
- pojemniki na odpady o pojemności 110l, 240l, 110l,
- worki na odpady,
- pojemniki przeznaczone do selektywnej zbiórki opakowań ze szkła, tworzyw sztucznych, metali, papieru i tektury; wielomateriałowych o pojemności od 800l do 1500l,
- kontenery przeznaczone na odpady budowlane

Na terenie gminy w miejscach publicznych ustawione są pojemniki przeznaczone na selektywną zbiórkę odpadów, które niezależnie od indywidualnego, selektywnego zbierania odpadów opakowaniowych, papieru, tektury, tekstyliów metali, uzupełniają gminny system zbiórki odpadów. Pojemniki te mają następujące pojemności od 0,8 do 1,5 m³ i w zależności od rodzaju odpadów mają różne wzory kolorystyczne:

- zielony : opakowania szklane,
- niebieski : przeznaczony na papier i tekturę opakowaniowe i nieopakowaniowe,
- żółty : przeznaczony na opakowania z tworzyw sztucznych,
- czerwony : przeznaczony na opakowania z blachy stalowej i aluminiowej oraz metale,
- czarny : przeznaczony na opakowania wielomateriałowe.

Ponadto należy dodać, że miejsca publiczne takie jak: drogi publiczne, ciągi handlowo-usługowe, przystanki komunikacji, przez właścicieli nieruchomości lub przedsiębiorców użytkujących tereny komunikacji publicznej są wyposażone w zamocowane na stałe kosze uliczne. W gminie odpady komunalne, które nie są zbierane w sposób selektywny gromadzi się w pojemnikach lub kontenerach o minimalnej pojemności uwzględniającej normy przewidziane w uchwale nr XXXV/174/06 Rady Gminy Dobrze z dnia 21 marca 2006 roku w sprawie Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Dobrze. Prowadzący działalność gospodarczą, kierujący instytucjami oświaty, zdrowia,

zobowiązani są dostosować pojemność pojemników do swych indywidualnych potrzeb uwzględniając normatywy dostosowane do cyklu miesięcznego, zgodnie z powyższą uchwałą.

Poniżej znajduje się tabela ukazująca system zbiórki odpadów komunalnych Gminy Dobre na tle innych gmin powiatu radziejowskiego (tab nr 7).

Tabela 7 . System zbiórki odpadów komunalnych gminy Dobre w 2007 roku.

Gmina	Liczba gospodarstw domowych objętych zorganizowanym systemem zbiórki odpadów komunalnych	% ogólnej liczby gospodarstw domowych w gminie	% gospodarstw domowych objętych selektywną zbiórką odpadów komunalnych	wysegregowanych odpadów w [Mg]
Dobre	1113	64,4	24,6	14,4

Źródło: dane gminy Dobre

Na terenie gminy Dobre funkcjonuje 7 punktów zbierania odpadów i ich transportu oczywiście z wyjątkiem zarządców składowisk odpadów obojętnych i innych niż niebezpieczne:

- Transport Ciężarowy Skup i Sprzedaż, Edward Bartczak, Koszczały, 88-210 Dobre, zbieranie i transport odpadów innych niż niebezpieczne,
- Przedsiębiorstwo Produkcyjno - Usługowo - Handlowe Franciszek Żywiczyński, Krzywosądz, 88-210 Dobre, zbieranie i transport odpadów innych niż niebezpieczne,
- Transport Ciężarowy Handel Obwoźny Jan Krychowiak, ul. Mickiewicza 6, 88-210 Dobre, zbieranie i transport odpadów innych niż niebezpieczne,
- Usługi Transportowe Handel Obwoźny Zbigniew Kempara, ul. Mickiewicza 8, 88-210 Dobre, zbieranie i transport odpadów innych niż niebezpieczne,
- Firma Handlowo-Usługowa Rudewicz Dariusz, ul. Śląskiego 6A/42, 87-100 Toruń, miejsce działalności – ul. Dworcowa, 88-210 Dobre, zbieranie i transport odpadów innych niż niebezpieczne,
- Zakład Produkcyjny „TOM-DREW” Tomasz Szporka ul. Szkolna 23, 88-210 Dobre, zbieranie i transport odpadów innych niż niebezpieczne,
- Przedsiębiorstwo Wielobranżowe „Agromis” Mirosław Mańkowski, Buczyna Kol. 6, 88-210 Dobre, zbieranie odpadów opakowaniowych po środkach ochrony roślin.
- Każdy z podmiotów gospodarczych, który posiada zezwolenie na wytwarzanie odpadów lub zatwierdzony program gospodarki odpadami ma uzgodnione decyzją administracyjną miejsce magazynowania odpadów oraz sposób gospodarowania odpadami, który polega na:
 - prowadzeniu ilościowej i jakościowej ewidencji wytworzonych odpadów,
 - wyznaczeniu na terenie zakładu miejsc składowania wytworzonych odpadów niedostępnych dla osób postronnych oraz ich oznakowania,
 - gromadzeniu odpadów w warunkach gwarantujących bezpieczeństwo dla środowiska,
 - dążeniu do ograniczenia powstawania odpadów niebezpiecznych,
 - usuwaniu odpadów niebezpiecznych z zakładu odbywa się z zachowaniem przepisów o transporcie materiałów niebezpiecznych.

1.2.2. Rodzaj i ilość odpadów poddawanych proces unieszkodliwiania i instalacje służące do unieszkodliwiania odpadów oraz wykaz podmiotów prowadzących unieszkodliwianie

Jedyną metodą unieszkodliwiania odpadów komunalnych funkcjonującą na terenie gminy Dobrze jest metoda D5 - składowanie na składowiskach odpadów innych niż niebezpieczne. Składowanie jest nadal najczęściej stosowaną, najprostszą i najtańszą metodą unieszkodliwiania odpadów komunalnych.

Na terenie gminy Dobrze istnieją dwa składowiska odpadów komunalnych:

- „Stare” składowisko w Buczynie zostało zamknięte w 2009 roku przeznaczone do rekultywacji.
- „Nowe” składowisko odpadów w Buczynie aktualnie eksploatowane.

Poniższa tabela nr 8 przedstawia charakterystykę składowiska odpadów w Buczynie:

Tabela 8. Charakterystyka składowiska odpadów w Buczynie.

Nazwa i adres składowiska	Składowisko odpadów obojętnych i innych niż niebezpieczne w Buczynie	
	„stare”	„nowe
Pojemność całkowita [m3]	15.000	12.070
Pojemność wypełniona [m3]	13.500	120,7
Pojemność pozostała [m3]	1.500	11.949,3
Ilość deponowanych odpadów (Mg/dobę)	-	1,11
Uszczelnienie	Uszczelnienie mineralne z gruntów ilastych	Folia
Drenaż odcieków	Nie	Tak
Gromadzenie odcieków	Nie	Zbiornik 42 m3
Instalacja do odprowadzania gazów składowiskowego	Brak	Jest odprowadzanie gazów do atmosfery
Pas zieleni (szerokość)	Tak	10m
Ogrodzenie [tak/nie]	Tak	Tak
Rejestracja wjazdów [tak/nie]	-	Tak
Waga [tak/nie]	Nie	Tak
Ilość odpadów zdeponowanych w 2007 r. [Mg]	-	439,75
Rok zamknięcia	2009 Składowisko przeznaczone do rekultywacji	Nowe otwarte składowisko. Eksploatacja do czasu wypełnienia
Przyczyna zamknięcia	Niespełnienie wymogów	-
Decyzja zatwierdzająca instrukcję eksploatacji składowiska	Starosta Radziejowski O.T.I.7656 2/03 z 10-04-2003r.	Starosta Radziejowski O.T.I.7656 1/04 z 16-12-2004r.
Decyzja o wykonaniu przeglądu ekologicznego	Starosta Radziejowski O.T.I.7656 1/02 z 01-02-2002r.	-
Zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie odzysku lub unieszkodliwiania odpadów	Starosta Radziejowski O.T.I. 7657 – 6/03 z dnia 04-06- 2003r., O.T.I.7657- 6/03/05 z dnia 26-04-2005r.	

Źródło: Dane Starostwa Powiatowego w Radziejowie oraz materiały własne

Poniższa tabela nr 9 ukazuje ilość odpadów poddaną unieszkodliwianiu metodą składowania w 2008 roku

Tabela 9. Ilość odpadów poddanych procesowi unieszkodliwiania metodą D5 - składowanie na składowiskach odpadów innych niż niebezpieczne w Byczynie, rok 2008.

Lokalizacja składowiska	Ilość odpadów [Mg]		
	Odpad o kodzie 20 03 01 (niesegregowane, zmieszane odpady komunalne)	Odpad o kodzie 19 08 05 ustabilizowane komunalne osady ściekowe	Odpad o kodzie 19 08 01 skratki
Byczyna	439,71	5,38	4,36

Źródło : dane Gminnego Zakładu Komunalnego

2. Identyfikacja problemów w zakresie gospodarowania odpadami.

Główne problemy gminy Dobre w zakresie gospodarki odpadami to:

- spalanie odpadów – w tym odpadów tworzyw sztucznych, zużytych opon w piecach, kotłowniach lokalnych i na powierzchni ziemi, co powoduje zanieczyszczenie powietrza oraz uciążliwe zapachy. Proces ten jest szczególnie nasilony w okresie zimowym oraz w czasie wczesno-jesiennych i wiosennych porządków.
- niekontrolowane porzucanie części wytwarzanych odpadów w lasach, rowach, starych wyrobiskach itp. przez co powstają tzw. „dzikie wysypiska”, które obniżają walory krajobrazowe oraz zanieczyszczają środowisko.
- brak zbiórki odpadów niebezpiecznych na terenie gminy.
- niedostateczny stan świadomości ekologicznej społeczeństwa.
- brak dokładnych danych dotyczących ilości wytwarzanych odpadów i gospodarowania nimi (można jedynie określić z pewną dokładnością ilość odpadów trafiających na składowiska, natomiast nie sposób określić ilości deponowanych w sposób nielegalny – np. w lesie, rowach, wyschniętych oczkach śródpolnych czy też mokradłach). Dominuje unieszkodliwianie odpadów komunalnych poprzez ich składowanie.

Część III

Prognoza zmian w gospodarce odpadami oraz ustalenia planu

1. Zmiany wynikające z prognoz demograficznych

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego pod koniec roku 2006 w Polsce zamieszkiwało 38 milionów 125 tysięcy osób, czyli o 96 tysięcy mniej niż w roku 2002. Demografowie zgodnie twierdzą, iż rok 2010 będzie kolejnym, w którym liczba ludności Polski zmaleje. Wynikać to będzie z ujemnego lub bliskiego zera przyrostu naturalnego oraz ujemnego salda migracji zagranicznych. Według najnowszej prognozy nie przewiduje się w kraju do roku 2010 znacznie zwiększonej liczby urodzeń, czyli wyżu demograficznego. W 2006 roku zanotowano po raz pierwszy od 5 lat dodatni wskaźnik przyrostu naturalnego (4,5). Demografowie przewidują też, że po 2010 roku liczba ludności w Polsce ustabilizuje się, a obserwując tendencje zachodzące w krajach Unii Europejskiej, nieznacznie wzrośnie. Odnosząc powyższe dane do powiatu Radziejowskiego, można stwierdzić, że: na koniec 2006 roku było 42365 mieszkańców (w 2002 roku było 43373 mieszkańców), odnotowano 10 urodzeń i 11 zgonów oraz ogólne saldo migracji -5,22 na każdy 1000 mieszkańców. Spodziewane kierunki zmian demograficznych w powiecie radziejowskim oszacowano na podstawie wskaźników przedstawionych w „KPGO 2010”.

Tabela 1 . Zmiany liczby mieszkańców na terenie powiatu radziejowskiego w oparciu o prognozy demograficzne na lata 2007-2015 wraz z przewidywaną ilością wytwarzanych odpadów komunalnych.

Lata	Liczba ludności	Ilość wytwarzanych odpadów (Mg) **
2001	43600	5668
2002	43373	5638
2003	43119	5605
2004	42871	5573
2005	42606	5539
2006	42365	5507
2007	43537*	5660
2008	43319	5631
2009	43103	5603
2010	42888	5575
2011	42674	5548
2015	41821	5646

* Dane**Dane założone w Programie Wojewódzkim zweryfikowano o stan rzeczywisty na koniec 2007 r. (dane uzyskane z ewidencji ludności poszczególnych gmin). Szacunki na lata kolejne oparto o wskaźnik założony w Programie wojewódzkim jednak użyto rzeczywistych danych wyjściowych.*

***ilość wytwarzanych odpadów oparto o założenia „Programu ochrony środowiska z planem gospodarki odpadami województwa kujawsko-pomorskiego 2010” z tym że w 2015 przyjęto wzrost ilości wytwarzanych odpadów przez 1 mieszkańca do 0,135 Mg (według KPGO ilość będzie wzrastać 1% w skali roku).*

Z powyższych szacunkowych wyliczeń wynika, iż liczba mieszkańców powiatu radziejowskiego do 2015 roku będzie się zmniejszać. Zachodzące przemiany jakie mają miejsce po wejściu Polski do Unii Europejskiej powodują migrację ludności za granicę oraz do dużych miast w kraju, dlatego też prawdopodobnie nastąpi większy spadek liczby mieszkańców powiatu niż wykazany w tabeli nr 1.

Tabela 2. Zmiany liczby mieszkańców na terenie gminy Dobre w latach 2007 – 2015.

Gmina	Lata		
	2007	2011	2015
Dobre	5677	5565	5454

2. Zmiany wynikające z prognoz społeczno-gospodarczych.

Przystępując do porządkowania systemu gospodarki odpadami należy uwzględnić zmiany zachodzące w składzie morfologicznym odpadów oraz w ich ilości. Do głównych czynników powodujących te zmiany należą między innymi:

- zmiany liczby mieszkańców,
- zamożność i styl życia mieszkańców;
- rozwój ekonomiczny regionu;
- wydajność produkcji.

Wpływ na opracowywanie programu gospodarki odpadami ma przede wszystkim zmiana w ilości i strukturze wytwarzanych odpadów pod wpływem zachodzących zmian społeczno-gospodarczych. Zmiany te dla Polski jest trudno oszacować, choć można dostrzec pierwsze symptomy przystąpienia Polski do Wspólnoty Europejskiej.

W małym, ale jednak tempie zmienia się struktura przemysłu przy jednoczesnym zmniejszeniu się ilości gospodarstw rolnych. W wyniku emigracji zarobkowej zmniejszyła się stopa bezrobocia, wzrosła siła nabywcza części konsumentów i wzrost PKB, które są istotnymi czynnikami ekonomicznymi mogącym mieć wpływ na wytwarzanie odpadów w przyszłości. Z dnia na dzień obserwuje się wzrost ilości wytwarzanych odpadów komunalnych, a ich skład zmienia się w miarę rozwoju gospodarczego i wzrostu poziomu życia mieszkańców. Potęgować go będzie wzrost postaw konsumpcyjnych, które powodują wzrost „produkcji odpadów”. Im zamożniejsze jest społeczeństwo tym więcej odpadów komunalnych jest wytwarzanych.

Wszystkie rozwinięte państwa europejskie zaczynają zwracać coraz większą uwagę na problem tej kategorii odpadów i wydaje się, że niebawem zaczną one szukać sposobów ograniczenia ich wytwarzania. Zmienia się także ich struktura (zwiększenie ilości odpadów opakowaniowych, głównie plastików, zmniejszenie ilości odpadów organicznych, wzrost ilości odpadów wielkogabarytowych, sprzętu elektrycznego i elektronicznego oraz samochodów).

Z drugiej strony zaczyna się swoista walka o wycofywanie opakowań z tworzyw sztucznych i powrót do opakowań biodegradowalnych (np. papier) i wielorazowych (np. szkło, drewno). W latach następnych nastąpi dalszy rozwój budownictwa drogowego i prac remontowo-budowlanych, co wywoła wzrost ilości odpadów budowlanych i remontowych, z których większość (z wyjątkiem odpadów niebezpiecznych np. zawierających azbest) stanie się powtórnie surowcem w budownictwie.

3. Prognoza zmian wytwarzanych odpadów w 2011 r. z perspektywą na 2015 r

Prognozę emisji odpadów wykonano dla poszczególnych typów źródeł odpadów zgodnie z założeniami „KPGO 2010” i „Programem ochrony środowiska z planem gospodarki odpadami województwa kujawsko-pomorskiego (aktualizacją na lata 2008 -

2011 z perspektywą na lata 2012-2015)”. Zmiany jakości i ilości odpadów będą następować wolno, gdyż wolno następują zmiany w przyzwyczajeniach i w poziomie dochodów ludności.

3.1. Odpady komunalne

Na zmiany wielkości strumienia odpadów komunalnych składają się następujące czynniki: liczba ludności (tabela nr 2) oraz jednostkowy wskaźnik emisji odpadów liczony w kg/mieszkańca/rok, czyli: 52kg/M/rok dla terenów wiejskich. Do wyliczeń wykorzystano również wskaźniki podziału odpadów na poszczególne frakcje zgodnie z Wojewódzkim Planem Gospodarki Odpadami 2010 (tab nr 3).

Tabela nr 3. Prognozowany bilans strumieni odpadów komunalnych wytworzonych przez mieszkańców gminy Dobre w oparciu o dane Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami w 2011 roku.

Lp.	Strumień odpadów komunalnych	Zawartość frakcji w % Rok 2011	Prognozowany bilans strumieni odpadów komunalnych w 2011 roku w Mg/rok
1.	Odpady biodegradacji	18,1	52,4
2.	Papier i tektura	17,9	51,8
3.	Odpady wielomateriałowe	1,3	3,8
4.	Tworzywa sztuczne	13,5	39
5.	Tekstyliia	2,5	7,23
6.	Szkło	8,5	24,6
7.	Metale	3,5	10,12
8.	Odpady mineralne	3,4	9,83
9.	Drobna frakcja popiołowa	7,4	21,41
10.	Odpady wielkogabarytowe	5,9	17,1
11.	Odpady budowlane	17,4	50,35
12.	Odpady niebezpieczne	0,6	1,74
Razem		100,00%	289,38 Mg/rok

W oparciu o powyższe wskaźniki ustalono także prognozowany bilans strumieni odpadów komunalnych wytwarzanych w roku 2015 na terenie gminy Dobre (tab. 4).

Tabela 4. Prognozowany bilans strumieni odpadów komunalnych wytworzonych przez mieszkańców gminy Dobre w 2015 roku.

Lp.	Strumień odpadów komunalnych	Zawartość frakcji w % Rok 2015	Prognozowany bilans strumieni odpadów komunalnych w 2015 roku w Mg/rok
13.	Odpady biodegradacji	17,2	49
14.	Papier i tektura	19,1	54,16
15.	Odpady wielomateriałowe	1,4	4
16.	Tworzywa sztuczne	13	36,8

17.	Tekstylia	2,5	7,09
18.	Szkło	9	25,52
19.	Metale	3,2	9,07
20.	Odpady mineralne	3,4	9,64
21.	Drobna frakcja popiołowa	5,6	15,8
22.	Odpady wielkogabarytowe	5,6	15,8
23.	Odpady budowlane	19,5	55,3
24.	Odpady niebezpieczne	0,5	1,42
Razem		100,00%	283,61 Mg/rok

Z wyniku wzrostu świadomości ekologicznej społeczeństwa, zamożności oraz wzrostu gospodarczego skład odpadów ilościowy jak i jakościowy będzie się zmieniał w czasie. Skład morfologiczny odpadów komunalnych w dalszej perspektywie czasowej nie będzie się zasadniczo różnił. Przewiduje się, że dojdzie do wzrostu udziału wytwarzanych odpadów budowlanych, opakowań szklanych, opakowań z papieru i tektury a zmniejszeniu ulegnie ilość opakowań z tworzyw sztucznych. Ilość odpadów ulegających biodegradacji będzie się stabilizować w połączeniu z nieznacznym zmniejszeniem ich ogólnej ilości.

3.2. Odpady niebezpieczne.

Odpady medyczne i weterynaryjne: Na podstawie założeń Krajowego Planu 2010 w okresie od 2007 r. do 2018 r. celem będzie podniesienie efektywności selektywnego zbierania odpadów medycznych i weterynaryjnych (w tym segregacji odpadów u źródła powstawania), co spowoduje zmniejszenie ilości odpadów innych niż niebezpieczne w strumieniu odpadów niebezpiecznych. Jednocześnie należy podkreślić, że nie zakłada się zwiększenia ilości placówek świadczących usługi medyczne, czy też usługi weterynaryjne oraz zwiększenia znacznej ilości pogłowia zwierząt.

Baterie i akumulatory: Zgodnie z polityką ekologiczną państwa celem nadrzędnym jest rozbudowa systemu odzysku i unieszkodliwiania zużytych baterii i akumulatorów ukierunkowanego na całkowite wyeliminowanie ich składowania. Podobnie jak w przypadku wzrostu ilości zużytych olei odpadowych zakłada się wzrost ilości zużycia akumulatorów.

Odpady zawierające azbest: Zgodnie Programem Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032 roku odpady zawierające azbest winny zostać poddane unieszkodliwieniu. W związku z tym, że mieszkańcy gminy Dobre coraz częściej dokonują zmiany pokryć dachowych na budynkach, przewiduje się że ich ilość na terenie naszej gminy będzie się zmniejszać, dojdzie natomiast do corocznego wzrostu ilości odpadów azbestowych przekazywanych na składowiska odpadów niebezpiecznych.

Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne: Zgodnie z założeniami Krajowego Planu Gospodarki Odpadami (4 kg/mieszkańca/rok) i przewidywaną ilość mieszkańców w latach następnych można stwierdzić, że w najbliższych latach ilość tego typu odpadów będzie się nieznacznie zmniejszać:

- 2008 r.: 174 Mg
- 2011 r.: 170,7 Mg
- 2015 r.: 167,3 Mg

3.3. Odpady inne niż niebezpieczne

Odpady z instalacji i urządzeń służących zagospodarowaniu odpadów, z oczyszczalni ścieków oraz z uzdatniania wody pitnej i wody do celów przemysłowych:

Ze względu na wzrost poziomu skanalizowania gminy i bezpośrednim odprowadzaniem ścieków sanitarnych do oczyszczalni można założyć, że nastąpi znaczny wzrost ilości osadów ściekowych i skratek. W przypadku kolejnych etapów kanalizacji gminy Dobre w latach 2011 – 2015 nastąpi kolejny wzrost ilości w/w odpadów.

Odpady z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej : Zgodnie z „Krajowym Programem Gospodarki Odpadami 2010” wzrośnie ilość wytwarzanych odpadów budowlanych.

- 2008 r.: 2089,77 Mg/rok,
- 2011 r.: 2298,74 Mg/rok,
- 2015 r.: 2528,61 Mg/rok.

Wzrost wytwarzanych odpadów budowlanych nastąpi pomimo zmniejszenia się ilości mieszkańców, ponieważ będzie on ściśle związany z rozwojem gospodarczym kraju (budownictwo mieszkaniowe i inwestycje gospodarcze).

Odpady z rolnictwa, sadownictwa, upraw hydroponicznych, rybołówstwa, leśnictwa, łowiectwa oraz przetwórstwa żywności: Źródłem powstawania jest przede wszystkim działalność rolnicza, która na terenie gminy Dobre jest bardzo rozwinięta,. Można byłoby założyć, że wzrost ilości tych odpadów będzie mały, można go szacować na poziomie około 3 %.

4. Cele w zakresie gospodarki odpadami

Opracowanie gminnego planu gospodarki odpadami , zgodnego z Krajowym planem gospodarki odpadami 2010 oraz Programu ochrony środowiska z planem gospodarki odpadami województwa kujawsko – pomorskiego 2010 ma na celu dojście do systemu gospodarki odpadami zgodnego z zasadą zrównoważonego rozwoju, w którym realizowane są zasady gospodarki odpadami, a zwłaszcza zasada postępowania z odpadami zgodnie z hierarchią gospodarki odpadami.

W związku z tym podstawową zasadą jest przede wszystkim zapobieganie i minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów, a także ograniczenie ich właściwości niebezpiecznych. Drugą bardzo ważną zasadą jest wykorzystanie właściwości materiałowych i energetycznych odpadów, a w przypadku gdy nie jest to możliwe do ich unieszkodliwiania. Składowanie odpadów stanowi najmniej pożądaną, dopuszczalną prawem sposób postępowania z odpadami. Kierując się polityką ekologiczną państwa przyjęto następujące cele:

- zmniejszenie ilości wszystkich odpadów kierowanych na składowiska odpadów,
- wyeliminowanie nielegalnego składowania odpadów.

Głównym celem polityki ekologicznej gminy Dobre jest zapobieganie powstawania odpadów, oraz rozwiązywanie problemów odpadów „u źródła”, odzyskiwanie surowców, wtórne wykorzystanie odpadów i bezpieczne dla środowiska końcowe ich unieszkodliwianie. Warunkiem realizacji tego celu jest stosowanie czystych technologii, wykorzystywanie alternatywnych odnawialnych źródeł energii. Celem gminnego planu gospodarki odpadami jest określenie zadań niezbędnych do ochrony wszystkich elementów środowiska.

4.1. Odpady sektora komunalnego.

Celem w zakresie gospodarowania odpadami powstającymi w sektorze komunalnym jest przede wszystkim wdrożenie systemu gwarantującego uzyskanie odpowiednich poziomów odzysku, a co więcej także wyeliminowanie niekontrolowanego wprowadzania odpadów do środowiska. Duży nacisk należy położyć także na wprowadzanie systemów selektywnej zbiórki odpadów oraz podjęcie działań zmierzających do rekultywacji składowiska odpadów w Byczynie, a co za tym idzie do skierowania całej ilości odpadów komunalnych do Międzygminnego Kompleksu Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych w Machnacu i Służewie.

Cel krótkoterminowy (4 lata):

- objęcie wszystkich mieszkańców gminy Dobrem systemem zorganizowanej zbiórki odpadów,
- rekultywacja „Starego” składowiska odpadów w miejscowości Byczyna,
- redukcja ilości odpadów ulegających biodegradacji poprzez: wprowadzenie selektywnego zbierania następujących frakcji odpadów komunalnych: odpady zielone z ogrodów i parków, papier i tektura, resztki żywności, odpady drewna niezanieczyszczone innymi substancjami (w szczególności niebezpiecznymi) itp. , oraz przez propagowanie kompostowania odpadów zielonych we własnym zakresie w kompostownikach przydomowych, prowadzić edukację mieszkańców dotyczącą segregowania i kompostowania tych odpadów. Kompostowanie jest najprostszą, najtańszą i zgodną z naturalnymi procesami metodą zmniejszenia ilości odpadów biologicznych. W większości przypadków, obecnie odpady te składowane są na wysypisku, gdzie ulegają procesom rozkładu. Rozkładające się odpady biologiczne wchodząc np. w reakcję z odpadami niebezpiecznymi, powodują skażenie gleby, powietrza oraz wód gruntowych i powierzchniowych. Na terenie gminy należy dążyć do rozwoju lokalnych kompostowni wykorzystujących selektywnie zbierane odpady kuchenne ulegające biodegradacji oraz odpady zielone.

Cele długoterminowy (8 lat) :

Objęcie wszystkich mieszkańców systemem selektywnego zbierania odpadów, dla którego minimalne wymagania określono w Krajowym Programie Gospodarki Odpadami 2010,

- zmniejszenie ilości wszystkich odpadów kierowanych na składowiska odpadów
- ograniczenie składowanych odpadów komunalnych ulegających biodegradacji do min. 50 % masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r. tj: do 2010 r. redukcję o min. 25 %, w 2013 r. o min 50 %, a do 2020 r. o min. 65 %),
 - zmniejszenie masy składowanych odpadów komunalnych do maksymalnie 85 % wytworzonych odpadów do końca 2015 r.,
- zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska odpadów, aby nie było składowanych w 2010 r. więcej niż 75 % masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r., w 2013 r. nie więcej niż 50 % ,
- wyeliminowanie nielegalnego składowania odpadów tzw. „dzikich wysypisk”,

4.2. Odpady niebezpieczne.

Do podstawowych celów gospodarowania odpadami niebezpiecznymi należą:

Cel krótkookresowy (4 lata):

- Zużyte baterie i akumulatory - rozbudowa systemu zbierania umożliwiającego odzysk i unieszkodliwianie zużytych baterii i akumulatorów (szczególnie znajdujących się w strumieniu odpadów komunalnych) ukierunkowanego na całkowite wyeliminowanie ich składowania.
- zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny – rozbudowa systemu zbierania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego ukierunkowane na całkowite wyeliminowanie ich składowania.
- zakup pojemników do zbiórki odpadów niebezpiecznych i rozstawienie ich w charakterystycznych miejscach na terenie gminy Dobrze.

Cel długookresowy (8 lat):

Realizacja zadań określonych w „Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032, czyli:

- usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest.
- minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych spowodowanych obecnością azbestu na terytorium kraju.
- likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko.
- wyeliminowanie odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych.

4.3. Odpady inne niż niebezpieczne.

Odpady z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej: ta grupa odpadów powstaje głównie w wyniku prac w budownictwie mieszkaniowym, przemysłowym oraz w drogownictwie i kolejnictwie. W nadchodzących latach przewidywany jest wzrost ilości wytwarzanych odpadów z tej grupy. Według „KPGO 2010” celem nadrzędnym jest rozbudowa selektywnego zbierania odpadów do odzysku, aby w 2010 roku odzysk osiągnął poziom 50 %.

Odpady opakowaniowe: podstawowym celem w zakresie gospodarowania odpadami opakowaniowymi jest rozbudowa systemu mającego za zadanie osiągnięcie wymaganych rocznych poziomów odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych

5. Działania naprawcze.

5.1. Działania zmierzające do zapobiegania powstawaniu odpadów.

Działania zmierzające do zapobiegania powstawania odpadów:

- uregulowanie formalnego i faktycznego stanu gospodarki odpadami w przedsiębiorstwach, wdrażanie nowoczesnych technologii produkcji.
- wprowadzanie działań zmierzających do racjonalnego wykorzystania surowców w cyklu produkcyjnym podnoszenie świadomości ekologicznej całego społeczeństwa, wdrożenie systemu zapewniającego pełną ewidencję wytwarzanych odpadów i ich obrotu, wdrożenie skutecznego systemu kontroli i nadzoru nad gospodarowaniem odpadami.

5.2. Działania zmierzające do ograniczenia ilości odpadów i ich negatywnego oddziaływania na środowisko.

Wspólnym celem stawianym przed gospodarką wszystkimi powstającymi odpadami jest stworzenie systemu zapewniającego pełną ewidencję wytwarzania odpadów i ich obrotu. Jest to ważny cel, gdyż tylko pełna informacja o ilości, składzie i obrocie wytwarzanymi odpadami może zapewnić właściwe planowanie na przestrzeni wielolecia. Część działań zmierzających do ograniczenia ilości wytwarzanych odpadów jest identyczna z tymi, które mają zapobiegać ich powstawaniu. Ponadto należy: wprowadzać segregację wytwarzanych odpadów na każdym etapie gospodarowania (w ten sposób znaczna część odpadów może stać się cennym surowcem), dążyć do jak największego odzysku wytwarzanych odpadów, a do unieszkodliwiania kierować tylko te odpady, które faktycznie nie nadają się do odzysku, unieszkodliwiać przez składowanie tylko te odpady, których unieszkodliwienie w inny sposób jest niemożliwe.

Dla realizacji postawionych celów konieczne jest podjęcie działań:

- objęcie wszystkich mieszkańców gmin systemem selektywnego zbierania określonych odpadów przeznaczonych do odzysku i recyklingu oraz specjalistycznego unieszkodliwienia;
- prowadzenie selektywnego zbierania odpadów metodą pozwalającą na maksymalne wyłączenie określonych strumieni odpadów komunalnych ze szczególnym uwzględnieniem selektywnego zbierania odpadów ulegających biodegradacji;
- podnoszenie świadomości ekologicznej i społecznej mieszkańców;
- propagowanie metod zagospodarowywania odpadów przez mieszkańców, np. przydomowe kompostowanie odpadów zielonych;
- poddawanie odzyskowi wszystkich odpadów zbieranych selektywnie w instalacjach zgodnie z zasadami ochrony środowiska;
- unieszkodliwianie odpadów w instalacjach oraz zmniejszenie ilości odpadów unieszkodliwianych przez składowanie.

Na terenie gminy Dobre funkcjonuje zorganizowany system zbierania odpadów komunalnych. Zbierane są odpady zmieszane oraz odpady opakowaniowe w sposób selektywny.

5.3. Harmonogram realizacji działań.

Tabela 5. Kierunki działań proekologicznych na lata 2008 – 2011 w zakresie gospodarki odpadami na terenie gminy Dobre

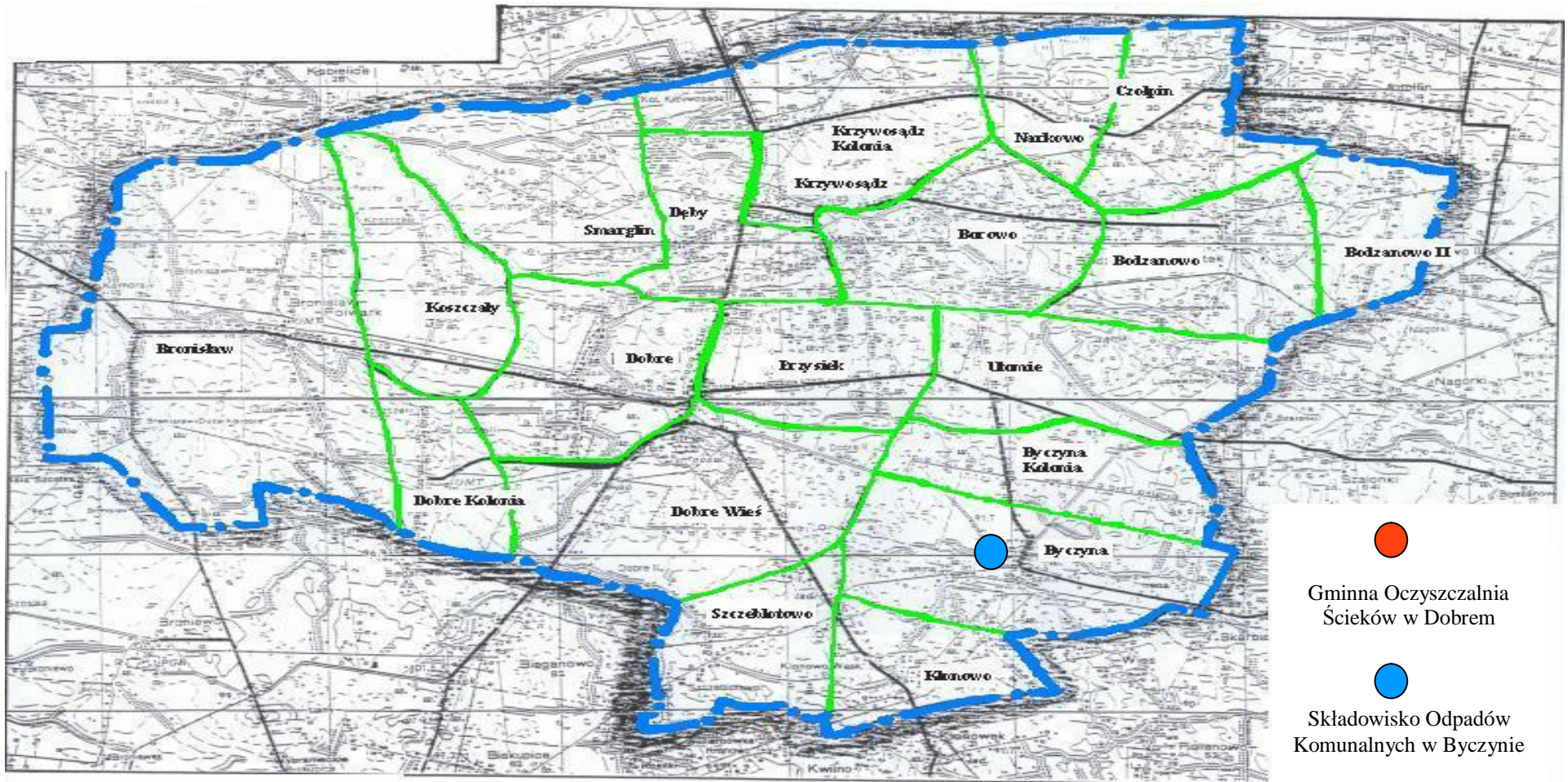
Lp.	Prowadzone działania	Jednostki realizujące/współpracujące
1	Pełne wdrożenie zorganizowanej zbiórki odpadów komunalnych	Gmina Przedsiębiorcy
2	Wdrożenie selektywnej zbiórki odpadów	Gmina Przedsiębiorcy
3	Likwidacja nielegalnych składowisk odpadów (likwidacja dzikich wysypisk odpadów)	Gmina
4	Opracowanie gminnego programu usuwania wyrobów zawierających azbest	Gmina
5	Doskonalenie lokalnego systemu gospodarki odpadami przez wykorzystanie najnowszych innowacyjnych technologii.	Gminy we współpracy ze Starostwem Powiatowym w Radziejowie

6	Uregulowanie formalnego stanu gospodarki odpadami w przedsiębiorstwach oraz wdrażanie nowoczesnych technologii produkcji (bezodpadowych i małodopadowych oraz eliminujących wytwarzanie odpadów niebezpiecznych)	Przedsiębiorcy/ WIOŚ-kontrola Gminy Starostwo Powiatowe w Radziejowie -nadzór i kontrola wydawanych decyzji
7	Podnoszenie świadomości ekologicznej całego społeczeństwa (poprzez organizowanie konkursów, prowadzenie zajęć w szkołach itp.), udostępnianie informacji o środowisku.	Gminy, Powiat, Szkoły, Nadleśnictwa itd.
8	Zgodny z obowiązującymi przepisami monitoring składowisk odpadów	Zarządcy składowisk/ WIOŚ-kontrola Starostwo Powiatowe w Radziejowie -nadzór i kontrola wydawanych decyzji
9	Dostosowanie postępowania z odpadami do wymogów prawa	Gminy, Starosta Starostwo Powiatowe w Radziejowie -nadzór i kontrola wydawanych decyzji
10	Prowadzenie gospodarki odpadami komunalnymi w oparciu o Międzygminny Kompleks Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych oparty o Zakład Utylizacji Odpadów w Machnacu i składowisko odpadów w Służewie.	Gminy/Starostwo Powiatowe w Radziejowie

5.4. Projektowany system gospodarki odpadami uwzględniający zbieranie, transport, odzysk i ich unieszkodliwianie.

Odpady komunalne z terenu gminy odbierane od mieszkańców i transportowane na składowisko w miejscowości Buczyna. Zapewnienie składowiska planowane jest na 2015 rok. Po tym czasie gmina Dobre planuje prowadzenie gospodarki odpadami komunalnymi w oparciu o Międzygminny Kompleks Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych oparty o Zakład Utylizacji Odpadów w Machnacu i składowisko odpadów w Służewie. Poniższy rysunek nr 1 przedstawia umiejscowienie instalacji do odzysku i unieszkodliwiania odpadów komunalnych zlokalizowanych na terenie gminy Dobre.

Rys. 1. Rozmieszczenie instalacji do odzysku i unieszkodliwiania odpadów komunalnych zlokalizowanych na terenie gminy Dobre

5.4.1. Odpady komunalne

Zbieranie i transport odpadów:

„Krajowy plan gospodarki odpadami 2010” i „Program ochrony środowiska z planem gospodarki odpadami województwa kujawsko-pomorskiego 2010” przedstawiają następujące działania w zakresie zbierania odpadów komunalnych:

- gmina dokonuje kontroli stanu zawieranych umów przez właścicieli nieruchomości z podmiotami prowadzącymi działalność w zakresie odbierania odpadów komunalnych co powinno doprowadzić do objęcia 100% mieszkańców zorganizowanym systemem zbierania odpadów,
- gmina dokonuje kontroli sposobów i zakresu wypełniania przez podmioty posiadające zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości ustaleń w nich zawartych głównie metod oraz miejsc prowadzenia odzysku i unieszkodliwiania odpadów,
- prowadzi i doskonali ewidencję wytwarzania, odzysku oraz unieszkodliwiania odpadów komunalnych.

Zgodnie z wyznaczonymi celami w zakresie odzysku (w tym recyklingu) odpadów wymagane jest prowadzenie selektywnego zbierania i odbierania następujących frakcji odpadów komunalnych: odpady zielone z ogrodów i parków, papier i tektura (w tym opakowania, gazety, czasopisma itp.), odpady opakowaniowe ze szkła (bezbarwne i kolorowe), tworzywa sztuczne i metalowe, zużyte baterie i akumulatory, przeterminowane leki, chemikalia (farby, rozpuszczalniki, oleje odpadowe itp.), meble i inne odpady wielkogabarytowe, odpady budowlano – remontowe, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny.

Pozostałe frakcje odpadów komunalnych mogą być zbierane łącznie jako zmieszane odpady komunalne. W zakresie zbiórki i transportu odpadów niezbędne jest przyjęcie określonego programu zbiórki selektywnej jako integralnej części gminnego planu gospodarki odpadami dotyczącego sposobu prowadzenia selektywnego zbierania odpadów, rodzaju i wielkości pojemników, częstotliwości zbierania itd. Odpady zebrane selektywnie powinny być transportowane w sposób zapobiegający ich zmieszaniu.

Odzysk i unieszkodliwianie odpadów komunalnych

Dostosowanie polskiej gospodarki odpadami do standardów UE wymagać będzie intensyfikacji działań związanych z odzyskiem i unieszkodliwianiem odpadów komunalnych ulegających biodegradacji (do 2013 roku 50 % musi być wyłączone ze składowania). Oznacza to konieczność rozwoju metod odzysku, w tym recyklingu organicznego, a także odzysku energii poprzez wprowadzanie termicznego przekształcania odpadów.

Rozwiązania techniczne wykorzystywane w gospodarowaniu odpadami komunalnymi winny służyć:

- odzyskowi i unieszkodliwianiu odpadów ulegających biodegradacji,
- odzyskowi substancji, materiałów i energii z odpadów,
- wydzieleniu odpadów wielkogabarytowych ze strumienia odpadów komunalnych,
- wydzieleniu odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych.

Ograniczenie składowania odpadów komunalnych związane jest z koniecznością budowy linii technologicznych do ich przetwarzania.

Podstawowym założeniem funkcjonowania gospodarki odpadami komunalnymi w województwie kujawsko – pomorskim będzie utworzenie i prowadzenie jedenastu Międzygminnych Kompleksów Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych (MKUOK), w których będą uwzględnione wszystkie niezbędne elementy tej gospodarki w danych

warunkach lokalnych (np. z termicznym przekształceniem). Wg założeń „Programu ochrony środowiska z planem gospodarki odpadami województwa kujawsko-pomorskiego 2010” powiat radziejowski ma korzystać z 2 instalacji zlokalizowanych w Machnacu (powiat włocławski) i w Służewie (powiat aleksandrowski) co będzie sukcesywnie wdrażane wraz z zamykaniem składowisk w poszczególnych gminach. Planowane instalacje, w szczególności obiekty termicznego przekształcania odpadów muszą spełniać kryteria BAT, a stosowane technologie były sprawdzone poprzez wieloletnie i liczne doświadczenia.

Podsumowując należy stwierdzić, że system gospodarki odpadami komunalnymi w gminie Dobre powinien kształtować się następująco:

w zakresie zbierania i transportu należy: objąć systemem odbioru odpadów komunalnych 100 % wytwórców odpadów, rozwijać i doskonalić systemy segregowania odpadów od wytwórcy począwszy, a na segregacji ostatecznej (na składowisku) skończywszy. Ostatecznym celem segregacji jest wyeliminowanie z odpadów komunalnych następujących frakcji: odpadów zielonych, papieru, tektury, szkła, tworzyw sztucznych, odpadów budowlanych, mebli i innych odpadów wielkogabarytowych oraz odpadów niebezpiecznych takich jak przeterminowane leki, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny oraz baterie i akumulatory.

w zakresie odzysku i unieszkodliwiania należy: wyodrębnić z odpadów komunalnych frakcje zbierać i przekazywać upoważnionym odbiorcom mającym stosowne zezwolenia w zakresie ich i odzysku oraz unieszkodliwiania (innego niż składowanie) lub zagospodarować we własnym zakresie w sposób zgodny z przepisami, pozostałe zmieszane odpady komunalne należy unieszkodliwiać na istniejących gminnych składowiskach odpadów komunalnych do czasu ich zamknięcia, a następnie dostarczać do Międzygminnego Kompleksu Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych w Machnacu i Służewie.

W przyszłości planuje się zagospodarować obiekty po byłej cukrowni przez utworzenie linii produkcyjnej dającej możliwość przetwarzania odpadów komunalnych na paliwo stałe z wykorzystaniem najnowszych innowacyjnych technologii co dawałoby możliwość rozwiązania problemów z gospodarką odpadami w gminach powiatu radziejowskiego.

5.4.2. Odpady niebezpieczne

Podstawowym źródłem ich powstawania jest działalność przemysłowa i usługowa. Z definicji odpadów niebezpiecznych wynika, że stanowią one szczególne zagrożenie dla ludzi i środowiska i dlatego gospodarowanie odpadami niebezpiecznymi wymaga szczególnej kontroli i planowania.

Kierunki działań programu zagospodarowania odpadów niebezpiecznych:

- rozwiązanie problemu wydzielenia odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych,
- selektywne zbieranie w systemie workowym lub pojemnikowym przez podmioty prowadzące działalność w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości.

Podsumowując należy stwierdzić, że system gospodarki odpadami niebezpiecznymi w w gminie Dobre powinien kształtować się następująco:

w zakresie zbierania i transportu należy: uregulować formalnie wytwarzanie odpadów niebezpiecznych przez przedsiębiorców wydzielić ze strumienia odpadów komunalnych wszystkie odpady niebezpieczne pochodzące z gospodarstw domowych oraz utworzenie gminnych systemów i punktów zbierania odpadów niebezpiecznych.

w zakresie odzysku i unieszkodliwiania należy: wszystkie wytworzone odpady niebezpieczne przekazywać uprawnionym odbiorcom posiadającym stosowne zezwolenia

na odzysk lub unieszkodliwianie tych odpadów.

5.4.3 Odpady inne niż niebezpieczne

Osiągnięcie założonych celów w zakresie gospodarki innymi niż komunalne i niebezpieczne wymaga realizacji następujących działań:

- projektowania nowych procesów i wyrobów w taki sposób, aby w jak najmniejszym stopniu oddziaływały na środowisko w fazie produkcji, użytkowania i po zakończeniu użytkowania,
- dostosowania instalacji do odzysku i unieszkodliwiania odpadów do wymagań ochrony środowiska.

Uwzględniając powyższe założenia należy stwierdzić, że system gospodarki odpadami innymi niż niebezpieczne i komunalne w gminie Dobrze powinien kształtować się następująco:

w zakresie zbierania i transportu należy: uregulować formalnie wytwarzanie odpadów innych niż niebezpieczne i komunalne przez przedsiębiorców, wydzielić ze strumienia odpadów komunalnych wszystkie odpady inne niż niebezpieczne pochodzące z gospodarstw domowych (poprzez segregację), rozbudować infrastrukturę techniczną zbierania odpadów innych niż niebezpieczne i komunalne od osób fizycznych.

w zakresie odzysku i unieszkodliwiania należy: kontrolować postępowanie przedsiębiorców z wytwarzanymi odpadami innymi niż niebezpieczne i komunalne, zebrane i wysegregowane odpady przekazywać tylko upoważnionym odbiorcom mającym zezwolenia na ich odzysk lub unieszkodliwianie (inne niż składowanie) lub zagospodarować we własnym zakresie postępując w sposób zgodny z obowiązującymi przepisami.

Część IV

**Uwarunkowania zewnętrzne
oraz ustalenia programu**

1. Uwarunkowania zewnętrzne planu

Politykę ekologiczną na terenie gminy Dobre określają następujące dokumenty szczebla krajowego, wojewódzkiego oraz powiatowego. „Polityka ekologiczna państwa na lata 2007-2010 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2011-2014”. to dokument zakresu ochrony środowiska szczebla krajowego przyjęty uchwałą z dnia 23 sierpnia 2001 r. przez Sejm RP. Określa on systemowe cele i zadania ważne dla wytworzenia odpowiednich warunków do wykonywania działań w zakresie ochrony środowiska w Polsce. Warunkiem skutecznej realizacji polityki ekologicznej państwa przestrzeganie zasad:

- zrównoważonego wykorzystywania surowców, materiałów, wody i energii oraz do coraz większego rozwoju energetyki odnawialnej,
- zrównoważonego rozwoju w strategiach i politykach w poszczególnych dziedzinach gospodarowania,
- ochrony dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne użytkowania zasobów przyrody
- zapobiegania zagrożeniom zdrowia w środowisku i ograniczenie ryzyka dla zdrowia wynikającego z narażenia na działanie szkodliwych dla człowieka czynników środowiska,
- zapewnienia bezpieczeństwa ekologicznego państwa, w tym przez znaczny wzrost lesistości, utworzenie europejskiej sieci ekologicznej Natura 2000, ochronę terenów wodno-błotnych i poprawę stanu czystości wód powierzchniowych,
- kształtowania stosunków wodnych,
- poprawy jakości powietrza atmosferycznego oraz klimatu akustycznego,
- ochrony przed oddziaływaniem pól elektromagnetycznych i poważnymi awariami przemysłowymi,
- gospodarowania odpadami,
- przeciwdziałania zmianom klimatu,

1.1. Zasady i cele polityki ekologicznej Państwa

Człowiek stanowi wartość nadrzędną w polityce ekologicznej państwa, która służyć zaspokojeniu jego rosnących potrzeb. Zasadą wiodącą polityki ekologicznej państwa, jest przyjęta w Konstytucji RP zasada zrównoważonego rozwoju, której istotą jest konieczność integrowania zagadnień ochrony środowiska z polityką w poszczególnych dziedzinach gospodarki. Jest to najważniejsza zasada ochrony środowiska. Przy realizacji polityki ekologicznej państwa zasady zrównoważonego rozwoju powinna być uzupełniona szeregiem zasad pomocniczych, takich jak:

- zasada integracji polityki ekologicznej z politykami sektorowymi – uwzględnienie w politykach sektorowych celów ekologicznych na równi z celami gospodarczymi i społecznymi,
- zasada równego dostępu do środowiska przyrodniczego wynika z trzech przesłanek: sprawiedliwości międzypokoleniowej, sprawiedliwości międzyregionalnej i grupowej oraz równoważenia szans między człowiekiem a przyrodą. Sprawiedliwość międzypokoleniowa rozumiana jest jako prawo przyszłych pokoleń do korzystania ze środowiska dla zaspokojenia własnych potrzeb. W przypadku sprawiedliwości międzyregionalnej i grupowej podkreśla się znaczenie dostępu do limitowanych zasobów i walorów przyrodniczych jako prawa wszystkich grup społecznych, jak również równego traktowania potrzeb ogólnospołecznych z potrzebami społeczności lokalnych. Natomiast równoważenie szans może być możliwe poprzez zapewnienie zdrowego i bezpiecznego funkcjonowania jednostek ludzkich przy zachowaniu trwałości podstawowych

procesów przyrodniczych,

- zasada regionalizacji polega na dostosowaniu wymagań ochronnych do uwarunkowań regionalnych oraz na stworzeniu władzom lokalnym możliwości ustalania instrumentów polityki ochrony środowiska zgodnie z ich zapotrzebowaniem. Zatem zasada ta w praktyce sprowadza się do rozszerzenia uprawnień samorządów terytorialnych do samodzielnego kształtowania narzędzi polityki ekologicznej, regionalizacji ogólnokrajowych instrumentów tejże polityki, a także koordynacji polityki regionalnej z europejskimi systemami regionalnymi w dziedzinie ochrony środowiska,
- zasada uspołecznienia wskazuje na konieczność społecznego zaangażowania w ochronę środowiska - poprzez dostęp do informacji o środowisku i uczestniczenie w podejmowaniu decyzji, które skutkują oddziaływaniem na środowisko,
- zasada „zanieczyszczający płaci”- złożenie pełnej odpowiedzialności, w tym materialnej, za skutki zanieczyszczania i stwarzania innych zagrożeń dla środowiska, na sprawcę, tj. na jednostki użytkujące zasoby środowiska,
- zasada subsydiarności - oznacza stopniowe przekazywanie części kompetencji i uprawnień decyzyjnych dotyczących ochrony środowiska na właściwy szczebel regionalny lub lokalny (wojewódzki, powiatowy, gminny), tak, aby był on rozwiązywany na najniższym szczeblu, na którym może zostać skutecznie i efektywnie rozwiązany,
- zasada klauzul zabezpieczających - umożliwia państwom członkowskim stosowanie, w uzasadnionych przypadkach ostrzejszych środków w porównaniu z wymaganiami wspólnotowego prawa ekologicznego,
- zasada skuteczności ekologicznej i efektywności ekonomicznej - oznacza ona potrzebę minimalizacji nakładów na jednostkę uzyskanego efektu,
- zasada prewencji (zapobiegania) - zakłada, że przeciwdziałanie negatywnym skutkom dla środowiska powinno być podejmowane na etapie planowania i realizacji przedsięwzięć w oparciu o posiadana wiedzę, wdrożone procedury ocen oddziaływania na środowisko oraz monitorowanie prowadzonych przedsięwzięć,
- zasada przezorności (ostrożności) - przewiduje, że odpowiednie działania powinny być podejmowane już wtedy, gdy pojawia się uzasadnione prawdopodobieństwo, że problem wymaga rozwiązania, a nie dopiero wtedy, gdy istnieje pełne tego naukowe potwierdzenie.
- zasada stosowania najlepszych dostępnych technik (BAT) należy stosować tzw. najlepsze dostępne techniki BAT (ang. Best Available Technology). Tworzą one najbardziej efektywny oraz zaawansowany poziom rozwoju technologii i metod prowadzenia danej działalności, wykorzystywany jako podstawa ustalania granicznych wielkości emisyjnych, mających na celu eliminowanie emisji lub – jeżeli nie jest to praktycznie możliwe – ograniczenie emisji i wpływu na środowisko jako całość. BAT ma na celu ochronę środowiska, unikając przy tym nadmiernych kosztów. Technologia musi być dostępna w sensie technicznym i ekonomicznym.,

Cele polityki ekologicznej w sferze racjonalnego użytkowania zasobów naturalnych:

Ochrona przyrody i krajobrazu:

- zapewnienie skutecznego przeciwdziałania wprowadzaniu gatunków, mogących zagrażać integralności naturalnych ekosystemów i siedlisk lub stanowić zagrożenie gatunków rodzimych,
- podniesienie poziomu świadomości ekologicznej społeczeństwa oraz władz szczebla lokalnego,
- zachowanie tradycyjnych praktyk gospodarczych na terenach przyrodniczo cennych, jako narzędzia ochrony i zrównoważonego wykorzystania zasobów biologicznych, z uwzględnieniem Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej,
- utrzymanie urozmaiconego krajobrazu rolniczego oraz zwiększenie wsparcia dla rolnictwa ekologicznego i zintegrowanego,
- zapewnienie ochrony i racjonalnego gospodarowania różnorodnością biologiczną,
- podniesienie poziomu świadomości ekologicznej społeczeństwa oraz władz szczebla lokalnego,
- przegląd prawa w zakresie ochrony przyrody z punktu widzenia jego zgodności z prawem UE oraz skoordynowanie działalności w tej dziedzinie,
- pełna inwentaryzacja różnorodności biologicznej: uzupełnianie wiedzy o rozmieszczeniu i zasobach składników różnorodności biologicznej,
- renaturalizacja i poprawa stanu najcenniejszych zniszczonych ekosystemów i siedlisk, szczególnie leśnych i wodno- błotnych,
- restytucja wybranych gatunków,
- utrzymanie urozmaiconego krajobrazu rolniczego oraz zwiększenie wsparcia dla rolnictwa ekologicznego i zintegrowanego,

Ochrona zasobów kopalni i wód podziemnych:

- zmniejszenie zużycia surowca w przeliczeniu na jednostkę produktu, poszerzanie wiedzy o budowie geologicznej Polski oraz kontynuowanie i rozszerzenie prac w zakresie poszukiwania, rozpoznawania i dokumentowania nowych złóż kopalni użytecznych, surowca
- zwiększenie efektywności wykorzystania rozpoznanych i eksploatowanych złóż
- ograniczenie naruszeń środowiska towarzyszących eksploatacji kopalni i pracom geologicznym
- ograniczenie wydobycia kopalni, jeśli możliwe jest znalezienie substytutu danego
- wspieranie prac geologicznych zmierzających do wyznaczenia perspektywicznych obszarów i struktur do budowy podziemnych magazynów gazu i paliw płynnych oraz wykorzystania wyrobisk pokopalnianych do podziemnego składowania odpadów,
- - objęcie szczególną ochroną wód leczniczych i termalnych.

Wzrost lesistości, wzbogacenia i racjonalnej eksploatacji zasobów leśnych:

- stałe powiększanie zasobów leśnych,
- ochrona gleb leśnych, a szczególnie substancji organicznej gleby,
- zachowanie zdrowotności i żywotności ekosystemów leśnych,
- ochrona i powiększanie biologicznej różnorodności lasów na poziomie genetycznym, gatunkowym i ekosystemowym,
- racjonalne, zgodne z zasadami ochrony przyrody, użytkowanie zasobów leśnych,

- zachowanie w stanie zbliżonym do naturalnego lub odtworzenie śródleśnych zbiorników wodnych,
- lokalizacja zalesień i zadrzewień zgodnie z planami zagospodarowania przestrzennego, w tym kształtowanie granicy polno-leśnej,
- rozszerzenie renaturalizacji obszarów leśnych, w tym obszarów wodno-błotnych i obiektów cennych przyrodniczo, znajdujących się na terenach leśnych,
- wzmaganie korzystnego oddziaływania lasu na środowisko,
- promocja stosowania dobrych praktyk rolniczych jako instrumentu ochrony gleb, upowszechnianie kierunków produkcji rolnej zapewniających zrównoważone ich wykorzystanie (rolnictwo ekologiczne, programy rolno – środowiskowe),
- kształtowanie lasu wielofunkcyjnego (poprawa funkcji wodochronnej, klimatotwórczej, glebochronnej),
- utrzymanie i wzmocnienie społeczno-ekonomicznej funkcji lasów,

Ochrona gleb:

- podniesienie poziomu wiedzy użytkowników gleb i gruntów w zakresie możliwości eksploatacji gleb, przy zwróceniu szczególnej uwagi na nieodwracalność degradacji zasobów glebowych,
- doskonalenie struktur organizacyjnych zajmujących się problematyką ochrony
- racjonalnego użytkowania gleb oraz przygotowanie programów działań w tej dziedzinie,
- wprowadzenie w rolnictwie sposobu produkcji zgodnego z ustawą o rolnictwie ekologicznym,
- eliminacja produkcji rolniczej lub odpowiednia zmiana struktury upraw na glebach zanieczyszczonych substancjami niebezpiecznymi dla zdrowia tam, gdzie stopień zanieczyszczenia przekracza dopuszczalne wskaźniki,
- zwiększenie skali przywracania wartości użytkowej glebom, które uległy degradacji (oczyszczanie, rekultywacja, odbudowa właściwych stosunków wodnych), objęcie monitoringiem gleb rejestracji zmian fizycznych, chemicznych i biologicznych wynikających z rodzaju i intensywności eksploatacji oraz oddziaływania różnych negatywnych czynników,
- przeciwdziałanie przejmowania gleb nadających się do wykorzystania rolniczego lub leśnego na inne cele, zwłaszcza dla potrzeb realizacji różnego typu inwestycji,
- dostosowanie do naturalnego, biologicznego potencjału gleb formy ich zagospodarowania rolniczego lub leśnego,

Wzrost lesistości, wzbogacenia i racjonalnej eksploatacji zasobów:

- stałe powiększanie zasobów leśnych,
- lokalizacja zalesień i zadrzewień zgodnie z planami zagospodarowania przestrzennego, w tym kształtowanie granicy polno-leśnej,
- poszerzenie renaturalizacji obszarów leśnych, w tym obszarów wodno-błotnych i obiektów cennych przyrodniczo, znajdujących się na terenach leśnych,
- promocja stosowania dobrych praktyk rolniczych jako instrumentu ochrony gleb,
- upowszechnianie kierunków produkcji rolnej zapewniających zrównoważone ich wykorzystanie (rolnictwo ekologiczne, programy rolno – środowiskowe),
- ochrona gleb leśnych, a szczególnie substancji organicznej gleby, wzmaganie korzystnego oddziaływania lasu na środowisko,
- kształtowanie lasu wielofunkcyjnego (poprawa funkcji wodochronnej
- klimatotwórczej, glebochronnej),
- zachowanie zdrowotności i żywotności ekosystemów leśnych,

- ochrona i powiększanie biologicznej różnorodności lasów na poziomie
- genetycznym, gatunkowym i ekosystemowym,
- racjonalne, zgodne z zasadami ochrony przyrody, użytkowanie zasobów leśnych,
- zachowanie w stanie zbliżonym do naturalnego lub odtworzenie śródleśnych
- zbiorników wodnych,
- utrzymanie i wzmocnienie społeczno-ekonomicznej funkcji las

Racjonalizacja użytkowania wody:

- zastosowanie najlepszych dostępnych technik produkcji przemysłowej i najlepszych praktyk rolniczych zmniejszających zapotrzebowanie na wodę i ograniczających ładunki odprowadzane do odbiorników zanieczyszczeń,
- wzmocnianie instrumentów ekonomicznych dotyczących gospodarki wodnej, wdrożenie systemu zapewniającego pełen zwrot kosztów usług wodnych, wprowadzenie rozwiązań zapewniających stabilne finansowanie gospodarki wodnej, dążenie do samofinansowania gospodarki wodnej,
- właściwe utrzymanie wód i urządzeń wodnych,
- modernizacja systemu melioracji wodnych,
- zaniechanie nieuzasadnionego wykorzystania wód podziemnych na cele przemysłowe,
- racjonalizacja zużycia wody w gospodarstwach domowych zmierzająca do ograniczenia marnotrawstwa, strat w systemach rozprowadzania wody, stosowania wodooszczędnej aparatury czerpalnej i sprzętu gospodarstwa domowego oraz dalszego rozwoju pomiaru zużycia wody

•

Ochrona zasobów kopalin i wód podziemnych:

- zwiększenie efektywności wykorzystania rozpoznanych i eksploatowanych złóż,
- ograniczenie naruszeń środowiska towarzyszących eksploatacji kopalin i pracom geologicznym,
- ograniczenie wydobycia kopalin, jeśli możliwe jest znalezienie substytutu danego surowca,
- zmniejszenie zużycia surowca w przeliczeniu na jednostkę produktu,
- poszerzanie wiedzy o budowie geologicznej Polski oraz kontynuowanie i rozszerzanie prac w zakresie poszukiwania, rozpoznawania i dokumentowania nowych złóż kopalin użytecznych,
- wspieranie prac geologicznych zmierzających do wyznaczenia perspektywicznych obszarów i struktur do budowy podziemnych magazynów gazu i paliw płynnych oraz wykorzystania wyrobisk pokopalnianych do podziemnego składowania odpadów,
- objęcie szczególną ochroną wód leczniczych i termalnych.

Gospodarowanie odpadami:

- pełne wprowadzenie w życie regulacji prawnych zawartych w ustawie z 27 kwietnia 2001 r. o odpadach oraz rozporządzeniach wykonawczych do tej ustawy,
- zapobieganie powstawania odpadów, przy rozwiązywaniu problemu odpadów „u źródła”,
- zmniejszenia ilości odpadów kierowanych na składowiska, intensyfikacja edukacji ekologicznej promującej minimalizację powstawania odpadów i właściwego postępowania z nimi oraz prowadzenie skuteczne kampanii informacyjno-edukacyjnej w tym zakresie,
- zwiększenie poziomu odzysku (w tym recyklingu) odpadów przemysłowych

- poprzez odpowiednią politykę podatkową i system opłat za korzystanie ze środowiska, zmniejszenie ilości wszystkich odpadów kierowanych na składowiska odpadów, w tym w szczególności doprowadzenie do sytuacji, że w 2013 r. nie będzie składowanych odpadów komunalnych ulegających biodegradacji więcej niż 50 % masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r
- rozbudowa systemu odzysku i unieszkodliwiania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego oraz zużytych baterii i akumulatorów ukierunkowanego na całkowite wyeliminowanie ich składowania,

Cele polityki ekologicznej w sferze jakości środowiska:

Gospodarowanie odpadami:

- rozbudowa systemu odzysku i unieszkodliwiania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego oraz zużytych baterii i akumulatorów ukierunkowanego na całkowite wyeliminowanie ich składowania,
- pełne wprowadzenie w życie regulacji prawnych zawartych w ustawie z 27 kwietnia 2001 r. o odpadach oraz rozporządzeniach wykonawczych do tej ustawy, zapobieganie powstawania odpadów, przy rozwiązywaniu problemu odpadów „u źródła”,
- intensyfikacja edukacji ekologicznej promującej minimalizację powstawania odpadów i właściwego postępowania z nimi oraz prowadzenie skutecznej kampanii informacyjno-edukacyjnej w tym zakresie,
- zwiększenie poziomu odzysku (w tym recyklingu) odpadów przemysłowych poprzez odpowiednią politykę podatkową i system opłat za korzystanie ze środowiska
- wspieranie działań podejmowanych przez instytucje publiczne i podmiot prywatne, które przyczynią się ograniczenia ilości wytwarzanych odpadów, zwiększenia ilości odpadów poddawanych odzyskowi, w tym recyklingowi, zmniejszenia ilości odpadów kierowanych na składowiska,

Poprawa jakości wód:

- osiągnięcie dobrego stanu ekologicznego wód pod względem jakościowym i ilościowym,
- realizacja inwestycji wskazanych w Krajowym programie oczyszczania ścieków komunalnych (budowa, rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków i systemów kanalizacji zbiorczej),
- wspieranie działań mających na celu poprawę jakości wody przeznaczonej do spożycia, w tym budowa lub modernizacja stacji uzdatniania wody i sieci wodociągowych,

Ochrona powietrza :

- wspieranie działań na rzecz ograniczenia niskiej emisji ze źródeł komunalnych, zwiększenie świadomości społeczeństwa w zakresie potrzeb i możliwości ochrony powietrza, w tym oszczędności energii i stosowania odnawialnych źródeł energii,
- poprawa stanu zanieczyszczenia powietrza

Hałas i promieniowanie elektromagnetyczne:

- poprawa estetyki otoczenia m. in. przez kształtowanie zieleni zorganizowanej pełniącej funkcje ochronne

1.2. Limity krajowe

Limity krajowe związane są z racjonalnym wykorzystaniem zasobów naturalnych i poprawą jakości środowiska które mają być osiągnięte do 2015 r. Określa je: II Polityka ekologiczna państwa oraz Polityka ekologiczna państwa na lata 2007 - 2010 z perspektywą na lata 2011 – 2015.

- Ograniczenie zużycia energii o 25 % w stosunku do 2000 r. w przeliczeniu na jednostkę PKB,
- Likwidacja zrzutu ścieków nieoczyszczonych z miast i zakładów przemysłowych,
- Dwukrotne zwiększenie udziału odzyskiwanych i ponownie wykorzystywanych w procesach produkcyjnych odpadów przemysłowych w porównaniu ze stanem w 1990 r.,
- Zmniejszenie ładunku zanieczyszczeń odprowadzanych do wód powierzchniowych w stosunku do stanu z 1990 r., z przemysłu o 50%, z gospodarki komunalnej (na terenie miast i osiedli wiejskich) o 30% i ze spływu powierzchniowego o 30%,
- Ograniczenie emisji pyłów średnio o 75%, dwutlenku siarki o 56%, tlenków azotu o 31%, lotnych związków organicznych (poza metanem) o 4% i amoniaku o 8% w stosunku do stanu w 1990 r.,
- Zmniejszenie wodochłonności produkcji o 50% w stosunku do stanu w 1990 r. (w przeliczeniu na PKB i wartość sprzedaną w przemyśle),
- Wzrost lesistości do ok. 30% powierzchni kraju do 2020r.,
- Do 2010 r. zmniejszenie jednostkowego zużycia wody do celów przemysłowych, w stosunku do 1990r. o 50%, surowców ze źródeł pierwotnych o 40% oraz energii o 60%,
- Udział odnawialnych źródeł energii w bilansie paliwowo – energetycznym kraju do 7,5% w 2010 r. i 14% do 2020 r.,
- Osiągnięcie dobrego stanu ekologicznego wód powierzchniowych do 2015 r. zgodnie z tzw. Ramową Dyrektywą Wodną,
- Co najmniej 75% poziom usuwania biogenów w dorzeczach Odry i Wisły do 2010 r.,
- Wyposażenie aglomeracji o liczbie mieszkańców ≥ 15 tys. w komunalne oczyszczalnie ścieków z podwyższonym usuwaniem biogenów do 2010 r.,
- Wyposażenie aglomeracji o liczbie mieszkańców 2-15 tys. w komunalne oczyszczalnie ścieków z podwyższonym usuwaniem biogenów do 2015 r.,
- Do końca 2015 r. Polska powinna zapewnić 75% redukcji całkowitego ładunku azotu i fosforu w ściekach komunalnych pochodzących z obszaru kraju w celu ochrony wód powierzchniowych,
- Eliminacja lub ograniczenie zrzutów substancji niebezpiecznych do środowiska wodnego ze źródeł przemysłowych do 2006r.,
- Zmniejszenie ilości wszystkich odpadów kierowanych na składowiska odpadów, w tym w szczególności doprowadzenie do sytuacji, że w 2013r. nie będzie składowanych odpadów komunalnych ulegających biodegradacji więcej niż 50% masy tych odpadów wytworzonych w 1995r.,
- Podniesieniu poziomu odzysku odpadów komunalnych do 10% w 2010 r,
- Sporządzić wojewódzkie plany zarządzania ryzykiem dla wszystkich województw oraz plany powiatowe, jeżeli znajduje się więcej niż 5 obiektów niebezpiecznych,
- Sporządzić mapy akustyczne dla wszystkich aglomeracji powyżej 100 tys. mieszkańców,
- Zwiększenie efektywności energetycznej gospodarki, zaoszczędzenie 9% energii finalnej w ciągu 9 lat, do 2017 r.

1.3. Cele polityki ekologicznej województwa kujawsko -pomorskiego.

Podstawowym celem polityki ekologicznej na obszarze województwa kujawsko -pomorskiego jest zachowanie wysokich walorów środowiska przyrodniczego rejonu w celu poprawy jakości życia mieszkańców oraz zwiększenia atrakcyjności i konkurencyjności województwa. Zgodnie z projektem Polityki ekologicznej państwa na lata 2007-2010 z perspektywą na lata 2011-2015 podstawowymi priorytetami ochrony środowiska w województwie kujawsko-pomorskim będą:

- zrównoważone wykorzystanie bogactw naturalnych, w tym wody oraz energii, racjonalne gospodarowanie odpadami,
- ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne wykorzystanie zasobów przyrody,
- dalsza poprawa jakości środowiska oraz likwidacja i minimalizacja bezpośrednich zagrożeń dla zdrowia i życia mieszkańców województwa,
- prowadzenie edukacji ekologicznej w celu podniesienia świadomości ekologicznej mieszkańców województwa.

1.4. Wnioski z aktualnego stanu środowiska gminy Dobrze

Analizując cele ekologiczne dotyczące szczebla krajowego i wojewódzkiego, a także uwzględniając ocenę aktualnego stanu środowiska w powiecie można przyjąć, że operacyjnymi celami ochrony środowiska na obszarze tego powiatu a tym samym i gminy są:

- zachowanie i wzbogacenie walorów przyrodniczo-krajobrazowych,
- poprawa bilansu hydrologicznego,
- poprawa jakości wód powierzchniowych,
- ochrona jakości wód podziemnych oraz racjonalne gospodarowanie tymi zasobami,
- poprawa jakości powietrza atmosferycznego,
- poprawa warunków klimatu akustycznego,
- kształtowanie różnorodności biologicznej,
- zwiększenie lesistości,
- przeciwdziałanie degradacji gleb,
- racjonalna eksploatacja złóż kopalin,
- rekultywacja terenów poeksploatacyjnych,
- rozbudowa zbiorczych systemów kanalizacyjnych,
- gazyfikacja,
- wdrożenie nowoczesnego systemu gospodarki odpadami,

2. Ustalenia programu.

2.1. Kierunki ochrony środowiska

- budowa sieci kanalizacyjnej,
- budowa indywidualnych systemów oczyszczania ścieków, w miejscach gdzie jest niemożliwa lub ekonomicznie nieuzasadniona budowa sieci kanalizacyjnej,
- budowa i modernizacja oczyszczalni ścieków,
- zwiększanie stopnia zwodociągowania gminy,
- zmniejszenie emisji pyłów i gazów do powietrza poprzez modernizację systemów grzewczych,
- zrównoważone wykorzystanie bogactw naturalnych poprzez stosowanie odnawialnych źródeł energii,

- usuwanie i wymiana pokryć dachowych zawierających azbest,
- poprawa jakości wód powierzchniowych ze szczególnym naciskiem na obszar szczególnie narażony na zanieczyszczenia azotem pochodzenia rolniczego,
- zachowanie jakości wód podziemnych i ich ochrona przed degradacją i nadmierną eksploatacją,
- regulacja stosunków wodnych na gruntach rolnych – poprawa działania systemów melioracyjnych w celu zminimalizowania deficytu wody.
- zwiększenie ilości zadrzewień i zakrzaczeń śródpolnych,
- zwiększenie lesistości gminy Dobre,
- prowadzenie edukacji ekologicznej w celu podniesienia świadomości ekologicznej mieszkańców powiatu radziejowskiego,
- propagowanie kodeksu dobrej praktyki rolniczej,
- segregacja i unieszkodliwienie odpadów w zakładach gospodarki komunalnej w pełni dostosowanych do obowiązujących standardów technologicznych,
- monitoring składowisk odpadów,
- segregacja odpadów trafiających na składowisko z wyodrębnianiem odpadów nadających się do odzysku,
- wdrożenie kompleksowego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi w oparciu o Międzygminne Kompleksy Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych w Machnacu (powiat włocławski) i Służewie (powiat aleksandrowski),
- prowadzenie selektywnej zbiórki odpadów u źródła,

2.2. Rodzaj i harmonogram przedsięwzięć proekologicznych planowanych na lata 2008-2011 z perspektywą do 2015 r.

2.2.1. Ochrona przyrody i krajobrazu.

W gminie Dobre obszary przyrodnicze prawnie chronione nie występują.. Z innych elementów podlegających ochronie (układ kompozycyjny, cenny starodrzew) wymienić należy założenia parkowo-dworskie w miejscowości Dobre Wieś oraz parki podworskie z cennym starodrzewem w miejscowościach: Dobre, Dobre Wieś, Krzywosądz i Kłonowo. Na terenie gminy Dobre występują także cenne przyrodniczo pomniki przyrody do których należą: platan klonolistny, lipa drobnolistna i jesion wyniosły we wsi Dobre oraz głąz narzutowy we wsi Bodzanowo.

Jak już powyżej zaznaczono w gminie Dobre nie ma dotąd wyznaczonych elementów wielkoprzestrzennego systemu obszarów chronionych. Tym niemniej w działaniach ochronnych należy więc dążyć do połączenia ze sobą tych najcenniejszych przyrodniczo obszarów. Do tego systemu należy włączyć w szczególności ekosystemy zachowane w stanie naturalnym lub zbliżonym do stanu naturalnego. Koniecznym jest także przeprowadzenie inwentaryzacji przyrodniczej gminy w celu szczegółowego rozpoznania i udokumentowania zasobów przyrodniczych i objęcie najcenniejszych przyrodniczo ekosystemów i siedlisk ochroną prawną m.in. jako rezerваты przyrod i użytki ekologiczne.

Zachowanie i wzbogacanie walorów przyrodniczych i krajobrazowych gminy powinno być realizowane poprzez następujące kierunki działań od 2008 do 2011 roku:

- zachowanie różnorodności biologicznej, w tym siedlisk naturalnych i pół-naturalnych oraz odtworzenie korytarzy i ciągów ekologicznych w celu poprawy funkcjonowania systemu powiązań ekologicznych poprzez:

- odtwarzanie buforowych stref roślinnych wzdłuż cieków wodnych oraz na granicy

- terenów użytkowanych rolniczo,
- restytucję siedlisk mokradłowych i renaturyzację dolin cieków,
- utworzenie obszarów chronionych na terenie gminy,
- zwiększenie lesistości gminy
- propagowanie programów rolno-środowiskowych,

Poniżej znajduje się tabela ukazująca program działań w zakresie ochrony krajobrazu i przyrody w gminie Dobre od 2008 do 2011 roku.

Tabela 1 . Program działań w zakresie ochrony przyrody i krajobrazu w gminie Dobre od 2008-2011 roku

Lp.	Działanie	Jednostki realizujące
1	Kształtowanie terenów zieleni na obszarach wiejskich	Zadanie własne wszystkich jednostek
2	Rewaloryzacja założeń parkowo – dworskich	Właściciele i zarządcy terenów
3	Popularyzowanie idei ochrony przyrody w społeczeństwie	Zadanie własne wszystkich jednostek
4	Kontrola przestrzegania przepisów o ochronie przyrody w trakcie gospodarczego wykorzystywania jej zasobów	Zadanie własne wszystkich jednostek
5	Introdukcja zwierząt: (bażanty, kuropatwy, zająca) do środowiska,	Koła łowieckie
5	Wprowadzanie zadrzewień śródpolnych	wójt, właściciele i użytkownicy gruntów
6	Odbudowa śródpolnych oczek wodnych	wójt, właściciele i użytkownicy gruntów
7	Opracowanie dokumentacji i utworzenie kolejnych pomników przyrody i użytków ekologicznych	Wojewódzki Konserwator Przyrody oraz wójt

2.2.2. Ochrona terenów leśnych.

Ochrona lasów jest bardzo ważnym elementem polityki ekologicznej na obszarze gminy. Jednakże ze względu na fakt, że większość terenów leśnych stanowią lasy państwowe, gdzie od wieloletni prowadzi się odpowiednią politykę w tym zakresie, działania ochronne proponowane w niniejszym programie odnoszą się do wspólnych zamierzeń służb leśnych oraz władz samorządowych.

Podstawowymi kierunkami działań w tym względzie powinny być:

- zwiększenie lesistości gminy,
- ograniczanie zmian gruntów leśnych na nieleśne,
- optymalne kształtowanie granic polno-leśnych,
- ochrona lasów i zadrzewień w sąsiedztwie cieków i wokół jezior oraz na obszarach mokradeł stałych i bagnach,
- wprowadzanie zadrzewień na terenach zagrożonych erozją,
- nadzór nad gospodarką leśną na gruntach niepaństwowych.

Występowanie lasów na danym terenie jest warunkowane przede wszystkim jakością gleb. Możliwości powiększenia zasobów leśnych gminy wynikają z występowania gruntów nieprzydatnych do produkcji rolnej. Tego typu grunty występują głównie w północnej części gminy.

Bardzo ważnym aspektem zwiększenia lesistości jest ograniczenie spływów zanieczyszczeń obszarowych. Stąd też bardzo ważne jest wprowadzanie zalesień w pierwszej kolejności w bezpośrednim sąsiedztwie cieków, kanałów i jezior. Wzrost lesistości gminy przyczyni się także do poprawy jakości powietrza atmosferycznego, zwiększenia możliwości ochrony gleb przed erozją, a także do poprawy walorów zdrowotnych i krajobrazowych środowiska.

Ważnym elementem z punktu widzenia ochrony środowiska jest wprowadzanie różnego typu zadrzewień w postaci: zadrzewień śródpolnych, szpalerów drzew w sąsiedztwie dróg, cieków i wokół jezior, czy wokół obiektów uciążliwych dla środowiska jako ich stref ochronnych. Zadrzewienia powinno się także wprowadzać na obszarach o żyznych glebach w celu zwiększenia ich różnorodności biologicznej, a także urozmaicenia krajobrazu. Program działań w zakresie ochrony terenów leśnych w gminie Dobre przedstawia poniższa tabela 2.

Tabela 2. Program działań w zakresie ochrony terenów leśnych w gminie Dobre.

Lp.	Działanie	Jednostki realizujące
1.	Zwiększenie lesistości gminy	- RDLP, - nadleśnictwo, - wójt, - właściciele gruntów
2.	Ograniczanie zmian gruntów leśnych na nieleśne	- RDLP, - nadleśnictwo. - wójt
3.	Optymalne kształtowanie granic polno-leśnych	- wójt, - RDLP, - właściciele gruntów
4.	Ochrona lasów i zadrzewień w sąsiedztwie wód powierzchniowych oraz na obszarach mokradłowych i bagiennych	- wójt, - RDLP, - nadleśnictwo, - właściciele gruntów
5.	Wprowadzenie zadrzewień na terenach zagrożonych erozją	- wójt, - właściciele gruntów
6.	Nadzór nad gospodarką leśną na gruntach niepaństwowych	- starosta

2.2.3. Ochrona gleb.

Urodzajne gleby są jednym z podstawowych zasobów środowiska przyrodniczego powiatu radziejowskiego, w tym również w gminie Dobre. Do pozytywów ukształtowania powierzchni gminy zaliczyć należy występowanie stosunkowo niewielkich nachyleń terenu. Przekłada się to na występowanie niskiej podatności gleb na erozję wodną. W znacznie większej skali występuje zjawisko erozji wietrznej. Ważnym problemem z punktu widzenia ochrony gleb jest zmiana użytkowania gruntów rolnych na cele nierolnicze. Wiąże się to z przeznaczaniem tych gruntów pod budownictwo mieszkaniowe, inwestycje przemysłowe i usługowe oraz urządzenia infrastrukturalne.

Do najważniejszych działań w zakresie ochrony gleb na terenie gminy zaliczyć należy:

- przeciwdziałanie wietrznej i wodnej erozji gleb,
- ochrona gleb o wysokiej jakości przed zmianą sposobu użytkowania,
- przeciwdziałanie stepowaniu terenu gminy przez utrzymanie i odbudowę

- dwukierunkowych systemów melioracyjnych,
- racjonalne nawożenie gleb i stosowanie środków ochrony roślin,
- wprowadzanie sposobów produkcji rolnej zbliżonych do naturalnych,
- systematyczne odkwaszanie gleb,
- ochrona gleb przed zanieczyszczeniem, zwłaszcza metalami ciężkimi,
- podjęcie działań w celu zwiększania udziału trwałych użytków zielonych – w tym łąk, pastwisk, zadrzewień i zakrzewień śródpolnych – w powierzchni użytków rolnych,
- rekultywacja gleb zdegradowanych.

Podstawowym kierunkiem działań w zakresie ochrony zasobów glebowych jest zapobieganie procesom degradacji gleb w wyniku erozji wietrznej. Przeciwdziałania tym procesom związane są z wprowadzaniem zieleni śródpolnej w postaci zadrzewień i zakrzewień. Ograniczenie bezpośredniego spływu wód powierzchniowych do rowów i Kanału Bachorze wiąże się z prowadzeniem w pasie przyległym orki wzdłuż rowów i kanału.

W utrzymaniu odpowiednich warunków wilgotnościowych w glebach – co ma również duże znaczenie w przeciwdziałaniu erozji wietrznej i stepowieniu terenów rolnych – szczególną rolę odgrywają sprawne systemy melioracyjne. Ważnym jest, aby był to system dwukierunkowy; odwadniający i nawadniający. Ze względu na fakt, że jest to obszar o znacznym deficycie wody w gminie powinien być uaktualniony program melioracji gruntów rolnych. Obecnie należy prowadzić odpowiednią konserwację rowów melioracyjnych i kanałów w celu zapewnienia ich pełnej drożności.

Wprowadzanie sposobów produkcji rolnej zbliżonych do naturalnych wiąże się z odpowiednim stosowaniem nawozów sztucznych i środków ochrony roślin. Ma to także duże znaczenie w ochronie wód powierzchniowych i podziemnych przed zanieczyszczeniami powierzchniowymi z terenów rolnych. Ważnym jest w tym względzie stosowanie nawozów naturalnych.

Głównym celem w dziedzinie ochrony gleb i powierzchni ziemi jest utrzymanie dobrej jakości zasobów glebowych przy efektywnym i nieszkodliwym wykorzystaniu potencjału produkcyjnego ziemi. Działania ochronne powinny być prowadzone przede wszystkim na obszarach zdegradowanych jak również zapobiegawczo na obszarze całego regionu. W pierwszej kolejności należy ograniczać, poprzez odpowiednie działania przekształcanie i degradację gleb przez: rolnictwo, budownictwo, eksploatację kopalni, transport oraz gospodarkę odpadami.

Poniżej znajduje się tabela 3 przedstawiająca zakres działań gminy Dobrze w ochronie gleb do 2015 roku .

Tabela 3. Program działań w zakresie ochrony gleb w gminie Dobrze do 2015 roku.

Lp.	Działanie	Jednostki realizujące
1.	Przeciwdziałanie erozji gleb	Zadanie własne wszystkich jednostek
2.	Ochrona gleb o wysokiej przydatności rolniczej przed zmianą sposobu użytkowania – wprowadzenie odpowiednich zapisów w planach	Zadanie własne
3	Racjonalne nawożenie gleb i stosowanie środków ochrony roślin	Właściciele gruntów
4	Wprowadzanie sposobów produkcji rolnej zbliżonych do naturalnych	Właściciele gruntów

5	Systematyczne odkwaszanie gleb	Właściciele gruntów
6	Ochrona gleb przed zanieczyszczeniami w sąsiedztwie dróg – wprowadzanie pasów zieleni izolacyjnej wzdłuż drogi wojewódzkiej	- wójt, współpraca - Starosta
7	Racjonalne pozyskiwanie kopalin ze złóż	Podmioty gospodarcze eksploatujące 4e złoża
8	Ochrona gruntów rolnych o wysokich walorach użytkowych	Starosta (współpraca z gminami)

2.2.4. Ochrona przed hałasem

W Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Kujawsko-Pomorskiego zawarte są zadania ponadlokalne związane z działaniami w celu ochrony przed hałasem. Z proponowanych działań na terenie gminy należałoby przyjąć:

- opracowanie map akustycznych i programów naprawczych w zakresie ochrony przed hałasem dla terenów chronionych,
- utrzymywanie przez zarządców nawierzchni dróg w dobrym stanie technicznym,
- kontrola emisji hałasu do środowiska z obiektów działalności gospodarczej.

Na terenie gminy w celu ograniczenia hałasu koniecznym jest także podjęcie innych, następujących działań:

- modernizacja nawierzchni dróg, co ma również znaczenie dla warunków aerosanitarnych,
- projektowanie przebudowy dróg z uwzględnieniem pasa zieleni izolacyjnej.

Poniżej znajduje się tabela ukazująca program działań w zakresie ochrony przed hałasem (tabela 4.)

Tabela 4. Program działań w zakresie ochrony przed hałasem w gminie Dobrze do 2015 r.

Lp.	Działanie	Jednostki realizujące
1.	Wprowadzenia pasów zieleni izolacyjnej wzdłuż szlaków komunikacyjnych	- wójt
2.	W prowadzenie do planów zagospodarowania zapisów o ograniczeniu zagrożenia środowiska hałasem	- wójt
3.	Opracowanie mapy akustycznej gminy w ramach mapy powiatu	- starosta, - wójt
4.	Monitoring hałasu w rejonach szczególnej uciążliwości akustycznej	- wójt
5.	Bieżąca modernizacja dróg	- starosta, - wójt

2.2.5. Ochrona przed odpadami

Cele i działania w zakresie gospodarki odpadami na terenie gminy określono w oparciu o wytyczne Krajowego Planu Gospodarki Odpadami, Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami, oraz w oparciu o aktualną sytuację w zakresie gospodarki odpadami w powiecie radziejowskim i prognozę dotyczącą wytwarzania odpadów.

- objęcie wszystkich mieszkańców gminy zorganizowaną zbiórką odpadów,

- wdrożenie kompleksowego rozwiązania w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi w oparciu o międzygminne kompleksy unieszkodliwiania odpadów komunalnych,
- podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców gminy,
- wyeliminowanie nielegalnego składowania odpadów (dzikich wysypisk),
- doskonalenie istniejących systemów gospodarki odpadami: segregacji u źródła i na składowiskach odpadów (wtórnej),
- wdrożenie systemu zapewniającego pełną ewidencję wytwarzanych odpadów i ich obrotu,
- wdrożenie skutecznego systemu kontroli i nadzoru nad gospodarowaniem odpadami,
- kontynuacja wspierania działań polegających na usuwaniu azbestu i wyrobów zawierających azbest,

2.2.6. Gospodarka wodno-ściekowa

Zasady ochrony wód są określone w prawie wodnym oraz w prawie ochrony środowiska. potrzeby gospodarcze, których podstawą jest dobry stan ekologiczny wód nadających się do chowu i hodowli ryb w warunkach naturalnych. Ochroną są objęte wody powierzchniowe zarówno przepływające w sposób naturalnych, jak też sztucznie wydzielone lub znacznie zmienione w wyniku celowego działania człowieka. Ochrona wód, zatem związana jest z unikaniem i ograniczaniem zanieczyszczeń środowiska wodnego, przez wprowadzanie do jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych substancji szczególnie szkodliwych, w tym substancji szczególnie niebezpiecznych dla wszystkich żywych organizmów.

Ważny problem stanowi dostosowanie technologicznej efektywności oczyszczalni ścieków do obowiązujących wymagań. Dla oczyszczalni ścieków komunalnych istotne znaczenie ma rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 lipca 2006 r. w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi, oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego (Dz. U. Nr 137, poz. 984 ze zm.). Określono tam zasady jakie należy spełnić przy wprowadzaniu do wód lub do ziemi ścieków komunalnych i ścieków przemysłowych, z wyodrębnieniem ścieków rozkładalnych biologicznie. W zależności od wielkości oczyszczalni komunalnej, wyrażonej równoważną liczbą mieszkańców, wskazano najwyższe dopuszczalne wartości w ściekach następujących wskaźników: pięciodobowego biochemicznego zapotrzebowania tlenu (BZT5), chemicznego zapotrzebowania tlenu (ChZT), zawiesin ogólnych, azotu ogólnego i fosforu ogólnego, lub minimalne procenty redukcji zanieczyszczeń. Rozporządzenie to dopuszcza uproszczony sposób obliczania obciążenia istniejących oczyszczalni ścieków o RLM poniżej 15 000, na podstawie wyników badań kontrolnych ścieków przeprowadzonych w ostatnim roku zgodnie z § 5 ust. 2 w/w ustawy, jeżeli badania nie wykazały żadnych istotnych zmian stanu i składu tych ścieków.

W wyniku zachodzących przemian w rolnictwie prowadzących do wzrostu intensywności i koncentracji produkcji rolnej źródłem zagrożenia wód powierzchniowych i podziemnych gminy Dobrze będą zanieczyszczenia obszarowe. Mogą one spowodować jeszcze większe przyspieszenie eutrofizacji jezior. Duży problem stanowi istnienie na terenie gminy opisanego wcześniej obszaru szczególnie narażonego na zanieczyszczenia związkami azotu pochodzenia rolniczego : „OSN”. Rolnicy gospodarujący na tym obszarze muszą stosować zalecenia zawarte w Zarządzeniu Dyrektora RZGW w Warszawie, który rozporządzeniem z dnia 16.06.2008 r. w sprawie wprowadzenia programu działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych dla obszaru szczególnie

narazonego w gminach: Radziejów, Osiećciny, Bytoń, Dobre przedłużył prowadzenie działań ograniczających na tym obszarze o kolejne 4 lata. Produkcja rolna na obszarze OSN podlega wielu rygorom i obostrzeniom i jest monitorowana przez Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska oraz Ośrodek Doradztwa Rolniczego. Ważnym kierunkiem działań będzie tworzenie biologicznych stref ochronnych wzdłuż linii brzegowych cieków, a w szczególności jezior. Bardzo ważnym elementem ograniczania negatywnego oddziaływania rolnictwa na zasoby wodne będzie intensywna edukacja rolników w zakresie wdrażania Kodeksu Dobrych Praktyk Rolniczych. Zgodnie z ustawą o nawozach i nawożeniu z dnia 10 lipca 2007 r. (Dz. U. Nr 147, poz. 1033 ze zm.) gnojówkę i gnojowicę przechowuje się wyłącznie w szczelnych zbiornikach o pojemności umożliwiającej gromadzenie, co najmniej 4- miesięcznej produkcji tego nawozu. Zbiorniki te powinny być zbiornikami zamkniętymi, w rozumieniu przepisów wydanych na podstawie art. 7 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane (Dz. U. z 2006 r. Nr 156, poz. 1118, ze. zm.) dotyczących warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budowle rolnicze i ich usytuowanie. Podmiot, który prowadzi chów lub hodowlę drobiu powyżej 40 000 stanowisk lub chów lub hodowlę świń powyżej 2 000 stanowisk dla świń o wadze ponad 30 kg lub 750 stanowisk macior zobowiązany jest przechowywać nawozy naturalne z wyłączeniem gnojówki i gnojowicy na nieprzepuszczalnych płytach, zabezpieczonych w taki sposób, aby wycieki nie przedostawały się do gruntu. Ważnym zagadnieniem jest też pełna i aktualna inwentaryzacja stanu technicznego zbiorników bezodpływowych (szamb), zwłaszcza na obszarach wiejskich. Często istniejące zbiorniki ze względu na ich zły stan techniczny są źródłem zanieczyszczenia środowiska, w tym wód podziemnych. Powinna nastąpić sukcesywna likwidacja zbiorników bezodpływowych - szamb na rzecz oczyszczalni przyzgodowych.

Podstawowe kierunki działań:

- poprawa praktyki rolniczej, obejmująca środki zaradcze związane ze zmianą procesów nawożenia, gospodarki nawozami i gospodarki gruntami w gospodarstwach rolnych,
- edukacja i doradztwo, obejmujące działania związane ze szkoleniem rolników oraz doradztwem dla gospodarstw rolnych w zakresie dobrych praktyk rolniczych,
- kontrolę rolniczych źródeł zanieczyszczeń, obejmująca działania związane z kontrolą wypełniania efektów realizacji programu polegający na prowadzeniu badań wód i gleb w punktach charakteryzujących wpływ rolnictwa na zanieczyszczenie wód związkami azotu ze źródeł rolniczych.

W rozporządzeniach tych określono obszar zlewni o powierzchni 125,3 km² jako szczególnie narażony na zanieczyszczenia związkami azotu pochodzenia rolniczego.

Wdrożenie przedstawionych powyżej działań powinno w konsekwencji doprowadzić do znacznego ograniczania wprowadzanego ze ściekami ładunku zanieczyszczeń do wód powierzchniowych oraz do pierwszego poziomu wód gruntowych.

Poniżej znajduje się tabela 5 przedstawiająca zakres działań gminy Dobre, których celem jest ochrona wód powierzchniowych i gruntowych do 2015 roku.

Tabela 5. Program działań w zakresie ochrony wód powierzchniowych i gruntowych w gminie Dobre do 2015 roku.

Lp.	Działanie	Jednostki realizujące
Poprawa bilansu hydrologicznego gminy		
1.	Weryfikacja gminnego programu małej retencji	wójt

Poprawa jakości wód powierzchniowych oraz zachowanie zasobów wód podziemnych		
2.	Budowa kanalizacji sanitarnej	wójt
3.	Budowa nowych oczyszczalni ścieków i kolektorów	wójt
4.	Budowa oczyszczalni przydomowych na terenach nie przewidzianych do kanalizacji	Właściciele i zarządcy gospodarstw
5.	Pełne uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej w obiektach podległych samorządowi gminnemu	wójt
6.	Modernizacja dróg w zakresie odwodnienia oraz instalacji urządzeń retencjonujących i podczyszczających wodę opadowe	wójt
7.	Budowa kanalizacji deszczowej	wójt
8.	Inwentaryzacja i eliminacja nieszczelnych zbiorników do gromadzenia nieczystości	- właściciele i zarządcy terenów
9.	Inwentaryzacja i eliminacja użytkowania dołów chłonnych i byłych studni kopalnych jako szamba	- właściciele i zarządcy terenów
10.	Wprowadzenie stref ochronnych ujęć wód podziemnych	wójt
11.	Pełniejsze wykorzystanie przepustowości istniejących na terenie gminy oczyszczalni ścieków (m. im. budowa dodatkowej sieci kanalizacyjnej)	wójt
12.	Intensyfikacja ochrony stref buforowych o szerokości 20 m od cieków	- wójt, - właściciele i zarządcy terenów
13.	Wyznaczenie i zadarnienie dróg spływu wód opadowych	- wójt, - właściciele i zarządcy terenów
14.	Budowa płyty obornikowych oraz zbiorników na gnojówkę i ścieki z obejścia w gospodarstwach prowadzących hodowlę zwierząt	- wójt, - właściciele i zarządcy terenów
15.	Wysiewanie roślin okrywowych natychmiast po zbiorze zbóż lub rzepaku i po nawożeniu organicznym	- wójt, - właściciele i zarządcy terenów

2.1.7. Ochrona powietrza atmosferycznego

Do działań poprawiających jakość powietrza atmosferycznego zaliczyć można:

- zmniejszenie zanieczyszczeń powietrza związanych z emisją niską,
- zmniejszenie emisji zanieczyszczeń i zużycia energii przez obiekty podlegające administracji gminnej,
- opracowanie i wdrożenie programu wykorzystania odnawialnych źródeł energii (biomasa, energia geotermalna, energia słoneczna, biopaliwa) kosztem stosowania węgla kamiennego,
- opracowanie i wdrożenie programu gazyfikacji gminy,
- rozwój sieci tras rowerowych jako alternatywy dla ruchu samochodowego,
- ocieplenie budynków użyteczności publicznej i zabudowy mieszkalnej średnio kondygnacyjnej.

Zadania gmin w zakresie ochrony powietrza atmosferycznego ukazuje poniższa tabela 6 .

Tabela 6. Program działań w zakresie ochrony powietrza atmosferycznego w gminie Dobro do 2015 roku.

Lp.	Działanie	Jednostki realizujące
1	Zmniejszenie zanieczyszczeń powietrza związanych z emisją niską poprzez zmianę nośników energii	- właściciele budynków
2.	Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń i zużycia energii przez obiekty podlegające administracji	- wójt
3.	Opracowanie programu wykorzystania odnawialnych źródeł energii	- wójt
4.	Wdrożenie programu wykorzystania odnawialnych źródeł energii	- wójt
5.	Opracowanie programu gazyfikacji gminy	- wójt
6.	Wdrożenie programu gazyfikacji gminy	- wójt
7.	Budowa sieci tras rowerowych	- wójt
8.	Bieżąca modernizacja dróg	- wójt
9	Ocieplenie budynków użyteczności publicznej i zabudowy mieszkaniowej	- wójt, -właściciele i zarządcy budynków

2.2.8. Ochrona przed hałasem i promieniowaniem elektromagnetycznym.

Zgodnie z treścią zapisów ustawy Prawo ochrony środowiska, ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszej jakości stanu akustycznego środowiska, a w szczególności przez (art. 112) utrzymanie poziomu hałasu poniżej dopuszczalnego poziomu lub co najmniej na tym poziomie i (lub) zmniejszenie poziomu hałasu co najmniej do dopuszczalnego, gdy nie jest on dotrzymany.

- utrzymanie istniejącego stanu nie wykazującego przekroczeń wartości dopuszczalnych dla środowiska,
- wprowadzenie ustaleń do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego sprzyjających ograniczeniu zagrożenia środowiska hałasem,
- wprowadzanie pasów zieleni izolacyjnej wzdłuż szlaków komunikacyjnych i granic terenów chronionych,

3. Edukacja ekologiczna.

Edukacja ekologiczna powinna obejmować całą społeczność gminy, a przede wszystkim koncentrować się na młodych mieszkańcach, gdyż ważne jest aby kształtowanie proekologicznych postaw zaczęło się już od najmłodszych lat. Ważne jest aby dzieci i młodzież uczyć wrażliwości i szacunku dla przyrody, rozwijać w nich poczucie odpowiedzialności za jej funkcjonowanie oraz przyswajać ich z ekologicznym trybem życia we własnym otoczeniu i w domu. Edukacja ekologiczna powinna kreować odpowiednie postawy i zachowania w stosunku do otaczającego środowiska.

Wzmoczenie działalności edukacyjnej w szerokim zakresie ekologii na terenie gminy wynika z istniejących problemów i zaniedbań w tym zakresie. Należy do nich zaliczyć:

- obecny mało zadowalający stan środowiska (stan zanieczyszczenia wód, występowanie dzikich wysypisk śmieci i zrzutów ścieków, degradacja powierzchni ziemi, degradacja zielni) świadczące o stosunkowo małym zainteresowaniu mieszkańców stanem walorów środowiska,
- brak nawyków w społeczeństwie związanych z kulturą korzystania z walorów środowiska,
- niewystarczający udział społeczeństwa gminy w realizowaniu prowadzonych

- różnych działań proekologicznych,
- zbyt mały udział problematyki ekologicznej w programach szkolnych,
- zbyt mały udział problemów ekologicznych w treściach przekazywanych przez środki społecznego przekazu,
- niewystarczające angażowanie się różnych stowarzyszeń społecznych w kształtowanie świadomości ekologicznej mieszkańców.

Program działań edukacyjnych powinien zostać podzielony na dwie podstawowe części; dla dzieci i młodzieży oraz dla dorosłych. W programach edukacyjnych dzieci i młodzieży powinna znaleźć się dla przykładu następująca problematyka dotycząca w szczególności powiatu radziejowskiego, w tym także gminy Dobre:

- rola walorów przyrodniczych w życiu społeczno-gospodarczym powiatu,
- rola i funkcjonowanie zbiorczych oczyszczalni ścieków,
- przydomowe oczyszczalnie ścieków,
- rola i funkcjonowanie składowisk odpadów,
- selektywna gospodarka odpadami stałymi,
- zanieczyszczenia i degradacja środowiska (wody, powietrze, gleby, powierzchnia ziemi),
- formy przeciwdziałania degradacji środowiska,
- cele i zadania monitoringu środowiska,
- formy ochrony przyrody.

W szkołach powinno się także organizować różnego typu akcje o charakterze ekologicznym:

- akcje „ Dzień Ziemi”, „Sprzątanie Świata”, „Dni lasu”,
- ekologiczne konkursy fotograficzne i plastyczne,
- pogadanki i prelekcje dotyczące problemów ekologicznych,
- akcje zalesieniowe i zadrzewieniowe prowadzone przez szkoły,
- biwaki ekologiczne w celu nauczania wypoczynku zgodnie z naturą,
- zawiązywanie szkolnych kół Ligi Ochrony Przyrody lub szkolnych kół ekologicznych.

Dla dorosłych mieszkańców gminy szkolenia, pogadanki, pokazy i prelekcje ekologiczne powinny dla przykładu dotyczyć:

- zasad funkcjonowania rolnictwa ekologicznego ,
- budowy i zasad funkcjonowania przydomowych oczyszczalni ścieków,
- metod odzysku surowców wtórnych,
- zakresu wykorzystywania materiałów naturalnych.

Spśród innych działań o charakterze edukacyjnym należy także wymienić:

- wydanie informatora przyrodniczo-edukacyjnego o walorach przyrodniczych gminy Dobre,
- organizacja gminnego konkursu wiedzy ekologicznej,
- upowszechnianie informacji o możliwościach wykorzystania odnawialnych źródeł energii na terenie gminy,
- upowszechnianie informacji na temat możliwości oszczędzania wody i wykorzystania wód opadowych w rolnictwie i w gospodarstwach domowych,
- organizacja konkursu na najładniejszy ogródek w gminie,
- organizacja konkursu na terenie gminy pn. „Ekologiczna zagroda”,
- organizacja szkoleń ekologicznych dla sołtysów z terenu gminy.

Podstawowymi kierunkami działań władz samorządowych w gminie w zakresie edukacji ekologicznej do 2015 roku winno być:

- opracowanie gminnego programu edukacji ekologicznej,
- uznanie edukacji ekologicznej za jeden z podstawowych warunków realizacji

- polityki ochrony środowiska w gminie,
- objęcie różnymi formami edukacji ekologicznej wszystkich grup wiekowych i różnych grup zawodowych,
- wprowadzenie elementów edukacji ekologicznej do wszystkich sfer życia społecznego,
- zapewnienie dostępu społeczeństwa do informacji o stanie środowiska przyrodniczego gminy.

4. Nakłady na realizację programu i planu.

Realizacja zadań wytyczonych w Planie Gospodarki Odpadami Komunalnymi wiąże się z wysokimi nakładami inwestycyjnymi. Większość instytucji, które udzielają dotacji lub korzystnie oprocentowanych kredytów na inwestycje w dziedzinie gospodarki odpadami, wymaga, żeby inwestycja osiągnęła odpowiednio duży efekt ekologiczny i objęła swym zasięgiem możliwie największą liczbę mieszkańców.

Wsparcie na inwestycje z dziedziny ochrony środowiska uzyskać można z:

- budżetu państwa na inwestycje ponadregionalne,
- środków własnych,
- funduszy ekologicznych takich jak: Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- z banków – nisko-oprocentowane kredyty inwestycyjne,
- fundacji i agencji np. Ekofundusz, Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Europejski Fundusz Rozwoju Wsi Polskiej,
- partnerstwa publiczno – prawnego i publiczno – prywatnego,

W przedstawionej niżej tabeli 7 planowane koszty realizowanych zadań na terenie gminy w latach 2010-2015.

Realizacja niniejszego programu będzie możliwa przede wszystkim dzięki pozyskaniu środków finansowych z różnych źródeł zewnętrznych. Podstawowe źródła finansowania stanowić będą:

- polskie fundusze ekologiczne (WFOŚiGW, NFOŚiGW)
- środki własne podmiotów gospodarczych,
- środki jednostek samorządu terytorialnego,
- Budżet państwa,
- fundusze UE.

Tabela nr 7 . Planowane koszty zadań realizowanych na terenie gminy Dobrze w latach 2010 -2016

1.	Nazwa zadania inwestycyjnego	Okres realizacji rozpoczęcia zakończenia	Nakłady przewidywane wg kosztorysu	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.	2014 r.	2015 r.	2016 r.	Dział
				a) środki własne b)pożyczki i kredyty c) dotacja d) inne	a) środki własne b)pożyczki i kredyty c) dotacja d) inne	a) środki własne b)pożyczki i kredyty c) dotacja d) inne	a) środki własne b)pożyczki i kredyty c) dotacja d) inne	a) środki własne b)pożyczki i kredyty c) dotacja d) inne	a) środki własne b)pożyczki i kredyty c) dotacja d) inne		
1.	2.	3.	4.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12	13
I Zadania własne											
	Ochrona środowiska			<u>1.976.090</u> w tym: a)413.891 b)1.099.899	<u>597.100</u> w tym: a) 246.055 b)149.275 WFOŚiGW c) 201.770 PROW	<u>3.320.000</u> w tym: a)1.409.270 b) 812.500 WFOŚiGW c)1.098.230 PROW	<u>1.261.500</u> w tym: a)1.261.500	<u>661.500</u> w tym: a) 661.500	262.000 w tym: a) 262.000	200.00 w tym: 200.000	
1.	Rozbudowa stacji uzdatniania wody w Dobrem	<u>2007</u> 2010	<u>1.557.282</u> 1.731.374	<u>1.706.536</u> w tym: a) 341.078 b) 380.300 c) 985.158	X	X	X	X	X	X	010

1.	Nazwa zadania inwestycyjnego	Okres realizacji roz poczęcia zakończenia	Nakłady przewidywane wg kosztorysu	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.	2014 r.	2015 r.	2016 r.	Dział
				a) środki własne b) pożyczki i kredyty c) dotacja d) inne	a) środki własne b) pożyczki i kredyty c) dotacja d) inne	a) środki własne b) pożyczki i kredyty c) dotacja d) inne	a) środki własne b) pożyczki i kredyty c) dotacja d) inne	a) środki własne b) pożyczki i kredyty c) dotacja d) inne	a) środki własne b) pożyczki i kredyty c) dotacja d) inne		
1.	2.	3.	4.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13
2.	Budowa kanalizacji sanitarnej grawitacyjnej w miejscowości Dobre ul. Wiejska	<u>2007</u> 2010	339.686	<u>139.984</u> w tym: a) 25.243 c) 114.741	X	X	X	X	X	X	900
3.	Rekultywacja I kwatery składowiska odpadów komunalnych w Byczynie	<u>2008</u> 2010	340.000	<u>114.000</u> a) 23.570 b) 82.000 WFOŚ	X	X	X	X	X	X	900
4.	Kanalizacja Przysiek	<u>2007</u> 2012	3.907.100	<u>15.000</u> a) 15.000	<u>597.100</u> a) 246.055 b) 149.275 WFOŚiGW c) 201.770 PROW	3.250.000 a) 1.339.270 b) 812.500 WFOŚiGW c) 1.098.230 PROW	X	X	X	X	900

1.	Nazwa zadania inwestycyjnego	Okres realizacji roz poczęcia zakończenia	Nakłady przewidywane wg kosztorysu	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.	2014 r.	2015 r.	2016 r.	Dział
				a) środki własne b) pożyczki i kredyty c) dotacja d) inne	a) środki własne b) pożyczki i kredyty c) dotacja d) inne	a) środki własne b) pożyczki i kredyty c) dotacja d) inne	a) środki własne b) pożyczki i kredyty c) dotacja d) inne	a) środki własne b) pożyczki i kredyty c) dotacja d) inne	a) środki własne b) pożyczki i kredyty c) dotacja d) inne		
1.	2.	3.	4.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.
5.	Kanalizacja Dęby – Morawy 1,1 km	<u>2012</u> 2013	630.000	X	X	<u>30.000</u> a) 30.000	<u>600.000</u> a) 600.000	X	X	X	900
6.	Kanalizacja Dobre ul. Szkolna, Boczna i Fabryczna	<u>2012</u> 2014	1.030.000	X	X	<u>30.000</u> a) 30.000	<u>500.000</u> a) 500.000	<u>500.000</u> a) 500.000	X	X	900
7.	Kanalizacja Dobre ul. Dworcowa	<u>2012</u> 2015	195.000	X	X	<u>10.000</u> a) 10.000	<u>61.500</u> a) 61.500	<u>61.500</u> a) 61.500	<u>62.000</u> a) 62.000	X	900

1.	Nazwa zadania inwestycyjnego	Okres realizacji rozpoczęcia zakończenia	Nakłady przewidywane wg kosztorysu	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.	2014 r.	2015 r.	2016 r.	Dział
				a) środki własne b) pożyczki i kredyty c) dotacja d) inne	a) środki własne b) pożyczki i kredyty c) dotacja d) inne	a) środki własne b) pożyczki i kredyty c) dotacja d) inne	a) środki własne b) pożyczki i kredyty c) dotacja d) inne	a) środki własne b) pożyczki i kredyty c) dotacja d) inne	a) środki własne b) pożyczki i kredyty c) dotacja d) inne		
1.	2.	3.	4.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.
8.	Modernizacja ujęcia wody w Krzywosądzy	2015 2016	400.000	X	X	X	X	X	200.000 w tym: a) 80.000 c) 120.000 UE	200.000 w tym : a) 80.000 c) 120.000 UE	010
9.	Rozbudowa oczyszczalni ścieków w Dobrem	2012 2013	200.000	X	X	100.000 w tym: a) 30.000 c) 70.000 UE	100.000 w tym: a) 30.000 c) 70.000 UE	X	X	X	900
	Rozwój bazy oświatowo-kulturalno-sportowej, administracyjnej, bezpieczeństwa i porządku			<u>2.141.227</u> a) 414.817 b) 571.894 c) 1.154.516 w tym: 400.000FW 424.396LG D 318.120UE 12.000 UM	<u>1.340.250</u> a) 840.250 c) 500.000 PROW	1.000.000 a) 200.000 b) 800.000 BP	X	290.000 a) 290.000	X	X	

1.	Nazwa zadania inwestycyjnego	Okres realizacji rozpoczęcia zakończenia	Nakłady przewidywane wg kosztorysu	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.	2014 r.	2015 r.	2016 r.	Dział
				a) środki własne b) pożyczki i kredyty c) dotacja d) inne	a) środki własne b) pożyczki i kredyty c) dotacja d) inne	a) środki własne b) pożyczki i kredyty c) dotacja d) inne	a) środki własne b) pożyczki i kredyty c) dotacja d) inne	a) środki własne b) pożyczki i kredyty c) dotacja d) inne	a) środki własne b) pożyczki i kredyty c) dotacja d) inne		
1.	2.	3.	4.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.
1.	Poprawa infrastruktury społecznej poprzez przebudowę obiektu po byłej Cukrowni na Gminny Ośrodek Kultury w miejscowości Dobre wraz z zagospodarowaniem terenu	<u>2009</u> 2010	853.894	<u>808.894</u> a) 67.000 b) 371.894 c) 400.000 FW	X	X	X	X	X	X	921
2.	Przebudowa, rozbudowa, remont, wyposażenie oraz zagospodarowanie terenu wokół świetlic wiejskich w Gminie Dobre	<u>2010</u> 2010	690.396	<u>700.396</u> a) 76.000 b) 200.000 c) 424.396 LGD	X	X	X	X	X	X	921
3	Przebudowa świetlicy wiejskiej w Krzywosądzcy	<u>2008</u> 2010	995.000	<u>563.237</u> a) 245.117 c) 318.120 UE	X	X	X	X	X	X	921
4	Kolorowy plac zabaw dla dzieci w Dobrem	<u>2010</u> 2010	18.700	<u>18.700</u> a) 6.700 c) 12.000 UM							

1.	Nazwa zadania inwestycyjnego	Okres realizacji roz poczęcia zakończenia	Nakłady przewidywane wg kosztorysu	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.	2014 r.	2015 r.	2016 r.	Dział
				a) środki własne b) pożyczki i kredyty c) dotacja d) inne	a) środki własne b) pożyczki i kredyty c) dotacja d) inne	a) środki własne b) pożyczki i kredyty c) dotacja d) inne	a) środki własne b) pożyczki i kredyty c) dotacja d) inne	a) środki własne b) pożyczki i kredyty c) dotacja d) inne	a) środki własne b) pożyczki i kredyty c) dotacja d) inne		
1.	2.	3.	4.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13
5	„Moje Boisko-ORLIK 2012”	<u>2012</u> 2012	1.000.000	X	X	<u>999.000</u> a) 333.000 c) 666.000 UE, BP	X	X	X	X	926
6	Przebudowa stadionu sportowego w Dobrem	<u>2010</u> 2011	1.320.000	<u>20.000</u> a) 20.000	<u>1.300.000</u> a) 800.000 c) 500.000 PROW	X	X	X	X	X	926
7	Pompa szlamowa OSP Dobrze	<u>2011</u> 2011	4.500	X	<u>4.500</u> a) 4.500						754
8	Świetlica wiejska w Bieczynie	<u>2014</u> 2014	250.000	X	X	X	X	<u>250.000</u> a) 250.000	X	X	921
9	Garaż OSP Dobrze	<u>2014</u> 2014	40.000	X	X	X	X	<u>40.000</u> a) 40.000	X	X	754

1.	Nazwa zadania inwestycyjnego	Okres realizacji roz poczęcia zakończenia	Nakłady przewidywane wg kosztorysu	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.	2014 r.	2015 r.	2016 r.	Dział
				a) środki własne b) pożyczki i kredyty c) dotacja d) inne	a) środki własne b) pożyczki i kredyty c) dotacja d) inne	a) środki własne b) pożyczki i kredyty c) dotacja d) inne	a) środki własne b) pożyczki i kredyty c) dotacja d) inne	a) środki własne b) pożyczki i kredyty c) dotacja d) inne	a) środki własne b) pożyczki i kredyty c) dotacja d) inne		
1.	2.	3.	4.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13
10	Zakup tablic interaktywnych	<u>2014</u> 2014	35.750	X	<u>35.750</u> a) 35.750	X	X	X	X	X	801
	Infrastruktura wsi			<u>106.212</u> a) 106212	<u>2.186.24</u> a) 1.939.622 c) 246.621 RPO	<u>537.500</u> a) 187.500 b) 350.000 RPO	<u>637.500</u> a) 287.500 c) 350.000 RPO	<u>567.500</u> a) 567.500	<u>1.100.00</u> a) 1.100.000	<u>1.300.000</u> a) 1.300.000	
1.	Droga Dobre ul. Powstańców 950 mb nr180155C	<u>2009</u> 2011	500.343	<u>5.100</u> a) 5.100	<u>493.243</u> a) 246.622 c) 246.621 RPO	X	X	X	X	X	600
2.	Droga Bachorza - Narkowo 1 km (kamień) nr 180101C	<u>2010</u> 2011	123.000	<u>3.000</u> a) 3.000	120.000 a) 120.000	X	X	X	X	X	600
3.	Droga Koszczały - Smarglin 1,4 km nr 180111C	<u>2009</u> 2011	184.000	<u>3.000</u> a) 3.000	65.000 a) 65.000	X	X	X	X	X	600
4.	Budowa ścieżki pieszo – rowerowej	<u>2008</u>	1.566.313	<u>8.812</u>	50.000	<u>537.500</u>	<u>537.500</u>	X	X	X	630

1.	Nazwa zadania inwestycyjnego	Okres realizacji roz poczęcia zakończenia	Nakłady przewidywane wg kosztorysu	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.	2014 r.	2015 r.	2016 r.	Dział
				a) środki własne b) pożyczki i kredyty c) dotacja d) inne	a) środki własne b) pożyczki i kredyty c) dotacja d) inne	a) środki własne b) pożyczki i kredyty c) dotacja d) inne	a) środki własne b) pożyczki i kredyty c) dotacja d) inne	a) środki własne b) pożyczki i kredyty c) dotacja d) inne	a) środki własne b) pożyczki i kredyty c) dotacja d) inne		
1.	2.	3.	4.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13
	Dobre Wieś – Dobre – Krzywosądz 8 km.	2013		a) 8.812	a) 50.000	a) 187.500 c) 350.00 RPO	a) 187.500 c) 350.000 RPO				
5.	Droga Kobielice - Koszczały 987 mb. nr 18110C	<u>2010</u> 2011	203.000	<u>3.000</u> a) 3.000	200.000 a) 200.000	X	X	X	X	X	600
6.	Budowa chodników i parkingów przy Kościele Parafialnym w Krzywosądz	<u>2014</u> 2014	67.500	X	X	X	X	<u>67.500</u> a) 67.500	X	X	600
7.	Przebudowa drogi gminnej nr 181051C w Dobrem, ul. Matejki 60mb	<u>2009</u> 2010	32.000	<u>10.000</u> a) 10.000	X	X	X	X	X	X	600
8	Droga Kobielice – Bronisław ok. 1678 mb Nr 180117C	<u>2010</u> 2011	234.000	<u>4.000</u> a) 34.000	230.000 a) 230.000	X	X	X	X	X	600

1.	Nazwa zadania inwestycyjnego	Okres realizacji roz poczęcia zakończenia	Nakłady przewidywane wg kosztorysu	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.	2014 r.	2015 r.	2016 r.	Dział
				a) środki własne b) pożyczki i kredyty c) dotacja d) inne	a) środki własne b) pożyczki i kredyty c) dotacja d) inne	a) środki własne b) pożyczki i kredyty c) dotacja d) inne	a) środki własne b) pożyczki i kredyty c) dotacja d) inne	a) środki własne b) pożyczki i kredyty c) dotacja d) inne	a) środki własne b) pożyczki i kredyty c) dotacja d) inne		
1.	2.	3.	4.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.
9	Droga Smarglin - Dęby ok. 450 mb Nr 180108C	<u>2010</u> 2011	52.500	<u>2.500</u> a) 2.500	50.000 a) 50.000	X	X	X	X	X	600
10	Droga Bodzanowo – Bodzanowo Drugie 443 mb nr 180105C	<u>2010</u> 2011	57.500	<u>2.500</u> a) 2.500	55.000 a) 55.000	X	X	X	X	X	600
11	Droga Bodzanowo - leśniczówka 628 mb nr 180112C	<u>2010</u> 2011	93.000	<u>3.000</u> a) 3.000	90.000 a) 90.000	X	X	X	X	X	600
12	Droga Dęby - Przysiek 753 mb nr 180113C, 180138C	<u>2010</u> 2011	123.000	<u>3.000</u> a) 3.000	120.000 a) 120.000	X	X	X	X	X	600
13	Droga Dobrze – Dęby 920 mb nr 180136C	<u>2010</u> 2011	133.000	<u>3.000</u> a) 3.000	130.000 a) 130.000	X	X	X	X	X	600

1.	Nazwa zadania inwestycyjnego	Okres realizacji roz poczęcia zakończenia	Nakłady przewidywane wg kosztorysu	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.	2014 r.	2015 r.	2016 r.	Dział
				a) środki własne b) pożyczki i kredyty c) dotacja d) inne	a) środki własne b) pożyczki i kredyty c) dotacja d) inne	a) środki własne b) pożyczki i kredyty c) dotacja d) inne	a) środki własne b) pożyczki i kredyty c) dotacja d) inne	a) środki własne b) pożyczki i kredyty c) dotacja d) inne	a) środki własne b) pożyczki i kredyty c) dotacja d) inne		
2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.
14	Droga Krzywosądz – Krzywosądz ok. 679 mb nr 180102C	<u>2010</u> 2011	107.500	<u>2.500</u> a) 2.500	105.000 a) 105.000	X	X	X	X	X	600
15	Droga Bodzanowo – Bodzanowo Drugie 1 km Nr 180107C	<u>2010</u> 2011	32.500	<u>2.500</u> a) 2.500	30.000 a) 30.000	X	X	X	X	X	600
16	Droga Bronisław - Koszczały 850 mb nr 180126C	<u>2010</u> 2011	93.000	<u>3.000</u> a) 3.000	90.000 a) 90.000	X	X	X	X	X	600
17	Drogi dojazdowe w Dębach (dwa odcinki)	<u>2010</u> 2011	43.500	<u>3.500</u> a) 3.500	<u>40.000</u> a) 40.000	X	X	X	X	X	600
18	Droga Szczebłotowo – Bodzanowo 3000 mb nr 180122C	<u>2010</u> 2011	164.500	<u>4.500</u> a) 4.500	160.000 a) 160.000	X	X	X	X	X	600

1.	Nazwa zadania inwestycyjnego	Okres realizacji roz poczęcia zakończenia	Nakłady przewidywane wg kosztorysu	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.	2014 r.	2015 r.	2016 r.	Dział
				a) środki własne b) pożyczki i kredyty c) dotacja d) inne	a) środki własne b) pożyczki i kredyty c) dotacja d) inne	a) środki własne b) pożyczki i kredyty c) dotacja d) inne	a) środki własne b) pożyczki i kredyty c) dotacja d) inne	a) środki własne b) pożyczki i kredyty c) dotacja d) inne	a) środki własne b) pożyczki i kredyty c) dotacja d) inne		
1.	2.	3.	4.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.
19	Droga Bieganowo - Szczebłotowo 1012 mb nr 180124C	<u>2010</u> 2011	47.500	<u>2.500</u> a) 2.500	45.000 a) 45.000	X	X	X	X	X	600
20	Droga Krzywosądz - Ułomie 908 mb nr 180115C	<u>2010</u> 2011	45.500	<u>2.500</u> a) 2.500	43.000 a) 43.000	X	X	X	X	X	600
21	Droga Dobre Wieś – Byczyna Kolonia 2 km Nr 180119C	<u>2013</u> 2013	100.000	X	X	X	<u>100.000</u> a) 100.000	X	X	X	600
22	Droga Dobre – Dobre Wieś 1700 mb nr 180121C	<u>2011</u> 2011	70.000	X	<u>70.000</u> a) 70.000	X	X	X	X	X	600
23	Budowa chodnika w Dobrem (cmentarz)	<u>2010</u> 2010	20.000	<u>20.000</u> a) 20.000	X	X	X	X	X	X	600

1.	Nazwa zadania inwestycyjnego	Okres realizacji roz poczęcia zakończenia	Nakłady przewidywane wg kosztorysu	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.	2014 r.	2015 r.	2016 r.	Dział
				a) środki własne b) pożyczki i kredyty c) dotacja d) inne	a) środki własne b) pożyczki i kredyty c) dotacja d) inne	a) środki własne b) pożyczki i kredyty c) dotacja d) inne	a) środki własne b) pożyczki i kredyty c) dotacja d) inne	a) środki własne b) pożyczki i kredyty c) dotacja d) inne	a) środki własne b) pożyczki i kredyty c) dotacja d) inne		
1.	2.	3.	4.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.
24	Zakup – pług odśnieżny	<u>2010</u> 2010	14.300	<u>14.300</u> a) 14.300	X	X	X	X	X	X	600
25	Oświetlenie ulic	<u>2015</u> 2015	300.000	X	X	X	X	X	<u>300.000</u> a) 300.000	X	900
26	Budowa chodników i parkingów	<u>2016</u> 2016	500.000	X	X	X	X	X	X	<u>500.000</u> a) 500.000	600
27	Modernizacja i budowa dróg gminnych	<u>2014</u> 2016	2.100.000	X	X	X	X	<u>500.000</u> a) 500.000	<u>800.000</u> a) 800.000	<u>800.000</u> a) 800.000	600
II	Dofinansowanie inwestycji powiatu			<u>159.000</u> a) 159.000	<u>200.000</u> a) 200.000	X	X	X	X	X	

1.	Nazwa zadania inwestycyjnego	Okres realizacji roz poczęcia zakończenia	Nakłady przewidywane wg kosztorysu	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.	2014 r.	2015 r.	2016 r.	Dział
				a) środki własne b) pożyczki i kredyty c) dotacja d) inne	a) środki własne b) pożyczki i kredyty c) dotacja d) inne	a) środki własne b) pożyczki i kredyty c) dotacja d) inne	a) środki własne b) pożyczki i kredyty c) dotacja d) inne	a) środki własne b) pożyczki i kredyty c) dotacja d) inne	a) środki własne b) pożyczki i kredyty c) dotacja d) inne		
1.	2.	3.	4.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.
1.	Przebudowa drogi powiatowej nr 2574C Bronisław - Dobre	<u>2010</u> 2011	359.000	<u>195.000</u> a) 195.000	<u>200.000</u> a) 200.000	X	X	X	X	X	600
	Ogółem	X		<u>4.382.529</u> w tym: a) 1.093.920 b) 1.034.194 c) 2.254.415 w tym: 1.418.019 UE 400.000	<u>4.323.593</u> w tym: a) 3.225.927 b) 149.275 c) 948.391 w tym: 246.621 RPO 701.770	<u>4.857.500</u> w tym: a) 1.796.770 b) 812.500 c) 2.248.230 w tym: 1.098.230 PROW 800.000 BP	<u>1.899.000</u> w tym: a) 1.549.000 c) 350.000 RPO	<u>1.519.000</u> w tym: a) 1.519.000	<u>1.362.000</u> w tym: a) 1.362.000	<u>1.500.000</u> w tym: a) 1.500.000	

	Nazwa zadania inwestycyjnego	Okres realizacji roz poczęcia zakończenia	Nakłady przewidywane wg kosztorysu	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.	2014 r.	2015 r.	2016 r.	Dział
				a) środki własne b) pożyczki i kredyty c) dotacja d) inne	a) środki własne b) pożyczki i kredyty c) dotacja d) inne	a) środki własne b) pożyczki i kredyty c) dotacja d) inne	a) środki własne b) pożyczki i kredyty c) dotacja d) inne	a) środki własne b) pożyczki i kredyty c) dotacja d) inne	a) środki własne b) pożyczki i kredyty c) dotacja d) inne		
1.	2.	3.	4.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13
				FW 424.396 LGD 12.000 UM	PROW	350.000 RPO					

5. Analiza oddziaływania planu na środowisko

Realizacja przedstawionych zamierzeń w planie gospodarki odpadami spowoduje kompleksowe uporządkowanie tej gospodarki na terenie gminy Dobre. Projekt planu zakłada odzysk lub unieszkodliwianie wszystkich odpadów powstających na terenie gminy, a także usunięcie zagrożeń związanych z odpadami już nagromadzonymi. Odpady wytworzone na terenie gminy będą zagospodarowane na istniejącym składowisku odpadów w Byczynie. Realizacja planu oznaczać będzie ograniczenie zagrożeń dla środowiska gminy wynikających ze składowania odpadów. Zmniejszenie zagrożeń środowiska wynika także z zakładanego ograniczenia ilości odpadów niesegregowanych, przeznaczonych do składowania.

Planowane upowszechnienie systemu segregacji odpadów i odzysku surowców wtórnych połączone z szeroką akcją edukacyjno-informacyjną wśród społeczności gminy przyczyni się do bardziej racjonalnego gospodarowania zasobami środowiska. Wdrożenie planu gospodarki tymi odpadami powinno doprowadzić do likwidacji niekontrolowanego deponowania ich w środowisku. Przyczyni się to w dużej mierze do zmniejszenia zagrożenia zanieczyszczeniem gleb, a w szczególności wód powierzchniowych i gruntowych. Należy mieć także na uwadze oddziaływanie na środowisko składowiska odpadów. Każde składowisko powoduje powstawanie zmian w krajobrazie, zanieczyszczenie gleb i pogorszenie stanu powietrza atmosferycznego (odory, aerozole, spaliny) oraz może wpłynąć na jakość wód powierzchniowych i podziemnych. Eksploatacja składowiska wywołuje dodatkowe uciążliwości związane z hałasem spowodowanym zwiększonym transportem samochodowym. Jednak przy odpowiednich zabezpieczeniach nie występują zagrożenia zanieczyszczenia gleb, czy wód, szczególnie gruntowych, natomiast drogi dojazdowe do wysypiska powinny być obsadzone ciągami szpalerowymi zieleni średniej i wysokiej. Podobnie w bezpośrednim otoczeniu wysypiska, gdzie nie występuje las należy wprowadzać strefy zieleni izolacyjnej i ochronnej.

Prowadzenie zatem gospodarki odpadami – zgodnie z przyjętymi w planie zasadami – będzie warunkiem skutecznej ochrony i wykorzystania zasobów gminy. Proces wdrażania planu nie przyczyni się, na jakimkolwiek etapie, do powstania nowych zagrożeń dla środowiska gminy Dobre.

6. Monitoring i ocena wdrażania planu.

Gminny plan gospodarki odpadami powinien być skorelowany z krajowym, wojewódzkim i powiatowym planem gospodarki odpadami. Plan gospodarki odpadami winien być przede wszystkim zgodny z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego w gminie, gdyż w planie określa się przeznaczenie i zasady zagospodarowania terenu. Ustawa o odpadach stawia wymóg aktualizowania planów gospodarki odpadami nie rzadziej niż raz na 4 lata. Konieczność modyfikacji planu, w zależności od sytuacji lokalnej, wymaga przeprowadzenia stosownego postępowania, przed upływem wymaganych ustawowo 4 lat, w celu aktualizacji planu. Organy wykonawcze jednostek samorządowych przygotowują co 2 lata sprawozdanie z realizacji planów gospodarki odpadami i składają je organom wybieralnym.

Monitorowanie i ocena skutków wdrażania planu gospodarki odpadami wymaga przyjęcia odpowiednich mierników, którymi przykładowo mogą być:

- ilość wytwarzanych odpadów na terenie gminy,
- ilość składowanych odpadów komunalnych na składowisku,
- ilość mieszkańców gminy objęta selektywną zbiórką odpadów,

- stopień odzysku poszczególnych rodzajów odpadów w strumieniu odpadów komunalnych,

Proponowane mierniki mogą być korygowane w zależności od sytuacji prawnej (zmiany uregulowań prawnych gospodarki odpadami), finansowej, technologicznej w procesie odzysku, jak i unieszkodliwienia odpadów, administracyjnej, a nawet politycznej. Monitorowanie stanu gospodarki odpadami w gminie powinno być realizowane przez wyznaczoną komórkę organizacyjną. Wynika to z konieczności dostarczania informacji z terenu gminy niezbędnych dla utworzenia i aktualizacji wojewódzkiej bazy danych dotyczącej gospodarki odpadami.

7. Streszczenie w języku niespecjalistycznym.

Zgodnie z art. 17 ustawy Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. oraz art. 14 ust. 14 ustawy o odpadach z dnia 27 kwietnia 2001 roku, wójt w celu realizacji polityki ekologicznej państwa, jest zobowiązany do aktualizacji sporządzonego w 2004 r., zatwierdzonego w dniu 26 listopada 2004r. Uchwałą nr XXXIII/113/04 przez Radę Gminy Dobre, Programu ochrony środowiska z planem gospodarki odpadami dla Gminy Dobre na lata 2004-2013. Aktualizacja powinna następować co 4 lata. Program Ochrony Środowiska wraz z planem gospodarki odpadami powinien zawierać w szczególności:

- Podstawę prawną,
- Charakterystykę gminy,
- Zasoby środowiska przyrodniczego gminy,
- Zagrożenia, cele ekologiczne,
- Priorytety ekologiczne, rodzaj i harmonogram przedsięwzięć ekologicznych oraz środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno-ekonomiczne i środki finansowe.

Ocena stanu środowiska w gminie – stanowiąca podstawę programu – dotyczy poszczególnych komponentów środowiska przyrodniczego. W tej części programu zawarto identyfikację występujących zagrożeń środowiska. W drugiej części programu zawarto cele i priorytety ekologicznych, rodzaj i harmonogram przedsięwzięć ekologicznych na terenie gminy oraz środki niezbędne do osiągnięcia tych celów, w tym mechanizmy prawne i finansowe. Zagadnienia dotyczące gospodarki odpadami znajdują się w planie gospodarki odpadami dla gminy Osiećnicy, który stanowi integralną II część programu ochrony środowiska.

Na podstawie analizy aktualnego stanu środowiska w gminie przyjęto w programie operacyjne cele ochrony środowiska: zachowanie i wzbogacenie walorów przyrodniczo-krajobrazowych gminy, poprawa bilansu hydrologicznego gminy, dalsza poprawa jakości wód powierzchniowych, ochrona jakości wód podziemnych oraz racjonalne gospodarowanie tymi zasobami, dalsza poprawa jakości powietrza atmosferycznego, poprawa warunków klimatu akustycznego, dalsze kształtowanie różnorodności biologicznej, zwiększenie lesistości gminy, przeciwdziałanie degradacji gleb, rekultywacja terenów poeksploatacyjnych, rozbudowa zbiorczych systemów kanalizacyjnych, gazyfikacja gminy, wdrożenie nowoczesnego systemu gospodarki odpadami, kształtowanie systemu obszarów chronionych.

Plan gospodarki odpadami dla gminy Dobre został opracowany zgodnie z polityką ekologiczną państwa oraz wymogami określonymi w ustawie o odpadach, w Rozporządzeniu Ministra Środowiska w sprawie sporządzania planów gospodarki odpadami. Wzięto także pod uwagę odpowiednie dokumenty szczebla krajowego, wojewódzkiego, powiatowego i gminnego. Plan stanowi integralną część programu ochrony środowiska dla gminy Osiećnicy i jest ściśle skorelowany z planem gospodarki odpadami powiatu radziejowskiego.

Dokument zawiera kierunki ochrony środowiska do 2015 r. oraz wykaz krótkookresowych kierunkowych działań proekologicznych na lata 2008-2011. Zastosowano podział na następujące bloki tematyczne: gospodarka wodno-ściekowa i ochrona wód, ochrona powietrza atmosferycznego, gospodarka odpadami, ochrona gleby, ochrona przed hałasem i polami elektromagnetycznymi, ochrona przyrody różnorodności biologicznej i krajobrazu, pozostała działalność czyli: edukacja ekologiczna.

Analiza oddziaływania planu na środowisko wskazuje, że realizacja planu nie przyczyni się do wystąpienia nowych zagrożeń dla środowiska gminy.

Monitoring i ocena wdrażania planu powinny opierać się na miernikach ilości odpadów odzyskanych, składowanych i unieszkodliwionych. Projekt aktualizacji Programu ochrony środowiska i planu gospodarki odpadami, zaakceptowany przez Zarząd Powiatu, zostanie przedstawiony do zaopiniowania Zarządowi Województwa Kujawsko-Pomorskiego oraz Starostwu Powiatowemu w Radziejowie. Jednocześnie projekt zostanie udostępniony do wglądu wszystkim zainteresowanym i po rozpatrzeniu wszystkich wniesionych uwag, wniosków i propozycji zostanie przedstawiony do uchwalenia Radzie Gminy Dobrze.

8. Spis tabel i rysunków.

Część I

Tabele:

1. Powierzchnia, liczba sołectw i liczba ludności gminy Dobre na tle powiatu radziejowskiego,
2. Rodzaje działalności gospodarczej na terenie gminy Dobre oraz ich ilość w poszczególnych sektorach,
3. Złoza kruszywa naturalnego na terenie gminy Dobre, rok 2008,
4. Kompleksy rolniczej przydatności gleb w gminie Dobre,
5. Średni dobowy ruch drogowy i jego struktura na drodze wojewódzkiej w gminie Dobre w 2001 roku,
6. Sieć wodociągowa gminy Dobre,
7. Liczba posesji posiadających szambo, oczyszczalnię przyzagrodową i podłączenie do kanalizacji sanitarnej (stan na koniec 2007 roku),

Rysunki:

1. Mapa gminy Dobre z podziałem na sołectwa,
2. Mapa obszaru szczególnie narażonego na zanieczyszczenia pochodzenia rolniczego w zlewni rzeki Zgłowiączki,

Część II

Tabele:

1. Szacunkowa ilość odpadów komunalnych powstających w powiecie radziejowskim w 2007 roku,
2. Ilość odpadów komunalnych zdeponowana na składowisku w Byczynie w latach 2006, 2007, 2008 oraz ich skład morfologiczny,
3. Szacunkowa ilość odpadów zawierających azbest w gminie Dobre,
4. Rodzaj i ilość odpadów opakowaniowych zebranych na składowisku w Byczynie w roku 2008.
5. Szacunkowa ilość odpadów budowlanych powstających na gminy Dobre,
6. Zbiorcze zestawienie danych o rodzajach, ilościach unieszkodliwionych odpadów w instalacjach lub urządzeniach,
7. System zbiórki odpadów komunalnych gminy Dobre na tle innych gminy powiatu radziejowskiego w 2007 roku.
8. Charakterystyka składowiska odpadów w Byczynie,
9. Ilość odpadów poddanych procesowi unieszkodliwiania metoda D5 – składowanie na składowiskach odpadów innych niż niebezpieczne, rok 2008,

Część III

Tabele:

1. Zmiany liczby mieszkańców na terenie powiatu radziejowskiego w oparciu o prognozy demograficzne na lata 2007-2015 wraz z przewidywaną ilością wytwarzanych odpadów komunalnych,
2. Zmiany liczby mieszkańców na terenie powiatu radziejowskiego z rozbiem na gminy w oparciu o prognozy demograficzne na lata 2007-2015,
3. Prognozowany bilans strumieni odpadów komunalnych wytworzonych przez mieszkańców gminy Dobre w oparciu o dane Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami w 2011 roku,
4. Prognozowany bilans strumieni odpadów komunalnych wytworzonych przez

mieszkańców gminy Dobre w 2015 roku,

5. Kierunki działań proekologicznych na lata 2008 -2011 w zakresie gospodarki odpadami na terenie powiatu radziejowskiego,

Rysunki:

1. Rozmieszczenie instalacji do odzysku i unieszkodliwiania odpadów komunalnych zlokalizowanych na terenie gminy Dobre

Część IV

Tabele:

1. Program działań w zakresie ochrony przyrody i krajobrazu w gminie Dobre od 2008-2011 roku,

2. Program działań w zakresie ochrony terenów leśnych w gminie Dobre,

3. Program działań w zakresie ochrony gleb w gminie Dobre do 2015 roku,

4. Program działań w zakresie ochrony przed hałasem w gminie Dobre do 2015 roku,

5. Program działań w zakresie ochrony wód powierzchniowych i gruntowych w gminie Dobre do 2015 roku,

6. Program działań w zakresie ochrony powietrza atmosferycznego w gminie Dobre do 2015 roku,

7. Planowane koszty zadań realizowanych na terenie gminy Dobre w latach 2010-2015,

9. Literatura źródłowa:

Wybrane akty prawne:

- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 15 czerwca 2002 r., w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. Nr 75 poz. 690);
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r., o ochronie przyrody (Dz. U. Nr 92 poz. 880);
- Ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2005 r. Nr 236 poz.2008 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (Dz. U. z 2003 r. Nr 106 poz. 1002 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r., o odpadach (Dz. U. z 2010 r., Nr 185 poz. 1243 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r., o wprowadzeniu ustawy Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. 100 poz.1085 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r., Prawo ochrony środowiska (Dz. U. .z 2006 r. Nr 129 poz. 902 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r., Prawo wodne (Dz. U. z 2005 r., Nr 239 poz. 2019 z późn. zm.);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 22 grudnia 2004 r. w sprawie rodzajów instalacji, których eksploatacja wymaga zgłoszenia (Dz. U. Nr 283 poz. 2839 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 27 marca 2003 r., o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80 poz. 717 z późn. zm.);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 22 grudnia 2004 r. w sprawie przypadków, w których wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza z instalacji nie wymaga pozwolenia (Dz. U. Nr 283 poz. 2840);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 lipca 2006 r., w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego (Dz. U. Nr 137 poz. 984);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r., w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. Nr 112 poz. 1206 z późn. zm.);Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r., w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. Nr 112 poz. 1206 z późn. zm.);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 29 lipca 2004 r., w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. Nr 178 poz. 1841);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 5 grudnia 2002 r. wartość odniesienia dla niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2003 r. Nr 1 poz. 12);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 6 czerwca 2002 r., w sprawie dopuszczalnych poziomów niektórych substancji w powietrzu, alarmowych poziomów niektórych substancji w powietrzu oraz marginesów tolerancji dla dopuszczalnych poziomów niektórych substancji (Dz. U. Nr 87 z 2002 r. poz. 796);
- Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz. U. z 2006 r. Nr 156 poz.1118);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 stycznia 2002 r., w sprawie wartości progowych poziomów hałasu (Dz. U. Nr 8 poz. 81);
- Ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. z 2005 r. Nr 228 poz.1974 z późn. zm.);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 r. w sprawie

- standardów jakości gleby oraz standardów jakości ziemi (Dz. U. Nr 165, poz. 1359 z późn. zm.);
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2004 r., w sprawie określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz szczegółowych uwarunkowań związanych z kwalifikowaniem przedsięwzięć do sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko (Dz. U. Nr 257 poz. 2573 z późn. zm.);
 - Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. z 2004 r. Nr 121 poz.1266 z późn. zm.);
 - Rozporządzenie z dnia 21 kwietnia 2006 r. Lista rodzajów odpadów, które posiadacz odpadów może przekazywać osobom fizycznym lub jednostkom organizacyjnym niebędących przedsiębiorcami, oraz dopuszczalne metody ich odzysku. (Dz. U. Nr 75 poz. 527);

Pozostała literatura:

- II Polityka Ekologiczna Państwa, Rada Ministrów, Warszawa, 2002 r.,
- Krajowy Plan gospodarki odpadami 2010, Monitor Polski Nr 90, Warszawa, grudzień 2006 r.
- Roczne plany łowieckie na lata 2004-2007,
- „Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych, Ministerstwo Środowiska, Warszawa 2003 r.
- Program ochrony środowiska z planem gospodarki odpadami Województwa Kujawsko-Pomorskiego 2010, Toruń 2007 r.,
- Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2007-2010 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2011-2014, Ministerstwo Środowiska, Warszawa grudzień 2006 r.,
- Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007-2010, Rada Ministrów, Warszawa 2002 r.,
- Informacja o jakości wód rzeki Zgłowiączki na Obszarze Szczególnie Narażonym (OSN) na zanieczyszczenia związkami azotu pochodzenia rolniczego w 2006r., Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Bydgoszczy, Delegatura we Włocławku, Włocławek 2007r.,
- Raport o stanie przyrody, województwa kujawsko-pomorskiego, Wojewoda Kujawsko-Pomorski, Bydgoszcz 2004,
- Informacja o jakości wód rzeki Zgłowiączki na Obszarze Szczególnie Narażonym (OSN) na zanieczyszczenia związkami azotu pochodzenia rolniczego w 2006r., Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Bydgoszczy, Delegatura we Włocławku, Włocławek 2007r.,
- Informacja o jakości wód rzeki Zgłowiączki na Obszarze Szczególnie Narażonym (OSN) na zanieczyszczenia związkami azotu pochodzenia rolniczego w 2005r., Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Bydgoszczy, Delegatura we Włocławku, Włocławek 2006r.,
- Informacja o stanie środowiska powiatu radziejowskiego w 2004r. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Bydgoszczy, Delegatura we Włocławku, Włocławek 2005r.,
- Raport o stanie środowiska województwa kujawsko-pomorskiego w 2001 roku, WIOŚ, Biblioteka Monitoringu Środowiska, Bydgoszcz 2002 r.,
- Informacja o stanie środowiska powiatu radziejowskiego w 2005r. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Bydgoszczy, Delegatura we Włocławku, Włocławek 2006r.,
- Raport o stanie środowiska województwa kujawsko-pomorskiego w 2000 roku,

- WIOŚ, Biblioteka Monitoringu Środowiska, Bydgoszcz 2001 r.,
- Informacja o stanie środowiska powiatu radziejowskiego w 2006r. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Bydgoszczy, Delegatura we Włocławku, Włocławek 2007r.,
 - Informacja o stanie środowiska powiatu radziejowskiego w 2007r. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Bydgoszczy, Delegatura we Włocławku, Włocławek 2008r.,
 - Kodeks Dobrej Praktyki Rolniczej, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Ministerstwo Środowiska, 2002 r.,
 - Wytyczne sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym, Ministerstwo Środowiska, Warszawa, 2002 r.,
 - Strategia rozwoju powiatu radziejowskiego 2001-2015,

Strony internetowe:

- www.mos.gov.pl
- www.radziejow.pl
- www.kujawsko-pomorskie.pl
- www.bazaazbestowa.pl
- www.uwoj.bydgoszcz.pl
- www.wios.bydgoszcz.pl
- www.ugdobre.pl

Przewodniczący Rady

Tomasz Kuźba